

SLOVENSKI NAROD

Izjava vsak dan popoldne izvešeni nedelje in praznika. — Inserati do 30 peti vrt & Dm 2, do 100 vrt & Dm 2,50, od 100 do 300 vrt & Dm 3, večji inserati peti vrt & Dm 4. — Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — Slovenski Narod dela mesečno v Jugoslaviji Dm 12.—, za inostranstvo Dm 25.—, Rokopis se ne vrača.

UREDNISTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knjižna ulica št. 5
Telefon: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 63; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE, Ob kolodvoru 101, SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.361.

Bolgarske priprave za zasedbo Dobrudže

Vse finančne in tehnične priprave potekajo brez incidentov in zapletljajev — Bolgarski tisk zadovoljen z izjavami predsednika rumunske vlade — Tudi rumunski listi pozdravljajo prijateljsko rešitev spora

Sofija, 10. avg. e. Bolgarski tisk je s simpatijami sprejel izjave predsednika rumunske vlade Gicurta, v širših bolgarskih krogih pa kljub temu narašča nestrpnost, ker se še vedno ne prične definitivna pogajanja glede vrnitve Dobrudže. V bolgarskih vladnih krogih pričakujejo nove dogodke z največjo mirnostjo in s popolnim optimizmom, kar dokazuje, da ima vlada jamstva za končni uspeh velike diplomatske akcije glede Dobrudže. Bolgarska vlada je ugodila rumunski želji, naj se ne objavljajo poročila o razgovorih, ki jih je imel poslanik Cadere v Sofiji.

Odkar je Cadere odpotoval iz Sofije, so se nadaljevale priprave za zasedbo Dobrudže. Vse finančne in tehnične priprave so potekale brez incidentov in komplikacij. Po govoru rumunskega predsednika vlade pričakujejo v Sofiji samo še službene poročila, nakar bodo bolgarski delegati takoj odpotovali v Craiovo.

Bolgarski tisk je doslovno objavil tisti del Gicurtovega govora, v katerem so navedene številke o narodnih manjšinah v Rumuniji, Bolgariji in Madžarski. Po planu listov se zdi, da s temi številkami bolgarski tisk ni bil posebno zadovoljen. Odobral pa je vse ostale izjave predsednika Gicurta s pripombo, da Bolgarija čaka samo še na zadnji korak. Ta korak naj bi bilo vabilo bolgarski delegaciji, naj odpotuje takoj k pogajanjem v Craiovo.

Sofija, 10. avgusta. AA. (DNB). Včerajšnji govor predsednika rumunske vlade Gicurta je bil v zvezi z onim, kar se nanaša na Bolgarijo, sprejet v tukajšnjih krogih z največjim zadovoljstvom. To se najboljše vidi iz prvih komentarjev v večernih sofijskih listih. »Mir« piše, da ima govor Gicurta značaj neke psihološke priprave za predstoječo novo ureditev in da je prežet s političnim realizmom. »Slovo« piše, da je bolgarski narod radostno sprejel Gicurtovo govor, ker je prežet z željo, da rumunski narod živi s svojimi sosedi v miru in sporazumu. »Večer« piše med drugim tudi to, da preostane samo še to, da se pristopi k delu. Isti list podčrta posebno tisto mesto v Gicurtovem govoru, v katerem se poudarja, da se rumunska politika prilagodi politiki Rima in Berlina.

Bukarešta, 10. avg. e. (UP). Po načelnem sporazumu med Rumunijo in Bolgarijo se bo iz južne Dobrudže preselilo 100 tisoč Rumunov, ki bodo kasneje zamenjani s enakim številom Bolgarov. Rumunija mora odstopiti Bolgariji dve tretjini južne Dobrudže. Mesto Balčik je bilo pred svetovno vojno majhno ribiško gnezdo. V zadnjih dvajsetih letih pa je zrastle v moderno letoviško mesto ter bo ostalo Rumuniji. Na področju tako zvane Srebrne obale se bodo rumunske meje pomaknile za nekaj kilometrov proti severu. Mesto Dobrič, bivše staro bolgarsko središče, pripade zopet Bolgariji. Ozmeli, ki ga bo dobila Bolgarija, ima za njo velik gospodarski pomen, ker je to bogat poljedelski teritorij, ki je bil že od nekdaj imenovan žitnica Bolgarije.

Bukarešta, 10. avg. s. (Stefani). Rumunski listi soglasno pozdravljajo bližnjo prijateljsko ureditev rumunskega bolgarskega spora. Uradna »Romania« piše, da želi Rumunija prijateljskega in zaupanja polnega sodelovanja z Bolgarijo. Če bo pokazala tudi Bolgarija isto željo, bo mogoče ustvariti med Bolgarijo in Rumunijo dolgotrajno prijateljstvo.

Pred pogajanjmi z Madžarsko

Rezerviranost v Bukarešti

Bukarešta, 10. avg. e. (Stefani). Zastopnik rumunske vlade poslanik Bossi se je včeraj vrnil v Bukarešto. Takoj ga je sprejel zunanji minister Manolescu, kateremu je Bossi poročal o svojih razgovorih v Budimpešti.

Bukarešta, 10. avg. AA. (Stefani). Kralj Karol je sprejel včeraj v avdienco rumunskega poslanika Bossija, ki je kot izredni poslanik stopil v Budimpešti v prvi stik z madžarskimi političnimi voditelji. Bossi je podal poročilo o svojih razgovorih v Budimpešti. Nato je kralj Karol sprejel veleposlanika Cadere, ki je v Sofiji stopil v stik s predstavnikoma bolgarske vlade. Obenem avdiencama je prisostvoval tudi ministri predsednik Gicurto z zunanjim ministrom Manolescom. Bukareštanski uradni krogi so zelo rezervirani zaradi madžarsko-rumunskih pogajanj. Pri vsem tem pa se dobiva vtis, da bo mogoče dobiti sporazum v duhu medsebojnega razumevanja.

Budimpešta, 10. avg. e. Rumunskemu poslaniku Bossiju se je pri povratku iz Budimpešte v Bukarešto pripetila neprijetna nezgoda. Pri Lugosu se je moral letalo, s katerim je poslanik potoval domov, spustiti na tla zaradi poškodbe na motorju. Bossi je nato nadaljeval potovanje do Bukarešte z vojaškim letalom.

Odmev Gicurtovega govora v Nemčiji

Berlin, 10. avg. e. V poučenih nemških krogih so izjavili, da je bil govor predsednika rumunske vlade Gicurta namenjen predvsem Rumunom samim in je torej služil notranjim političnim namenom ter je pripravil rumunsko javnost na nove razmere. Nemčija in Italija smatrajo prizadevanje rumunske vlade za pravilno reševanje spornih vprašanj. Poudariti pa je treba, da reševanje teh vprašanj s samimi besedami ne more napredovati. To velja tudi za reševanje sporov med Rumunijo,

Madžarsko in Bolgarijo. Nemčija želi, da se ta vprašanja rešijo pravilno in tako, da bo rešitev trajna. Samo s pasivnostjo se ne pride naprej. Najavno je, da morajo prizadete države svoj narod dobro poučiti o sedanjem položaju in o novih razmerah.

Ostavka izključenih ministrov

Bukarešta, 10. avg. e. DNB javlja, da so iz Zelenke garde izključeni člani vlade prosvetni minister Budigeanu, minister za katastrofe Noveanu in državni podtajnik v

finančnem ministru podali ostavko, katere kralj Karol še ni sprejel.

Razpust židovskih sportnih organizacij

Bukarešta, 10. avg. AA. (DNB). Državna omladinska organizacija »Moč zemlje« je razpustila vse športne organizacije, ki so imele več kakor 50 odstotkov židov.

Izgon Angležev iz Rumunije

Bukarešta, 10. avg. s. (Stefani). Rumunske oblasti so zopet odpustile več an-

gleških državljanzov, ki so bili zaposleni v petrolejskih podjetjih. Vsi ti Angleži bodo izgnani iz Rumunije.

Petrolejski požar v Rumuniji

Bukarešta, 10. avgusta. e. (TCP). Včeraj popoldne je izbruhnil v Ploestiju velik požar v čistilnici nafte, ki je last družbe Unirea. Požar se je bliskovito širil, vendar so ga gasilci po štirih urah lokalizirali. Škoda je ogromna.

Angleški umik iz severne Kitajske in iz Šanghaja

Sumner Welles o novem položaju — Japonska zadovoljna s sklepom angleške vlade

Washington, 10. avg. s. (Ass. Press). Podtajnik za zunanje zadeve Sumner Welles je izjavil sredi novinarjem, da umik angleškega vojaštva iz severne Kitajske in iz Šanghaja ne bo imel nobenega vpliva na politiko ameriške vlade glede Kitajske, kakor tudi ne na ameriške vojaške ukrepe na Kitajskem. Oddelek ameriških mornarjev ostane še nadalje v Šanghaju.

Welles je izjavil, da je Anglija v naprej obvestila ameriško vlado o umiku angleških čet. Sedaj bo sporazumno med Anglijo in Zedinjenimi državami urejenih več vprašanj glede novega položaja. Tako bo proučena možnost, da bi prevzeli ameriški mornarji stražo tam, odkoder so se angleški vojniki sedaj umaknili. Zlasti v mednarodni koncesiji v Šanghaju.

Šanghaj, 10. avg. AA. (Reuter). Angleške oblasti odklanjajo vsako pojasnilo o dnevu ali smeri odhoda britanskih čet, ki so bile umaknjene iz Šanghaja. Ni mogoče izvedeti nobenih podrobnosti o obrambi britanskega dela mednarodne koncesije v Šanghaju. Pooblaščen predstavnik japonskega veleposlanstva je izjavil, da so japonske oblasti zelo zadovoljne sprito tega britanskega dejanja. Pooblaščen predstavnik mislijo, da se bodo tudi ostale države ravnale po britanskih primerih. V franco-

skih virih pa še ni v načrtu umik francoških čet. Ameriške in britanske oblasti ne dajajo nobenih pojasnil o tej stvari.

Britanske čete so v garniziji v Šanghaju od januarja 1927, ko je bilo tja poslanih 20.000 mož zaradi zaščite mednarodne koncesije, ker so tedaj komunistične armade napredovale vzdolž Jangtseja in je na vsem Kitajskem vladal nered. Britanski del mednarodne koncesije je posebno važen zaradi tega, ker je v njem sedež kitajskega pokrajinskega sodišča. Kitajska vlada pod japonsko zaščito se je že od davna trudila, da bi se polastila tega sodišča. Sedaj bo britanski del varoval prostovoljski oddelek v Šanghaju, ki šteje okrog 2.000 mož različnih narodnosti. Zraven britanskega dela je tudi odsek, katerega varujejo ameriške čete, nato pa prideta odseka Italije in Francije.

Položaj v Indokini

Hongkong, 10. avgusta. AA. (Reuter). Izve se, da japonske ladje prihajajo vsak dan v Saigon in druge japonske baze pred francosko Indokino. Potniki, ki so prispeli v Hongkong z letali Imperial izjavljajo, da vlada v Indokini mir. Spremembe ni nobene, samo promet je začasno ustavljen.

Boji v Libiji

Po angleških poročilih niso Italijani še nikjer prodrli do Egipta — Zeila naj bi bila oporišče za napad na Aden

London, 10. avgusta. s. (Reuter). Po informacijah z merodajnih mest niso italijanske čete doslej nikjer prodrle iz Libije v Egipt.

V Angleški Somaliji prodirajo Italijani iz Hargeise in Odune dalje proti morju. V Palestini in Keniji je vse mirno.

London, 10. avgusta. s. Admiraliteta je sredi izjave, da je angleški bombnik, ki je operiral z avstralske križarke »Hobart«, podvrzel strmoglavni napad na Zeilo v angleški Somaliji. Bombnik se je spustil na sedež glavnega stena italijanske vojske ter je zgradbo poškodoval z bombami. Nato je letalo s strojnimi obstreljevali še druge vojaške objekte in povzročilo več žrtev med italijanskimi vojniki. Letalo se je po napadu nepoškodovano vrnilo na svojo ladjo.

Admiraliteta javlja dalje, da so italijanski bombniki iz velike višine napadli angleške vojne ladje v Adenskem zalivu. Napad ni povzročil niti škode niti žrtev. V Katro, 10. avgusta. AA. (Reuter). Poveljstvo britanskih letalskih sil v Egiptu je objavilo včeraj dopolne sedemdeset sporočilo: Včeraj je prišlo med britanskimi in italijanskimi lovskimi letali nekoliko zapadneje od Sidi Omara do največje letalske bitke nad Libijo. Britanska eskadrila lovskih letal tipa Gladiator je napadla italijanska lovka letala tipa »Cr 32« in »Cr 42«. Dve naši letala se nista vrnila. V Angleški Somaliji je bila včeraj Berbera napadena dvakrat in sicer najprej od treh lovskih letal nato pa od manjše skupine sovražnikov. Ni bilo nobenih izgub. Včeraj so napadli zjutraj Aergeizo. Obmejna straža v Elvaku je bila napadena od bombnikov, ki pripadajo južnoafriškim silam.

Rim, 10. avgusta. s. (Ass. Press). List »Regime Fascista« piše, da bo Zeila služila Italijanom kot oporišče za napad na Aden.

Milano, 10. avg. AA. (DNB). Italijanska politična revija »Relazioni Internazionali« piše, da ima Anglija v Palestini, Sudanu in Keniji okoli deset divizij, ki jih ne bo mogla odpustiti v Anglijo. Dve angleški armiji, vsaka s po deset divizij, ki jih je opremlilo vojno ministrstvo, sedaj tako re-

koč ne obstojati. Ena od njih je uničena v Franciji, druga pa mora biti na Blaznem vzhodu. Ves vojni material, ki je bil poslan v Francijo, je uničen. Angleške nade na uspeh se ne morejo uresničiti, ker je jasno, da so velike težave v obvladanju prostora. Iz tega se lahko logično sklepa, da je Anglija v težkem in kočljivem položaju.

Vsakonočni letalski napadi

London, 10. avgusta. s. (Reuter). Notranje in letalsko ministrstvo sta objavili davi komunikate o nemških napadih na Anglijo preteklo noč. Komunikate pravi, da so preteklo noč metala nemška letala bombe na mnogo okrožij v Angliji. V nekem mestu v severozahodni Angliji so bombe porušile več hiš in povzročile več žrtev med civilnim prebivalstvom, med njimi nekaj smrtnih. Nadaljnji napadi so veljali južnovzhodni, severovzhodni in južnopadni Angliji ter Walesu. Več hiš je bilo pri teh napadih porušeno. Število človeških žrtev je majhno, vendar je ena med njimi smrtna.

London, 10. avgusta. s. (Reuter). Preteklo noč so nemška letala vrgla bombe na več okrožij v Angliji. Nemška lovka letala so podvzela neuspešen napad na balonske zapore v južnovzhodni Angliji. Letala so se spustila nad balone ter so jih obstreljevala s strojnimi, ne da bi dosegla kakršnekoli uspeh. Protiletalsko topništvo je nemška letala preganjala.

Ameriški vojni material za Anglijo

Washington, 10. avg. s. (Reuter). Zastopnik angleške komisije za nakup vojnega materiala v Zedinjenih državah je izjavil sredi, da prevažajo vojni material iz Zedinjenih držav v Anglijo stalno nad 1000 angleških trgovinskih ladij. Doselej je francoska Anglija skupno s prevzetimi francoskimi naročili v Zedinjenih državah že za 800 milijonov funtov vojnega materiala.

Odhod ameriškega admirala v London

Po direktnem nalogu predsednika Roosevelta je odpotoval v London kontraadmiral Robert Gorlay kot posebni opazovalec

NEW YORK, 10. avg. AA. (Reuter.) Dopisnik New York Timesa poroča iz Washingtona svojemu listu, da potuje v London kontraadmiral Robert Gorlay, pomočnik šefa pomorskih operacij. Kontraadmiral bo v Londonu vršil dolžnost posebnega opazovalca pri veleposlanstvu Zedinjenih držav. V spremstvu kontraadmirala sta še dva častnika.

Izve se, da Robert Gorlay potuje v London po direktnem nalogu predsedni-

ka Roosevelta.

Dopisnik dodaja, da se v ministru mornarice misli, da Roosevelt pričakuje, da bodo Nemci pri napadu na Veliko Britanijo podvzeli novo tehniko. Zaradi tega si žele strokovnih nasvetov od visoko kvalificiranega častnika. Kontraadmiral Gorlay bo popolnoma neodvisen od pomorskega atašeeja.

To je prvič, da pošilja Amerika tako visokega častnika za opazovalca.

Španci zahtevajo Gibraltar

Trenutek, ko se bo to zgodilo, bo določil general Franco Gibraltar pripravljen za vsako morebitnost

Madrid, 10. avgusta. s. (Stefani). Španci listi pišejo od dne do dne odločneje proti Angliji iz zahtevajo zlasti vrnitve Gibraltarja. List ABC pravi, da prebivalstvo Gibraltarja željno pričakuje trenutka, ko se bo zopet pridružil Španiji. Trenutek, kdaj se bo to zgodilo, bo določil general Franco. Tudi list »Madrid« pravi, da bo Španija zopet dobila Gibraltar.

Madrid, 10. avgusta. e. Madridski tisk piše, da je postalo vprašanje vrnitve Gibraltarja Španiji vprašanje časti španskega naroda. General Franco bo znal odpraviti to narodno sramoto, ki teži španski narod že več stoletij. Španci narod si bo priboril svoji nacionalni časti primerno zaščeno.

London, 10. avgusta. s. (Tass). Vsi angleški listi objavljajo poročilo o članku glasila španske falange Ariba, ki piše, da je Španija pred vstopom v vojno. »News Chronicle« pravi v svojem poročilu iz Madrida, da so oddelki nemške vojske že v Španiji.

Gibraltar, 10. avgusta. AA. (Reuter). Gibraltar je postal kraj, ki je popolnoma utrjen in pripravljen na vsako vojno morebit-

nost. Napadi sovražnih letal dozdaj niso povzročili nobene bistvene škode. Po angleškem merodajnem mnenju postaja Gibraltar od dne do dne važnejše poprišče vojnih dogodkov. Z angleške merodajne strani se odklanja trditve, katero so širili sovražniki, da bi bil Gibraltar sedaj mrtvo mesto.

Algiciras, 10. avgusta. AA. (DNB). Včeraj popoldne so iz gibraltarske luke odpluli proti Sredozemskemu morju trije rušilci. V noči od četrta na petek je odplul v smeri proti Atlantiku konvoj trgovskih ladij. Tako je v pristanišču ostalo sedaj samo nekaj ladij. Neko letalo neznane narodnosti je sredi ponovno bombardiralo gibraltarske utrbe in angleške vojne ladje, ki so vsidrane v luki. Protiletalska artilerija je začela streljati.

Algiciras, 10. avgusta. AA. (DNB). Službeni list iz Gibraltarja je objavil poročilo, po katerem se smatrajo nezasedeni deli francoskega Alžirja in Maroka kot »neprijateljske«. Gibraltarski tisk poroča, da bo danes dopoldne zapustilo Gibraltar 1.200 oseb.

Francoske vojne ladje v angleški posesti

so po nemškem uradnem sporočilu izven vojnega prava — Za njih posadke ne veljajo zakoni o vojnih ujetnikih

Berlin, 10. avg. e. (DNB). Britanska admiraliteta je objavila po radiu sporočilo o ureditvi vprašanja zastave na francoskih vojnih ladjah, ki so v angleških rokah. Po navedbah tega sporočila imajo francoske vojne ladje, ki pripadajo tako imenovani legiji generala de Gaulle, na ključu francosko narodno zastavo na zadnjem delu pa zastavo kvadrataste oblike z Rdečim križem v sredi. Za francoska letala v Angliji je urejeno podobno. Ta letala bodo ohranila znake francoskega letalstva in bodo imela poleg tega še modro kokardo in Rdeč križ.

Sprito tega sporočila se izjavlja iz nemških službenih strani: modra zastava z Rdečim križem ni nobena priznana državna zastava, ki bi s temi znaki opremljenim enotam dajala pravico, da sodelujejo v vojni. Vojne ladje in letala, ki so označena s francoskimi narodnimi zastavami in se torej bore za Francijo, križjo s tem pogodbo treh sil ter se postavljajo izven vojnega prava. Proti tem enotam se bo naslovalo z vsemi sredstvi na glade na to,

kateri narodnosti pripadajo. Posadke teh enot nimajo pravice zahtevati, da bi z njimi ravnali po zakonih, ki veljajo za vojne ujetnike.

Novi Hebridi na angleški strani

London, 10. avg. s. (Reuter). Komisar Novih Hebridov, ki stoji pod skupno angleško-francosko upravo, je brzojavno obvestil generala de Gaulle, da se mu Francozi na otočju stavljajo na razpolago.

Za zboljšanje odnošajev med Ameriko in SSSR

Washington, 10. avgusta. (Reuter). O nedavnem sestanku sovjetskega poslanika Umankega s predstavnikoma ameriške vlade je državni tajnik Sumner Welles izjavil, da Amerika in Sovjetska zveza iščeta pot za zboljšanje medsebojnih odnošajev.

GOSTILNA „LOVŠIN“ poleg dramskega gledališča — Gradčice 13
Vam nudi prvovrstna topla in mrzla jedila po najnižji ceni. Pol piščanca din 13.—.
Izbrana vina, vedno sveže pivo — veliko din 5.—, malo din 3.—. Abonenti se sprejmejo.
Senčnat vrt — Posebne sobe na razpolago.

Položaj v Franciji

Bodoča francoska diplomacija — Ureditev izvoza in uvoza — Italijanska sodba o pranju „umazanega perila“ v Franciji

Clermont-Ferrand, 10. avg. AA. Zunanji minister Baudoin je v svoji večeršnji izjavi med drugim rekel:

V bodoče bo treba upoštevati osebne sposobnosti francoskih diplomatov. Potrebno bo, da bodo francoski poslanci in generalni konzuli mladi ljudje s povprečno starostjo 35 do 40, da bi mogli popolnoma izkoristiti njihove fizične, intelektualne in moralne sile. Iz tega kroga mlajših ljudi se bo postopno ustvarilo središče tudi za francoske veleposlanike. Za vse to bo skrbela francoska vlada. Kadar bo potrebno, ne bodo izbirali francoskih veleposlanikov samo iz vrst višjih uradnikov zunanjega ministrstva, temveč bo vlada apelirala tudi na osebnosti, ki niso poklicni diplomati, pa bi mogla prav tako dobro služiti domovini.

Baudoin je nato izrekel zahvalo do sedanjim francoskim diplomatskim predstavnikom, ki pri svojem delu niti za trenutek ne opuščajo francoskih diplomatskih tradicij.

Bern, 10. avgusta. AA. (DNB). Francoski uradni list je objavil uredbo francoskega finančnega ministra o gospodarski ureditvi izvoza. Istočasno je list objavil besedilo zakona o ustanovitvi urada za zunanjo politiko. Ta urad je javno pravni zavod s finančno avtonomijo, ki spada pod finančno ministrstvo. Naloga tega urada je, da urejuje izvoz in uvoz po nalogu fi-

nančnega ministrstva. Vršiti tudi kontrolo nad pravnimi izdajanjem dovoljenj za izvoz in uvoz.

Milano, 10. avgusta. AA. (Stefani). Večerašnji »Popolo d'Italia« piše pod naslovom »To ne vžiga«, da je francoska vlada podvela akcijo čiščenja za odbranje oseb, ki bodo v državni upravi in da je ta akcija mišljena povsod, kjer se še ni izvršila. V zvezi s tem pravi list, da se temu ne da nič očitati in da se z Italijanske strani smatra, da je vse to v redu, vendar pa ostane dejstvo, da se francoska vlada trudi, da bi vprašanje odgovornosti kot tako vrgla raz sebe in da hoče z drugimi besedami sebe predstaviti kot nedolžnega žrtev tujih vplivov, ki so po svojih usodnih posledicah naredili iz Francije to, kar je ona danes.

List pravi dalje, da je novi režim v Franciji svoboden in da lahko podvzame mere, ki jih bo smatral za potrebne, vendar pa pranje »umazanega perila« ne more zbrisati resnice, kakor se je pokazala v Versaillesu. Francija, ki je bila do Italije več kakor nevhvaležna, ni hotela niti slišati o njenih aspiracijah. Francija je delala na tem, da je Italiji pripravljala sovražnike in na osnovi vsega tega Francija od Italije ne bi smela pričakovati kakršnokoli olajševalne okolnosti. Francija ostane Francija, pravi list na koncu članka, ki mora urediti svoje račune z zmagovalci.

drugim odlikuje zlasti po dobri volni, opozarjamo naše ovčarje, da volno od teh ovc ne bodo prodajali po nižji ceni kot je določena za volno od te pasme in sicer 36 din po kg. Primerna pa je za to volno cena din 50 kg oprane volne ter din 40 kg neoprane volne. torej višja cena kot je določena uredba. Vsako kupovanje ovčje volne po nižjih cenah se kaznuje z občutno denarno globo. Cene veljajo za leto 1940. Odkup bo vršila privilegirana delniška družba v Beogradu. Pri prodaji mora vsak prodajalec volne dokazati da je volna proizvod njegovih ovc, toraj si mora od občine priskrbeti potrdilo o številu svojih ovc.

Nekateri kolesarji smatrajo prostor okoli železniške postaje za svoje večališče ter tam zlasti ob nedeljah brezobzirno dirkajo sem in tja, tako da so celo potniki pri tem ogroženi. Nekateri si dovoljujejo celo vožnjo s kolesi po peronu. Občina je radi tega izdala prepoved kolesarjenja v območju postaje Trbovelj. Dostavljamo, da bi bilo zelo umestno če bi občina malo odločneje uredila kolesarjenje po naši dolini sploh, na kar smo že opetovano opozarjali. Naši redarji imajo prilike dovolj da preprečijo nedovoljeno dirkanje, prostoročne vožnje itd. zlasti po ozkih poteh

in strmih cestah, ki vodijo iz delavskih kolonij. Isto velja seveda tudi za motocikliste in avtomobiliste, ki dostikrat menijo, da so naše ceste prikladne za dirke!

Strog pasji kontumac je bil nedavno odrejen za vse občine srezu Laško, ker so bili v nekaterih občinah ugotovljeni slučajni stekline. Opozarjamo občane da morajo biti vsi psi stalno priklenjeni na močni verigi ali varno zaprti tako da ne ogrožajo ljudi ali živali ter da do njih ne morejo priti tuji psi. Kadar so psi na prostem, jih je treba voditi na vrvi in morajo nositi varen nagobčnik. Vsi psi morajo nositi poleg tega na ovrtni sponi predpisano pasjo znamko. Pse jemati s seboj v javne lokale na seje in zborovanje je prepovedano. Lovci in lovski čuvaji se pooblašajo da ustrelijo vsakega psa, ki ga zalotijo na prostem. Proti krivicem se bo uvedlo kazensko postopanje, vse take pse pa se bo brez izjeme pokončalo.

Zakol živine. V juliju so trboveljski mesarji poklali 46 komadov prvovrstne živine, 29 drugovrstne, šest klobasar in dva komada za vojsko. Tretjeverstne živine se tokrat sploh ni zaklalo. Znak, da se je glede kakovosti prodaja mesa pri nas zelo popravila!

Kneginja Olga v naših bolnicah

Ogledala si je skladišče Rdečega križa na Ljubljanskem polju, žensko bolnico in porodnišnico, splošno bolnico, zavod za zdravljenje raka in otroško bolnico

Ljubljana, 10. avgusta. Nj. kr. Vis. Kneginja Olga je včeraj s svojim obiskom razveselila mnoge, ki v ljubljanskih zdravstvenih ustanovah čakajo na najdražje, kar ima človek na tem svetu, to je zdravje. Okoli 11. ure se je pripeljala z Gorenskega v Ljubljano s spremstvom ter se je najprej napotila na obisk k požrtvovalnim članom Rdečega križa na Ljubljanskem polju kot predsednica RK. Do skladišča RK na Ljubljanskem polju, kjer so postavili velik šotor z vso opremo za zasilno bolnico, so kneginjo Olga spremljali podpredsednik glavnega odbora RK dr. Viljem Krejčič, načelnik socialnega oddelka banke uprave Anton Kosi in sanitetni inšpektor dr. Avramovič.

Pred šotorom je visokega gosta pozdravila četa bolničark in bolničarjev z dr. Misom in Vladimirom Šenkom na čelu. V šotoru je kneginjo Olga sprejel ban dr. Natlačen z gospo. Predsednik dr. Krejčič je kneginji predstavil predsednika banovinskega odbora RK dr. Fetiha in ostale člane odbora ter ljubljanskega pododboru s predsednico gospo Minko Krotovico. Tri ljubke podmladkarske so pristopile in izročile kneginji Olgi lep šopek, pogumna Anica Starmanova pa je deklamirala prigodno.

V velikem šotoru, kjer je prostora za 40 bolniških postelj, je visokega gosta pozdravil dr. Fetiha. V spremstvu vseh odbornikov je odšla kneginja Olga iz šotora ter obšla častno četo bolničark in bolničarjev. Tu ji je poročil načelnik šenk, nakar si je ogledala veliko skladišče RK, v katerem ji je obline in vzorno urejene ter pripravljene zaloge sanitetnega materiala razkazal upravnik skladišča ravatelj Jagodic. Po tem obisku je kneginja Olga izročila odklonjanje Rdečega križa štirim zaslužnim bolničarkam Mari Preslovi, V. Baharjevi, Zori Ličenovi in Fanči Ditrhovi. Predsednik dr. Fetiha je izročil

kneginji Olgi spomenico Rdečega križa z opisom razvoja RK v Sloveniji. Spomenico je razkuso opremil inž. arh. Glanz. Ob navdušenih ovacijah se je kneginja Olga poslovila in se odpeljala v žensko bolnico. V ženski porodnišnici je kneginjo Olga sprejel šef primarij prof. dr. Alojz Zalokar in spremstvu zdravnikov in bolniškega osebja. Kneginja si je ogledala vse zanimivosti bolnice in se zanimala za njeno zgodovino. S posebnim zanimanjem si je ogledala moderno operacijsko dvorano. V porodniškem oddelku je ljubeznivo nagovorila nekatere otročnice, posebno 23letno Franco Lenečevico, ki je nekaj minut pred tem rodila krepkega otroka. Kneginja je stopila tudi v kapelico, kjer so bili trije novorojenčki pravkar pri krstu.

Iz ženske bolnice se je kneginja Olga odpeljala v splošno bolnico, kjer so jo pozdravili v kirurškem oddelku upravnik bolnice dr. Ferlan, šef primarij dr. Gurež in zdravniki oddelka in sestrami. Kneginja Olga se je lahko prepričala o žalostnih razmerah na tem oddelku, kjer mora po več bolnikov ležati v eni postelji. V prvem nadstropju si je kneginja ogledala tudi ženski oddelak.

S posebnim zanimanjem si je nato kneginja Olga ogledala zavod za zdravljenje raka in novotvor, kjer ji je prostore in naprave razkazal primarij dr. Choleva. V pisarni se je vpisala v spominsko knjigo. Odtod se je kneginja napotila še v otroško bolnico, kjer jo je pozdravil primarij dr. Bogdan Derč ter ji razkazal male bolnike, poudarjajoč, da je skoraj vsak otrok, ki ga mati ne more dojiti, zapisan bolezn, če ne smrti.

Zvonilo je že poldne, ko se je kneginja Olga poslovila od malih bolnikov v otroški bolnici ter se nato odpeljala z avtomobilom v spremstvu dvorne dame gospe Lozančičeve iz Ljubljane.

Z ukradenima motocikloma sta se vozila pa so orožniki v škofji Loki enega tatiča izledili in aretirali

Škofja Loka, 9. avgusta. Orožniške postaje so bile opozorjene, da se morata potikati po deželi dva moška, ki imata na vesti krajo motornih koles. Prvo motorno kolo, rdeče pleskano, je bilo odpeljano kolarstvu mojstru Francu Debeljaku s Primkovega pri Kranju izpred hotela »Soček« v Ljubljani, drugo pa je bilo ukradeno Francu Vidmarju iz Zaboršta v občini Dob pri Domžalah. Druga tatvina pa ni šla povsem po sreči. Ljudje, ki so bili v Domžalah v gostini pri Slatkanu, so krajo Vidmarjevega motornega kolesa brž opazili in tatu zasledovali. V Srednjih Jaršah so naleteli na motociklista, ki so sumili o njem, da je v tatvino zapleten. Motociklist je imel sicer rdeče pleskano motorno kolo, medtem ko je bilo Vidmarjevo črno pleskano, a kljub temu so ga trdo prišli, prišlo je do incidenta, nakar je motociklist zbežal v noč — ura je bila preko polnoči —, kolo pa je pustil kar na cesti. Domžalčani so tako prišli v posest, kakor se je pozneje izkazalo, ukradenega Debeljakovega motocikla, niso pa prišli na sled drugemu moškemu, ki se je odpeljal z Vidmarjevim kolesom, in tudi motocikla, ki jim je ušel, niso poznali.

Minilo je od tega spopada več dni in naključje je hotelo, da so vprav v Škofji Loki oba tatova razkrinkali. Pred trgovino Zorana Deisingerja se je pripeljal te dni popoldne eleganten motociklist, ki ni ušel

bistrim očeni komandirja orožniške postaje, g. Josipa Krainerja. Ker mladenič ni imel niti šoferske izkaznice niti prometne knjižice, je bil aretirani. Zaprt v občinskem zaporu je pri ponovnem zaslišanju priznal, da se je vozil z ukradenim motociklom. Po poklicu mehanik, je povedal dečko, da se je Valentin Klopčič in da se je rodil v Tušnju. Z znancem, Antonom Zalaznikom, sta si zaželela pustolovščine. Zalaznik je ukradel motocikel izpred »Sočeka«, in ker je lažje, voziti se na svojem motornem kolesu, sta »sunila« še Vidmarjevo kolo pri Slatkanu.

Ker pa bi ju ulegla evidenčna številka izdati, sta jo med vožnjo v Domžalah zamenjala z neko staro, v Škofji Loki ukradeno. Pravo številko sta vrgla pri Ježici v Savo. Z aretacijo Klopčiča so prišli veseli pustolovščini na sled. Motorni kolesi sta dobili prava lastnika, Klopčič in Zalaznik pa bosta morala za svoje ponigliivosti plačevati račun pred sodiščem. Sicer pa se je Klopčič mnogo izgovarjal na delavca Zalaznika, ki naj bi ga bil zapeljal na nepoštena pota. Pa tudi to je Klopčič, da Zalaznik niti ni več živ. Umrl naj bi bil za posledicami zastrupljanja. V Jaršah naj bi bil dobil tako usodne poškodbe. Klopčičevemu pripovedovanju pa oblastva ne verjamejo in upajo dobiti »Zalaznika« — bržčas pod kakim drugim imenom — živega in zdravega.

Živilski trg

Ljubljana, 10. avgusta. Na trgu bo kmalu dosežena letošnja kulminacija; že danes je bilo v pravem pomenu besede na njem nakupljenih izredno mnogo živil, največ seveda zelenjave in sočivja. Sadržja pa ni bilo skoraj nič več kakor prejšnje dni. Sadna letina ni tako dobra kakor lani, kar se pozna na trgu že zdaj.

Če pa govorimo o velikih količinah živil na trgu, moramo vendar tožiti z gospodinjami vred nad dragino. Tožbe nad dragino niso v teh časih le ostanek tradicije. Geslo je: Letos je vse dražje. Morda je le solata naprodaj tu in tam po približno enakih cenah kakor lani, toda prodajalke jo ni tjezerjeto da cene ustrežajo uradnim statistikam. Prav tako so kumare letos bolj cenjene, čeprav tiste zloglasne sezono, ki se začnejo v hudi vročini, doslej še ni bilo; prodajalke trde, da je letos tudi slabša letina za kumare ter da jih bo kmalu zelo malo. S tem je menda upravičeno, da se kumare za vlaganje precej dražje

da jo gospodinja kupi s posebnim pomnomo; odšteti je treba včasih celo 40 din, izpod 30 din pa dobiti predvsem nekaj perja, ki ne more niti ustvariti prave iluzije, da gre za perutnino. Par piščancev stane povprečno 34 do 38 din, kar se seveda nikomur ne zdi precej. Jajca so tudi draga, kakor se spodobi v teh časih. Okrogla cena je dinar in račun najjači. Že to je prednost sedanjih cen, ko je vse naprodaj po tako lepo zaokroženih cenah.

Boleznica

KOLEDAR

DANES: Sobota, 10. avgusta: Lavrentij
JUTRI: Nedelja, 11. avgusta: Tiburcij, Suzana

DANASNJE PRIREDITVE
KINO MATICA: zaprt
KINO SLOGA: Od Narvika do Pariza
KINO UNION: Pustolovščine Hucka Finna

KINO SSKA: 4 osvetniki
KINO MOSTE: Kraljica ledu in Antonio Adverso

PRIREDITVE V NEDELJO
KINEMATOGRAFI ISTI SPORED

DEŽURNE LEKARNE

DANES IN JUTRI: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Buhovec, Kongresni trg 12 in Nada Komotar, Vič — Tržaška cesta 48
MESTNO DEŽURNO ZDRAV. SLUŽBO bo opravljala od sobote od 8. zvečer do ponedeljka od 8. jutraj mestni zdravnik dr. Debelak Guido, Tyrševa cesta 62/1, telefon št. 27-29.

Križanka

1	2	3	4	5	6	7	8
9				10			
11				12		13	
14			15				16
		17				18	
	19				20		
21				22			23
24			25				26
27	28					29	
30			31		32		
33							

Pomen besed

Vodovarstvo:

1. Mesto v Rusiji, 9. časovni prislov, 10. časovni prislov, 11. ruska reka, 13. domača žival, 14. veznik, 15. možko ime, 16. veznik, 17. vrsta dalmatinskega vina, 18. raste na glavi, 19. žival, ki izpodjeda korenine sadnemu drevu, 21. števil, 22. huda bolezen, 24. osebni zaimek, 25. možko ime, 26. kem. znak za prvine, 27. zver, 29. krajevni prislov, 30. azijska država, 32. alkoholna pijača, 33. slavospev.

Navičeno:

1. Ptica, 2. prislov, 3. žensko ime, 4. osebni zaimek, 5. osebni zaimek, 6. jugoslovanski otok, 7. čisto ime čeških kraljev, 8. sladkovodna in morska riba, 12. slavni ruski botanik, 15. bojna oprema vojakov v starem veku, 17. gorska dolina v Triglavskem pogorju, 18. ličarska in plesarska potreščina, 19. rimska boginja, 20. grški bog, 21. morska žival, 23. srbska reka, 26. prevozno sredstvo, 28. mesto v Turčiji, 29. prog, 31. nikalnica, 32. osebni zaimek.

Rešitev križanke, objavljene danes teden

Vodovarstvo:

1. Sova, 4. Juno, 8. one, 10. šid, 22. ki, 12. nad, 14. ti, 15. noč, 16. as, 18. jen, 19. Be (berlji), 20. tat, 22. kij, 23. Teleman, 24. pik, 25. Lah, 27. Ir (iridi), 28. Kos, 30. če, 31. Tinos, 32. Ik, 34. ped, 35. om, 36. jug, 38. obe, 39. Apel, 40. Ajaa.

Navičeno:

1. Sokrat, 2. onl, 3. ve, 5. uš, 6. nft, 7. Odisej, 9. Lacedemonec, 12. noj, 13. Don, 17. satir, 19. Bihac, 21. tek, 22. kal, 24. Pitija, 26. Hermes, 28. kip, 29. sod, 33. kup, 35. oba, 37. Ge (germanij), 38. oj.

Iz Kranja

Planinc, jutri na Stol! Trideset let je služila kočna na Stolu, ki nosi pomno Prešernovo ime, planincem tako v mrazu kakor v vročini v prijetno zatočišče. Na dan, ko obhaja koča 30letnico, pa bomo častu primerno proslavili jubilej, ki nas spominja na boje in ki nam vlija pogum, da bomo gledali samozvestneje v bodočnost. Jutri 11. t. m. pa se bomo sprostiti in prav po planinski, kakor je to ob Prešernovi koči že običajno, proslavili lepi jubilej koče, a tudi naše oskrbnice.

Poslovalnica OUZD sporoča, da je potrebna svojcem članov OUZD za brezplačno zdravljenje pri poslovalnicah OUZD izstavitev potrdila občine. Tiskovnica za ta potrdila se dobe brezplačno v pisarni OUZD. Opozarjamo, da brez teh potrdil občinskega urada ni mogoče zdravljenje na račun OUZD.

Glavni oddelk finančne kontrole, ki se je preselil v nove prostore v Bleiweisovi ulici, ima tudi telefon št. 126. Telefonski naročniki naj blagovoljno vpisati številko in svoje telefonske imenike.

Našim naročnikom v Kranju bomo s ponedeljkom začeli dostavljati »Sloven. Narod« takoj po prihodu popoldanskega vlaka na točno. Prve dni dostava morda ne bo še točna, pozneje bo pa urejena v popolno zadovoljstvo naših naročnikov.

Večfaleci naš običje. Danes ob 17. bodo prispeli otroci naših rudarjev iz Westfalije. Komur je le mogoče, naj prihiti na kolodvor, da bomo čim boljše sprejeli in pokazali ljubezen do otrok naše krvi, ki žive v daljni tuji deželi. Prinesite s seboj cvetje.

Borzna poročila

Curth, 10. avgusta. eBograd 10, Paris 9.30, London 17.70, New York 440, Milan 22.20, Madrid 40, Berlin 175.74

Odmev Cudahyjevih izjav

Sumner Welles o izjavah ameriškega poslanika pri belgijski vladi — Nemški odgovor na angleška poročila o nevarnosti lakote

Washington, 10. avg. s. (Ass. Press). Podtanjnik za zunanje zadeve Sumner Welles je uradno sporočil, da je ameriška vlada poklicala poslanika pri belgijski vladi Cudahyja na poročanje v Washington. Welles je dejal, da je Cudahy s svojo izjavo novinarjem v Londonu, v kateri je poročal o položaju v Belgiji, prekršil instrukcije, ki jih je dala ameriška vlada svojim poslanikom. Welles je tudi poudaril, da nekateri Cudahyjevih izjav ni mogoče smatrati za izjave ameriške vlade.

London, 10. avg. s. (Reuter). Ameriški poslanik pri belgijski vladi Cudahy je davi z rednim potniškim letalom odpotoval v Lizbono, odkoder bo nadaljeval pot v Washington.

Berlin, 10. avg. s. (DNB). Angleški listi javljajo zadnje čase, da so Francija, Belgija in Nizozemska v nevarnosti, da bi ne mogle dobiti zadostnih količin živil. Angleški listi pravijo, da bi bila dolžnost Nemčije pomagati tem državam s svojimi lastnimi zalogami, da bi na ta način pre-

prečila glad. Ta angleška alarmantna poročila prihajajo ravno v trenutku, ko je Anglija sama v zelo težavnem položaju glede preskrbe z živilom. Znano je, da proizvajajo Anglija za svojo prehrano samo približno četrtino doma, ves ostali živež pa mora uvažati po morju. Zaradi potapljanja angleških trgovinskih ladij pa se je ladijski prostor, ki je Angliji potreben za minimalni uvoz živeža, skril najmanj na polovico. Zato je popolnoma jasno zakaj skuša angleška propaganda trdit, naj bi Nemčija preprečila glad v Evropi in da bi bila dolžnost Nemčije, da pomaga s svojimi zalogami.

S takimi trditvami skuša angleška propaganda pripraviti angleško prebivalstvo na hudo zimo. Toda leta 1918-19 po sklenitvi premirja je Anglija v vsem miru pustila Nemčijo stradati. Prav tedaj so bile angleške čete daleč v Nemčiji, ne da bi Anglija Nemčiji pomagala z živilom. Tudi za sedanjih položaj v Angliji in Evropi je odgovorna samo Anglija.

stvu. Na njegovo mesto je prišel njegov prejšnji namestnik Ludvig Keller, katerega je Hitler istočasno imenoval za direktorja ministrstva. Podpredsednik Lange je po odloku kmetijskega ministrstva ostal še dalje poseben poverjenik za bankarstvo, borzo in zavarovanje.

Sodelovanje nemškega in italijanskega tiska

Berlin, 10. avgusta. AA. (Stefani). Senator Morgani, predsednik upravnega odbora agencije Stefani je včeraj prišel v Berlin, kjer bodo razpravljali o vprašanju sodelovanja tiska med obema državama. Morgani je obiskal razne berlinske časniške ustanove. Zvečer je bila Morganiju prirejena večerja, ki jo je priredilo ministrstvo propagande in zunanjih zadev.

Ameriški državni dolgovi

Washington, 10. avgusta. AA. (DNB). Ameriški finančni minister Morgenthau je sporočil odboru kongresa, da se morajo najti novi viri davkov, ker se ne more doseči ravnotežja med dohodki in izdatki, ki so narasli zaradi oboroževanja. Finančni minister računa, da bo v prihodnjem letnem proračunu 550 milijard dolarjev primanjkljaja, ki bi se dal kriti s povišanjem davkov. Zaradi tega se bodo ameriški državni dolgovi, ki so znašali pred nekaj meseci 49 milijard dolarjev, povečali še za 9 milijard dolarjev.

Izgon ilegalnih politikov iz Švice

Bern, 10. avgusta. AA. (DNB). Švicarska vlada je sklenila, da bo iz Švice izgnala osebe, ki so se bavile z ilegalno politično delavnostjo.

Italijanske banke v Siriji odprte

Rim, 10. avgusta. s. (Stefani). Vsa italijanska bančna in trgovinska podjetja v Siriji in Libanonu so bila zopet odprta. Vsi italijanski depoziti, ki so bili ob izbruhu vojne med Italijo in Francijo zaplenjeni, so bili oproščeni.

Iz Trbovelj

Krsti in umiranja. Krščeni so bili: Muhič Ivana, Papeš Marija, Petek Peter in Pavel, Šramel Marija. Umrli so: Jurman Ivan, sin rudarja 4 mesec, Ahlin Janes sin rudarja 5 mesecev, Pacelšek Julijana roj. Košir, žena rudarja v 61 let. Bolte Frančiška roj. Klemenčič vdova po rudarju 70 let, Fabjan Martin rudar 52 let, Cizerle Ljudmila rudarjeva hči 1 mesec, Majdič Alojzija roj. Klenovšek žena upok. rudarja 66 let, Možina Jakob upok. rudar 85 let, Volčanšek Andrej upok. rudar 80 let. Naše sožalje.

Važna za ovčarje: je nedavna odredba o odkupu domače ovčje volne za katero so določene minimalne odkupne cene in to za posamezne pasme, ki se gojijo pri nas. Ker je pri nas najbolj rajsirjena domača solčavsko jezerska ovca, ki se med

Rusko madžarski odnošaji

Budimpešta, 10. avg. AA. (DNB). Po pisanju madžarskega tiska se v Moskvi vodijo madžarsko-sovjetska pogajanja za uvedbo trgovinskega zastopstva Sovjetske zveze v Budimpešti. Prav tako računajo, da bo zastopstvo madžarskih trgovinskih interesov v Sovjetski zvezi poverjeno posebnim madžarski delegaciji, ki bo imela sedež v Moskvi.

Naš trgovinski minister obišče Turčijo

Carigrad, 10. avgusta. e. Otvoritve velesejma v Smirni se bo udeležil kot gost turške vlade tudi jugoslovanski minister za trgovino in industrijo dr. Andres, ki bo ostal v Turčiji osem dni in si ob tej priliki ogledal nekatera večja turška mesta.

Turški parlament odgođen

Ankara, 10. avgusta. e. (TCP). Zasedanje narodne skupščine je odgođeno do 21. avgusta.

Ankara, 10. avgusta. AA. (Anatolska agencija). Predsednik republike İneni je danes odpotoval iz Ankare na inspeksijsko potovanje po vnanji Anatoliji. Danes popoldne je prispel v Bozgat.

Vojvoda Windsorski na svojem mestu

New York, 10. avgusta. e. (Reuter). V Hamiltonu na Bermudskem otočju sta se izkrcala vojvoda Windsorski in njegova žena. Kakor znano, je bil vojvoda Windsorski imenovan za guvernerja Bermudskega otočja.

Belgijske železnice

Bruselj, 10. avgusta. AA. (DNB). Obnovitvena dela na belgijskih železnicah hitro napredujejo. Medtem ko nemški pionirski oddelki neprestano delajo na obnovi železniških mostov, ki so jih porušili Angleži o priliki svojega umika, pa je družba belgijskih železnic prevzela rase delo za obnovu 50 mostov, ki so nujno potrebni za železniški promet. Delo za obnovo 110 železniških mostov se je začelo ob sodelovanju nemških pionirskih oddelkov z belgijsko pionirsko družbo. Razen tega so se začela dela za popravilo električnih signalnih naprav. Obenem izpopolnjujejo število lokomotiv in tračnic. Železniški material, ki je bil med vojno prepeljan v Francijo, se sedaj vrača v Belgijo.

Spremembe pri Nemški državni banki

Berlin, 10. avgusta. AA. (DNB). Predsednik nemške državne banke dr. Funk je imenoval nove člane direktorja Državne banke Emilia Fula in Kurta Langea. Imenovana sta za podpredsednika banke. Glede na razširjeni delokrog nemške Državne banke je podpredsednik Lange razrešen dolžnosti direktorja v kmetijskem minist-

DNEVNE VESTI

— **Inspeksijsko potovanje poveljnika erozistov.** Včeraj jutraj je prišel na inspeksijsko potovanje v Koprivnico po veljnik orožništva brigadni general Milutin Stefanović v spremstvu načelnika orožniškega oddelka za javno varnost polkovnika Milana Rajalovića. V Koprivnici je general Stefanović izjavil, da potuje po službenih opravkih v Slovenijo. Hotel je prisostvovati tam zadušnicam za pok. Stjepanom Radićem, pa je prišel v Koprivnico že prepozno. Preko Ljubljane in Vardolca se je odpravil general Stefanović v Slovenijo.

— **Nova omejitev porabe bencina?** Včeraj dopoldne je bila v trgovinskem ministru konferenca o izjemnem navedbe št. 3. o omejitvi prodaje tekočih goriv. Namen konferenca je bil ugotoviti da li in v koliki je potrebno, da se rok navedbe št. 3. določen na 6 mesecev za predelavo stabilnih in premernih motorjev za domača goriva podaljša ali pa da ostane v veljavi. V skladu z ugotovitvami konferenca bodo storjeni gotovi sklepi. Konferenci so prisostvovali zastopniki trgovinskega in vojnega ministristva, uprave državnih monopolov, Beograjske industrijske zbornice in odbora za propagando domačih tekočih goriv. V zvezi s tem je zanimiva vest, da se obeta nova omejitev porabe bencina in sicer zato, ker nimamo dovolj jeklenih steklenic za pogon na metan in pa zaradi varčevanja z neobhodno potrebnimi devizami. Najbrž bo znižana celotna količina bencina, določena po bencinskih kartah. Poraba bencina za luksuzna motorna vozila bo omejena na minimum.

KINO MOSTE
Danes ob 20.30 uri, jutri ob 14.30, 17.30 in 20.30 uri dva vefilma
Kraljica ledu
Sonia Henie — Tirose Power
Antonio Adverso
Frederich March, Olivia de Havilland

— **Izvoz svežih jabolk v Nemčijo.** »Pri-zade« poroča, da je dovoljen izvoz svežih jabolk v Nemčijo na račun določenih kontingentov. Za meseca avgust in september je rezerviran v nemško-jugoslovenskem plačilnem prometu znesek 1.200.000 nemških mark, kar pomeni, da bomo lahko izvozili v Nemčijo okrog 600 vagonov jabolk. Uvozna carina znaša do 24. septembra 4.50 M za 100 kg, potem pa do konca leta 2 mark. Pravico do sodelovanja pri izvozu imajo vsi pooblašeni izvozniki, registrirani pri ravnateljstvu za zunanjo trgovino. Izvozna dovoljenja bo dajal »Pri-zade«. Do nadaljnjega veljajo naslednje cene za sveža jabolka: jabolka za industrijo 18 mark, namizna jabolka 21 mark za 100 kg franco-jugoslovensko-nemška državna meja. Za pošiljke nemško-madžarska meja se ta cena povzraja za 1.50 marke. »Pri-zade« plačuje za izvoz nepakiranih svežih jabolk izvozno premijo 25 din od metrskega stota.

— **Nova izdaja letalskih poštne znamk.** 15. t. m. pride v promet nova izdaja letalskih poštne znamk. To sta dve novi znamki po 40 in 50 din in sicer za prekomorski poštne promet, za frankiranje avionskih pošiljk. Na znamki za 40 din je slika Zatreha, na oni za 50 din pa slika Beograda.

— **Naš parnik torpediral v bližini arsiške obale.** Agencija parobrodne družbe Banac in Ruso, lastnica parobrodne družbe Slobodna plovnitva je prejela včeraj jutraj kratko obvestilo, da je v bližini zapadne arsiške obale neka podmornica torpedirala in potopila ladjo omenjene družbe »Rade. 32 moč broječa posadka je bila rešena. Ni se znano kakšen tovor je vozila ladja. Imela je 6.500 ton in zgrajena je bila pred 35 leti.

ZVOCNI KINO SOKOLSKI DOM
V SISKI, telefon 41-79

Vefilim, ki je silno napet! Razburilne scene z nevidljivim sovrznikom

4 osvetniki

V glavni vlogi: Loretta Joung

Predstave: danes ob 19. uri, v nedeljo ob 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35, 37, 39, 41, 43, 45, 47, 49, 51, 53, 55, 57, 59, 61, 63, 65, 67, 69, 71, 73, 75, 77, 79, 81, 83, 85, 87, 89, 91, 93, 95, 97, 99, 101, 103, 105, 107, 109, 111, 113, 115, 117, 119, 121, 123, 125, 127, 129, 131, 133, 135, 137, 139, 141, 143, 145, 147, 149, 151, 153, 155, 157, 159, 161, 163, 165, 167, 169, 171, 173, 175, 177, 179, 181, 183, 185, 187, 189, 191, 193, 195, 197, 199, 201, 203, 205, 207, 209, 211, 213, 215, 217, 219, 221, 223, 225, 227, 229, 231, 233, 235, 237, 239, 241, 243, 245, 247, 249, 251, 253, 255, 257, 259, 261, 263, 265, 267, 269, 271, 273, 275, 277, 279, 281, 283, 285, 287, 289, 291, 293, 295, 297, 299, 301, 303, 305, 307, 309, 311, 313, 315, 317, 319, 321, 323, 325, 327, 329, 331, 333, 335, 337, 339, 341, 343, 345, 347, 349, 351, 353, 355, 357, 359, 361, 363, 365, 367, 369, 371, 373, 375, 377, 379, 381, 383, 385, 387, 389, 391, 393, 395, 397, 399, 401, 403, 405, 407, 409, 411, 413, 415, 417, 419, 421, 423, 425, 427, 429, 431, 433, 435, 437, 439, 441, 443, 445, 447, 449, 451, 453, 455, 457, 459, 461, 463, 465, 467, 469, 471, 473, 475, 477, 479, 481, 483, 485, 487, 489, 491, 493, 495, 497, 499, 501, 503, 505, 507, 509, 511, 513, 515, 517, 519, 521, 523, 525, 527, 529, 531, 533, 535, 537, 539, 541, 543, 545, 547, 549, 551, 553, 555, 557, 559, 561, 563, 565, 567, 569, 571, 573, 575, 577, 579, 581, 583, 585, 587, 589, 591, 593, 595, 597, 599, 601, 603, 605, 607, 609, 611, 613, 615, 617, 619, 621, 623, 625, 627, 629, 631, 633, 635, 637, 639, 641, 643, 645, 647, 649, 651, 653, 655, 657, 659, 661, 663, 665, 667, 669, 671, 673, 675, 677, 679, 681, 683, 685, 687, 689, 691, 693, 695, 697, 699, 701, 703, 705, 707, 709, 711, 713, 715, 717, 719, 721, 723, 725, 727, 729, 731, 733, 735, 737, 739, 741, 743, 745, 747, 749, 751, 753, 755, 757, 759, 761, 763, 765, 767, 769, 771, 773, 775, 777, 779, 781, 783, 785, 787, 789, 791, 793, 795, 797, 799, 801, 803, 805, 807, 809, 811, 813, 815, 817, 819, 821, 823, 825, 827, 829, 831, 833, 835, 837, 839, 841, 843, 845, 847, 849, 851, 853, 855, 857, 859, 861, 863, 865, 867, 869, 871, 873, 875, 877, 879, 881, 883, 885, 887, 889, 891, 893, 895, 897, 899, 901, 903, 905, 907, 909, 911, 913, 915, 917, 919, 921, 923, 925, 927, 929, 931, 933, 935, 937, 939, 941, 943, 945, 947, 949, 951, 953, 955, 957, 959, 961, 963, 965, 967, 969, 971, 973, 975, 977, 979, 981, 983, 985, 987, 989, 991, 993, 995, 997, 999, 1001, 1003, 1005, 1007, 1009, 1011, 1013, 1015, 1017, 1019, 1021, 1023, 1025, 1027, 1029, 1031, 1033, 1035, 1037, 1039, 1041, 1043, 1045, 1047, 1049, 1051, 1053, 1055, 1057, 1059, 1061, 1063, 1065, 1067, 1069, 1071, 1073, 1075, 1077, 1079, 1081, 1083, 1085, 1087, 1089, 1091, 1093, 1095, 1097, 1099, 1101, 1103, 1105, 1107, 1109, 1111, 1113, 1115, 1117, 1119, 1121, 1123, 1125, 1127, 1129, 1131, 1133, 1135, 1137, 1139, 1141, 1143, 1145, 1147, 1149, 1151, 1153, 1155, 1157, 1159, 1161, 1163, 1165, 1167, 1169, 1171, 1173, 1175, 1177, 1179, 1181, 1183, 1185, 1187, 1189, 1191, 1193, 1195, 1197, 1199, 1201, 1203, 1205, 1207, 1209, 1211, 1213, 1215, 1217, 1219, 1221, 1223, 1225, 1227, 1229, 1231, 1233, 1235, 1237, 1239, 1241, 1243, 1245, 1247, 1249, 1251, 1253, 1255, 1257, 1259, 1261, 1263, 1265, 1267, 1269, 1271, 1273, 1275, 1277, 1279, 1281, 1283, 1285, 1287, 1289, 1291, 1293, 1295, 1297, 1299, 1301, 1303, 1305, 1307, 1309, 1311, 1313, 1315, 1317, 1319, 1321, 1323, 1325, 1327, 1329, 1331, 1333, 1335, 1337, 1339, 1341, 1343, 1345, 1347, 1349, 1351, 1353, 1355, 1357, 1359, 1361, 1363, 1365, 1367, 1369, 1371, 1373, 1375, 1377, 1379, 1381, 1383, 1385, 1387, 1389, 1391, 1393, 1395, 1397, 1399, 1401, 1403, 1405, 1407, 1409, 1411, 1413, 1415, 1417, 1419, 1421, 1423, 1425, 1427, 1429, 1431, 1433, 1435, 1437, 1439, 1441, 1443, 1445, 1447, 1449, 1451, 1453, 1455, 1457, 1459, 1461, 1463, 1465, 1467, 1469, 1471, 1473, 1475, 1477, 1479, 1481, 1483, 1485, 1487, 1489, 1491, 1493, 1495, 1497, 1499, 1501, 1503, 1505, 1507, 1509, 1511, 1513, 1515, 1517, 1519, 1521, 1523, 1525, 1527, 1529, 1531, 1533, 1535, 1537, 1539, 1541, 1543, 1545, 1547, 1549, 1551, 1553, 1555, 1557, 1559, 1561, 1563, 1565, 1567, 1569, 1571, 1573, 1575, 1577, 1579, 1581, 1583, 1585, 1587, 1589, 1591, 1593, 1595, 1597, 1599, 1601, 1603, 1605, 1607, 1609, 1611, 1613, 1615, 1617, 1619, 1621, 1623, 1625, 1627, 1629, 1631, 1633, 1635, 1637, 1639, 1641, 1643, 1645, 1647, 1649, 1651, 1653, 1655, 1657, 1659, 1661, 1663, 1665, 1667, 1669, 1671, 1673, 1675, 1677, 1679, 1681, 1683, 1685, 1687, 1689, 1691, 1693, 1695, 1697, 1699, 1701, 1703, 1705, 1707, 1709, 1711, 1713, 1715, 1717, 1719, 1721, 1723, 1725, 1727, 1729, 1731, 1733, 1735, 1737, 1739, 1741, 1743, 1745, 1747, 1749, 1751, 1753, 1755, 1757, 1759, 1761, 1763, 1765, 1767, 1769, 1771, 1773, 1775, 1777, 1779, 1781, 1783, 1785, 1787, 1789, 1791, 1793, 1795, 1797, 1799, 1801, 1803, 1805, 1807, 1809, 1811, 1813, 1815, 1817, 1819, 1821, 1823, 1825, 1827, 1829, 1831, 1833, 1835, 1837, 1839, 1841, 1843, 1845, 1847, 1849, 1851, 1853, 1855, 1857, 1859, 1861, 1863, 1865, 1867, 1869, 1871, 1873, 1875, 1877, 1879, 1881, 1883, 1885, 1887, 1889, 1891, 1893, 1895, 1897, 1899, 1901, 1903, 1905, 1907, 1909, 1911, 1913, 1915, 1917, 1919, 1921, 1923, 1925, 1927, 1929, 1931, 1933, 1935, 1937, 1939, 1941, 1943, 1945, 1947, 1949, 1951, 1953, 1955, 1957, 1959, 1961, 1963, 1965, 1967, 1969, 1971, 1973, 1975, 1977, 1979, 1981, 1983, 1985, 1987, 1989, 1991, 1993, 1995, 1997, 1999, 2001, 2003, 2005, 2007, 2009, 2011, 2013, 2015, 2017, 2019, 2021, 2023, 2025, 2027, 2029, 2031, 2033, 2035, 2037, 2039, 2041, 2043, 2045, 2047, 2049, 2051, 2053, 2055, 2057, 2059, 2061, 2063, 2065, 2067, 2069, 2071, 2073, 2075, 2077, 2079, 2081, 2083, 2085, 2087, 2089, 2091, 2093, 2095, 2097, 2099, 2101, 2103, 2105, 2107, 2109, 2111, 2113, 2115, 2117, 2119, 2121, 2123, 2125, 2127, 2129, 2131, 2133, 2135, 2137, 2139, 2141, 2143, 2145, 2147, 2149, 2151, 2153, 2155, 2157, 2159, 2161, 2163, 2165, 2167, 2169, 2171, 2173, 2175, 2177, 2179, 2181, 2183, 2185, 2187, 2189, 2191, 2193, 2195, 2197, 2199, 2201, 2203, 2205, 2207, 2209, 2211, 2213, 2215, 2217, 2219, 2221, 2223, 2225, 2227, 2229, 2231, 2233, 2235, 2237, 2239, 2241, 2243, 2245, 2247, 2249, 2251, 2253, 2255, 2257, 2259, 2261, 2263, 2265, 2267, 2269, 2271, 2273, 2275, 2277, 2279, 2281, 2283, 2285, 2287, 2289, 2291, 2293, 2295, 2297, 2299, 2301, 2303, 2305, 2307, 2309, 2311, 2313, 2315, 2317, 2319, 2321, 2323, 2325, 2327, 2329, 2331, 2333, 2335, 2337, 2339, 2341, 2343, 2345, 2347, 2349, 2351, 2353, 2355, 2357, 2359, 2361, 2363, 2365, 2367, 2369, 2371, 2373, 2375, 2377, 2379, 2381, 2383, 2385, 2387, 2389, 2391, 2393, 2395, 2397, 2399, 2401, 2403, 2405, 2407, 2409, 2411, 2413, 2415, 2417, 2419, 2421, 2423, 2425, 2427, 2429, 2431, 2433, 2435, 2437, 2439, 2441, 2443, 2445, 2447, 2449, 2451, 2453, 2455, 2457, 2459, 2461, 2463, 2465, 2467, 2469, 2471, 2473, 2475, 2477, 2479, 2481, 2483, 2485, 2487, 2489, 2491, 2493, 2495, 2497, 2499, 2501, 2503, 2505, 2507, 2509, 2511, 2513, 2515, 2517, 2519, 2521, 2523, 2525, 2527, 2529, 2531, 2533, 2535, 2537, 2539, 2541, 2543, 2545, 2547, 2549, 2551, 2553, 2555, 2557, 2559, 2561, 2563, 2565, 2567, 2569, 2571, 2573, 2575, 2577, 2579, 2581, 2583, 2585, 2587, 2589, 2591, 2593, 2595, 2597, 2599, 2601, 2603, 2605, 2607, 2609, 2611, 2613, 2615, 2617, 2619, 2621, 2623, 2625, 2627, 2629, 2631, 2633, 2635, 2637, 2639, 2641, 2643, 2645, 2647, 2649, 2651, 2653, 2655, 2657, 2659, 2661, 2663, 2665, 2667, 2669, 2671, 2673, 2675, 2677, 2679, 2681, 2683, 2685, 2687, 2689, 2691, 2693, 2695, 2697, 2699, 2701, 2703, 2705, 2707, 2709, 2711, 2713, 2715, 2717, 2719, 2721, 2723, 2725, 2727, 2729, 2731, 2733, 2735, 2737, 2739, 2741, 2743, 2745, 2747, 2749, 2751, 2753, 2755, 2757, 2759, 2761, 2763, 2765, 2767, 2769, 2771, 2773, 2775, 2777, 2779, 2781, 2783, 2785, 2787, 2789, 2791, 2793, 2795, 2797, 2799, 2801, 2803, 2805, 2807, 2809, 2811, 2813, 2815, 2817, 2819, 2821, 2823, 2825, 2827, 2829, 2831, 2833, 2835, 2837, 2839, 2841, 2843, 2845, 2847, 2849, 2851, 2853, 2855, 2857, 2859, 2861, 2863, 2865, 2867, 2869, 2871, 2873, 2875, 2877, 2879, 2881, 2883, 2885, 2887, 2889, 2891, 2893, 2895, 2897, 2899, 2901, 2903, 2905, 2907, 2909, 2911, 2913, 2915, 2917, 2919, 2921, 2923, 2925, 2927, 2929, 2931, 2933, 2935, 2937, 2939, 2941, 2943, 2945, 2947, 2949, 2951, 2953, 2955, 2957, 2959, 2961, 2963, 2965, 2967, 2969, 2971, 2973, 2975, 2977, 2979, 2981, 2983, 2985, 2987, 2989, 2991, 2993, 2995, 2997, 2999, 3001, 3003, 3005, 3007, 3009, 3011, 3013, 3015, 3017, 3019, 3021, 3023, 3025, 3027, 3029, 3031, 3033, 3035, 3037, 3039, 3041, 3043, 3045, 3047, 3049, 3051, 3053, 3055, 3057, 3059, 3061, 3063, 3065, 3067, 3069, 3071, 3073, 3075, 3077, 3079, 3081, 3083, 3085, 3087, 3089, 3091, 3093, 3095, 3097, 3099, 3101, 3103, 3105, 3107, 3109, 3111, 3113, 3115, 3117, 3119, 3121, 3123, 3125, 3127, 3129, 3131, 3133, 3135, 3137, 3139, 3141, 3143, 3145, 3147, 3149, 3151, 3153, 3155, 3157, 3159, 3161, 3163, 3165, 3167, 3169, 3171, 3173, 3175, 3177, 3179, 3181, 3183, 3185, 3187, 3189, 3191, 3193, 3195, 3197, 3199, 3201, 3203, 3205, 3207, 3209, 3211, 3213, 3215, 3217, 3219, 3221, 3223, 3225, 3227, 3229, 3231, 3233, 3235, 3237, 3239, 3241, 3243, 3245, 3247, 3249, 3251, 3253, 3255, 3257, 3259, 3261, 3263, 3265, 3267, 3269, 3271, 3273, 3275, 3277, 3279, 3281, 3283, 3285, 3287, 3289, 3291, 3293, 3295, 3297, 3299, 3301, 3303, 3305, 3307, 3309, 3311, 3313, 3315, 3317, 3319, 3321, 3323, 3325, 3327, 3329, 3331, 3333, 3335, 3337, 3339, 3341, 3343, 3345, 3347, 3349, 3351, 3353, 3355, 3357, 3359, 3361, 3363, 3365, 3367, 3369, 3371, 3373, 3375, 3377, 3379, 3381, 3383, 3385, 3387, 3389, 3391, 3393, 3395, 3397, 3399, 3401, 3403, 3405, 3407, 3409, 3411, 3413, 3415, 3417, 3419, 3421, 3423, 3425, 3427, 3429, 3431, 3433, 3435, 3437, 3439, 3441, 3443, 3445, 3447, 3449, 3451, 3453, 3455, 3457, 3459, 3461, 3463, 3465, 3467, 3469, 3471, 3473, 3475, 3477, 3479, 3481, 3483, 3485, 3487, 3489, 3491, 3493, 3495, 3497, 3499, 3501, 3503, 3505, 3507, 3509, 3511, 3513, 3515, 3517, 3519, 3521, 3523, 3525, 3527, 3529, 3531, 3533, 3535, 3537, 3539, 3541, 3543, 3545, 3547, 3549, 3551, 3553, 3555, 3557, 3559, 3561, 3563, 3565, 3567, 3569, 3571, 3573, 3575, 3577, 3579, 3581, 3583, 3585, 3587, 3589, 3591, 3593, 3595, 3597, 3599, 3601, 3603, 3605, 3607, 3609, 3611, 3613, 3615, 3617, 3619, 3621, 3623, 3625, 3627, 3629, 3631, 3633, 3635, 3637, 3639, 3641, 3643, 3645, 3647, 3649, 3651, 3653, 3655, 3657, 3659, 3661, 3663, 3665, 3667, 3669, 3671, 3673, 3675, 3677, 3679, 3681, 3683, 3685, 3687, 3689, 3691, 3693, 3695, 3697, 3699, 3701, 3703, 3705, 3707, 3

Kakšna bo ljubljanska tržnica

ki so jo začeli te dni zidati na nabrežju ob Vodniškovem trgu

Ljubljana, 10. avgusta. Med najpotrebnejšimi pridobitvami bo dobila Ljubljana tržnico najpogostejše. Tudi druga slovenska mesta v tem pogledu zaostajajo. Pri nas smo doslej urejali predvsem promet na živilskih trgih, zdravstvene ureditve so bile na drugem mestu. Zato tudi ni bilo na ljubljanskem trgu niti higienski stranišča. Trg tudi ni bil dolgo tlakovan, tako da so imeli blato in prah pri rokah. Vendar sam prah ni bil niti največja pomanjkljivost. Hujše je bilo, da je bilo meso naprodaj vedno le na odprtih stojnicah, v lesenih kolibah, ki seveda niso bile hlajene in mesarji niso imeli pri rokah niti vode. Za vse mesarske stojnice je bil en hidrant. V zadnjih letih so si nekateri mesarji svoje prizadevali, da bi modernizirali svoje stojnice. Zgrajenih je bilo nekaj bolj ustrežajočih mestnic, kjer je meso bolj zavarovano pred prahom in muhami. Strokovnjaki so bili precej, vendar lesena poslopja, ki so kljub vsemu začela znatno, ne morejo povsem ustrezati.

Naši mesarji zaslužijo priznanje zaradi znanosti na stojnicah. Po prodaji mesa vselje skrbno umijejo mize in stolice in tako dobi tudi higiena, kar ji gre. Toda še tako skrbno čiščenje na stojnicah ni dovolj. Muhi ni mogoče pregnati, pa tudi bolj proti podganam je brezupen. Podgane so se vgnezdile pod tlemi stojnic. Privabljal jih je vonj po mesu in na obrežju za kolibami je pogosto obležala kakšna kost med plevelem. Ponoči so podgane obležale stojnice ter opravljale nekakšno inspekcijsko službo, če je bilo vse čisto.

Ljubljana sicer slovi kot eno najbolj čistih mest v naši državi, neurejene tržne razmere pa nam niso delale časti in marsikateri tujec se je čudil, zakaj si ne moremo sežidati vsaj skromne tržnice. Tudi prodaja sadija pod odprtimi lopami na Pogacarjevem trgu ni zadovoljiva, zlasti ne tik ob prašni cesti. Po nepokritem sadiju ne soda le prah, temveč se pasejo tudi roji muh. Razstavljeno blago tudi lahko sleherni človek otipava. Mesarji imajo vsaj tu in tam na stojnicah napis, da je otipavanje mesa prepovedano, nihče pa ne preprečuje brskanja po sadiju.

Toda zdaj so začeli zidati tržnico z lokali za prodajo mesa. Primernejše tržne

lope, dovolj velike za vse prodajalce sadija na trgu, najbrž še dolgo ne bomo imeli. Pokriti tržni prostori bi bili potrebni za vse stalne prodajalce na trgu, najsi prodajo sadije, sočivje ali mlečne izdelke. Ob deževnem vremenu je prodaja na prostem pogosto zelo ovirana in blago se kvari na dežju. Zidaj prodajalke nimajo na trgu niti pristreška, kamor bi se zatekle ob plohi.

Pomanjkljivosti na našem trgu je torej dovolj in potreba po tržnici očita. Tržnica, ki je v delu, ne bo mogla služiti vsem namenom, čeprav bo poslopje, odnosno poslopji, precej veliko. Zdi se tudi, da mora biti tržnica prilagojena velikemu nactru novih poslopij mestnih uradov na Vodniškovem trgu. Stroški pa bodo že tako precej visoki, saj bodo sama zidarska dela (z betonskimi vredi) veljala okrog 2 milijona din.

Tržnica je projektirana vzdolž Ljubljane od kresije do jubilejnega mostu, in sicer v dolžini skoraj 230 m. Približno v sredi te dolžine je projektiran čez Ljubljano most, vendar to delo ne spada v prvo etapo. Zaradi mostu bo puščena nad 20 m dolga vrzel, ki bo delila tržnico v dva dela: na eni strani bo okrog 110 m dolgo poslopje s 16 prodajalnami na drugi strani pa 96 m dolgo s 14 lokali. Razen prodajaln bo v vsakem poslopiju še po ena terasa (pokrita), ki bo služila prodajalcem na trgu ob dežju za zavetje.

Poslopje bo pritrjeno, a podkleteno; pročelje proti SV Petra nasipu bo nadstropno, ker bo klet povsem nad zemljo. Za tržnico bodo porabili doslej povsem neizrabljen prostor tik ob strugi. Obodni zid ob Ljubljani bo slonel neposredno na obrežnem betonskem zidu. To ima še posebno prednost, ker jim za ta zid ne bo treba drugega temelja.

Lice ob trgu bo nekoliko podobno na hodnike ob arkadah; pred vhodi v lokale bo precej širok, 2,5 m, pristrešek, tako da bo hodnik pred vrati služil kot prednji prostor in kupci ne bodo stopali iz lokala neposredno na prosto.

Lokali bodo imeli okrog 30 m² uporabnega prostora, bodo torej precej veliki, tako da bosta v enem prostoru lahko prodajala po dva prodajalca. Precej prostora bo tudi v prizemlju, ki bo nad 3 m vi-

soko. Priljubljeni lokali bodo pa celo po 4,75 m visoki, kar je že višina manjših dvoran. Razen stopnišča bo ob vsakem lokalu še stranišče. Vsak lokal bo imel vodovod in elektriko.

Posebnost je projektirani most, ki ga pa najbrž še ne bodo tako kmalu zgradili. Bil bi namreč ves pokrit, a njegova streha bi bila križni opočni oboki. To je pa še le idejni osnutek.

Doslej se pravih stavbnih del še niso mogli lotiti. Najprej je bilo treba postaviti mesarske stojnice, ki se zdaj niso vse podrtje, dalje ograditi stavbišče in podreti kovanje in lipe, drevesa, ki so imela doslej posebni pomen, ker so nudila mesarskim stojnicam senco in nekoliko hladu poleti. Stare kolibe so prestavili nekoliko dalje na trg, kjer je manj senca. Letos bo tudi najbrž nekoliko več prahu zaradi bližnjega stavbišča, a pri vse tem imamo še srečo, ker je zaradi brezmesnih dni mnogo stojnic po tri dni na teden praznih.

Ni še določen rok, kdaj morajo biti končana stavbna dela. Zidaj tudi ne moremo še natančno opisati tržnice, ker so bili prvotni načrti nekoliko spremenjeni. Med drugim bo poslopje dobilo strmo, višjo streho, med tem ko je bila prvotno določena ravna. — Zidarska dela je prevzelo podjetje M. Cirk.

★

Na stavbišču novih tržnic na Nabrežju 20. septembra od kresije do Zmajkega mostu je vedno polno radovednežev, ki delajo napotje delavcem ter silijo skozi vrata za ograjo. Opozorjamo, da niti gradbeno vodstvo niti gradbeno podjetje nima prav nobene odgovornosti za morebitne poškodbe, če kdo pade v jamo ali Ljubljano ali če ga oplazi kakšno drevo ali se mu sploh primeri kakršnakoli nezgoda. Zato je vstop v ograjeno stavbišče slehernemu pri teh delih nezaupljivemu najstrožje prepovedan tudi zaradi oviranja del. Na ta prostor smejo edino še rezevi, ki so dobili na mestnem socialnem uradu nakaznice, da smejo brezplačno odpeljati ali odnesti posekane korenine drevesa za kurjavo in ogrev. Ljubljancem, zlasti pa ljubljanske gospodinje, ki tako težko čakajo, da bi bile nove tržnice tim prej zidane in odprte, naj potrpe z radovednostjo in gledajo zanimiva dela s šentpetrskega nasipa.

Kdaj dobi Maribor novo gledališče?

Nekaj zgodovine — Novo gledališče je nujna kulturna in narodna potreba Maribora

Maribor, dne 8. avgusta. V kulturnem pogledu je bil predvojni Maribor v tesni povezanosti z nemškimi Gradcem, saj so tudi v vseh drugih pogledih pogosto poudarjali, da je naše mesto le grško predmestje. Nemški meščanski življenjski, ki sta ga tvorili pridobitna in uradniška plast prebivalstva, je smatral Gradec za svoje kulturno središče, kar je tudi bil za vse nemško Stajersko. Vseh važnejših kulturnih prireditelj so se udeleževali pridno in v velikem številu mariborski Nemci, ki so imeli z Gradcem dobre prometne zveze in so tudi v vseh drugih pogledih uživali pri takih obiskih velike ugodnosti. Nič čudnega, če je bilo v tej dobi naše mesto s kulturno dejavnostjo zelo skromno; imelo je značilno podoben majhnega provincialnega mesteca. Slovenski življenjski, ki se je pričel v mestu narodnostno uveljavljati šele v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, beleži sicer ves čas živahno kulturno delavnost, ki pa je bila bolj navezana na zaledje Maribora, ki je bilo vedno absolutno slovensko. Nemškotarski šovinizem v mestu samem ni dopuščal Slovencem širšega razmah in so za to dobo značilne prireditve mariborskih Slovencev, ki so jih morali skoraj dosledno imeti na podeželju.

Ze od leta 1852., je imel Maribor svoje nemško gledališče. Igrali so sicer že prej, a tega leta so zgradili gledališko poslopje, ki pa je bilo zgrajeno zelo preprosto in so ga morali po neki večji nesreči obnoviti l. 1908. Takrat so uredili tudi oder in dvorano, vendar ne dokončno. Vsa zunanost, še bolj pa notranost mariborskega gledališča vzbujala vtis neprijaznosti in neudobnosti. Seveda so v njem uprizarjali le nemške predstave, pogosto je gostovalo tudi grško gledališče. V splošnem je bil umetniški nivo tega nemškega gledališča, ki so ga vodili zakupniki, nizek. Ze takrat so pričeli mariborski Slovenci misliti na svoje polklicno gledališče. Velik dopadek je bil, ko je »Posojilnica« zgradila Narodni dom z veliko in lepo gledališko dvorano in odrom. Ta je potem služila do prevrata Slovencem za gledališče in druge narodne prireditve. Za gledališke igrice se skrbelo Dramatično društvo, ki je od časa do časa organiziralo tudi obiske teh predstav z podeželja. Vzgojilo je kader dobrih igralcev, ki so imeli pomembno vlogo pri poznejšem snovanju polklicnega odra.

Ob prevratu je kazinsko poslopje v katerem je bilo nemško gledališče, prešlo v last mariborske občine, ki ga je takoj izročila v namene nastajajočega slovenskega polklicnega gledališča. Pri tem si je pridobil največji zaslug Hinko Nučič, ki je zbral ob sebi igralce iz Trsta, pritegnil pa je tudi večino igralcev Dramatičnega društva, ki je gledališče prepuščalo tudi bogato garodrobo. Izredno prevetila je bila predstava Jurčičevega »Tugomera«, s katero je pričelo svoje redno delo novo slovensko gledališče. Ker so bile tudi materialne prilike v prvih letih še kar poveljavne, je malo gledališče že po par sezonah doživelo velik razmah. Delovali je pri čelu tudi samostojna opera z odličnimi pevskimi močmi. Taka uspeha prejšnje nemško gledališče ni doseglo v vsej dolgi dobi svojega obstoja, kar je samo potrdilo potrebo in upravičenost slovenskega gledališča. Prvemu navdušenju in uspehom so kmalu nato sledile nekatere sezone, polne kritičnih kriz, ki so resno ogrozile nadaljnji obstoj gledališča. Ko so gledališče podržavili, mu je bil obsoj sicer zagotovljen, a zaradi nizke odmerjene subvencije je morala utihniti opera, pojavilo pa se je tudi pomanjkanje dobrih umetniških moči, ker jih uprava ni mogla plačevati. Kljub vsem navedenim težkotam se je gledališče vzdržalo, vendar danes ne more zadoščati v polni meri nalogi. ki bi jih z ozirom na obsejni položaj mesta moralo. Narodno gledališče v Mariboru dobiva izmed vseh jugoslovan-

skih gledališč najmanjšo državno podporo. Priznati je treba izredno poštovanost sedanjih članov in osebja gledališča, ki pod premišljenim vodstvom upravnika dr. Brenčiča, vztraja kljub težkim prilikam. Za letos je sedanjim prosvetni minister, ki prav dobro pozna težave mariborskega gledališča, obljubil izdatne pomoči, ki je za nadaljnje uspešno delo nujno potrebna.

Ob pogostih finančnih težavah seveda tudi gledališko poslopje ni doživelo temeljitejših sprememb, kar je bilo prenovljenja, je bila samo krparska, ki neprimerne in neudobnosti stavbe ni mogla izpremeniti. Zato je bila že ves povoljni čas nujna kulturna zahteva Maribora, da mesto dobi čimprej novo gledališko poslopje. V drugih mestih so gledališka družabna središča vseh slojev, v Mariboru tega ni. Ozki, neprijazni hodniki, mrzla in tesna veža ter pomanjkanje prostorov za oddih publike med dolgimi odmori, pač ne morejo biti privlačna dejstva. Znano je tudi, da se gledališka dvorana kljub popravilnim napravam, ne da dovolj in pravilno temperirati in morajo obiskovalci pogosto prisostvovati predstavam v površnih ter so v stalni nevarnosti, da se nalezejo prehlada. Vsa notranost gledališke dvorane je zgrajena iz lesa, kar vzbuja stalno bojazan pred požarno nesrečo. Nepraktičnost odskih naprav, gaderob in skladišča za kuli- se ter vseh drugih naprav, pa ostane neznan občinstvu, ki tudi ne more dovolj preneniti vseh naporov, ki so s tem v zvezi. Ze sama zunanost poslopja ne vzbuja videza hrama umetnosti, saj je bila vsa stavba grajena predvsem za potrebe takratnega nemškega kazinskega društva, gledališka dvorana in oder sta samo neka prizdika.

Po naši stari navadi mora preteči mnogo časa v ugaibanjih, načrtih in polemiki, preden se preide ob besed k dejanjem. Po-

Za današnje čase potrebna knjiga Gospa Minka Govekarjeva je napisala knjigo o ohranjanju živil

Ljubljana, 10. avgusta. V vseh listih čitamo poročila, da se nam obeta slaba letina. Kakor rečeja nit se vleče preko vseh pogovorov gospodinj in gospodarstvenikov zaskrbljenost, kako bomo preživeli zimo in prihodnjo pomlad. Zaradi stalnih deževnih dni v polpreteklem času, zaradi neviht, toče in drugih ujm ter zaradi oviranega prometa iz inozemstva cena živil stalno narašča.

Gospodinje, ki jim je pri srcu blagor družine, se zato izkušajo se vse bolj kakor sicer založiti z vsem, kar jim je dosegljivo. Saj se zavedajo: če je sadije, zelenjava, jajca, slanina in mast, če so vse življenjske potrebščine že sedaj drage, kako drage bodo in kako težko jih bo dobiti šele pozimi. Zato imajo danes vsaka prednamerna gospodinja stalno v mislih že davno storjeni sklep: shrambe in kleti je treba napolniti pravočasno z zalogami za bodočnost.

Toda ne samo z moko, rižem, kavo, čajem, sladkorjem, krompirjem, se je treba preskrbeti, gospodinja mora misliti tudi na sadije in njegove izdelke v vseh mogočih oblikah in načinih; na zelenjavo, gobe, razne sadne in zelenjavne izvlečke, ki izboljšajo jedi; na brezalkoholne sadne pijače, kisse itd. Kljub slabi letini gre namreč po naših sadovnjakih, mestnih in podeželskih vrtovih in njivah ter celo po gozdovih in grmovju maraškarj in izgubo, kar bi se dalo dobiti čisto skoraj zastoj, ni bi bilo možno s pridom porabiti za zimo.

Pravkar je izšla lepa, obsejna in jako koristna knjiga pod naslovom »Konserviranje«, ki jo je napisala Tiskovna zalo-

sebno ko je v vprašanju kakšna naša kulturna ustanova, ki bi naj res služila občinam narodnim težnjam, ki tu ob meji niso baš majhne. Seveda je vedno po sredi denarno vprašanje, ki prav v teh primerih ne bi smelo biti odločilno. Poglejmo samo, kaj in koliko se žrtvuje drugod za kulturne ustanove, ki so tudi v nacionalnem pogledu pomembne, da bomo videli, da je bil Maribor v tem pogledu vsa povojna leta zapostavljen. Opomnili bi samo na borbo za reševanje radio-oddajno postajo, do katere uresničevanje je prišlo šele letos, čeprav je bila graditev že iz narodno obrambnega vidika več ko nujna. Isto usodo doživlja že dolga leta težnja po gradnji novega gledališkega poslopja. V tem pogledu bi bila koristna in poučna primerjava s predvojnimi prilikami Maribora, ko so si Slovenci pod težimi okoliščinami iz zasebne inicijative postavili monumentalni Narodni dom. Človek bi sodil, da bi bilo zdaj toliko lažje misliti na novo gledališko poslopje, saj bi morala vsa akcija že iz nacionalnih ozirov podpreti predvsem država in banovina. Vendar se zdi, da je vse še neka utopija, na katero malokdo misli z resnostjo.

Novo gledališče je nujna kulturna in narodna potreba slovenskega Maribora! V Mariboru sicer že obstoja odbor za gradnjo novega gledališča, o njegovem delovanju pa javnosti ni dovolj informirana. Leto 1944. bo Narodno gledališče praznovalo 25-letnico obstoja in kaj bi bilo lepšega, ko bi do takrat že bilo novo gledališče pod streho. Časa je še dovolj, pristopiti pa bo treba k širokopotežnejši akciji. K sodelovanju se naj prične čim širši krog javnosti. Mimo države, banovine in občine, pa naj ki za gradnjo potrebnim sredstvom doprine- sejo svoj del tudi mariborski pridobitni krogi, posebno industrijski ki v kulturne svrhe Maribora še niso žrtvovali ničesar.

—ob—

Priljubljeni mladinski filmski igralec **MICKEY ROONEY**

v filmu po nemirnem romanu največjega ameriškega humorista Marka Twaina.

KINO UNION,

tel. 22-21

Pustolovščine Hucka Finna

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri. Blagajna odprta od 15. ure dalje. Predstave v nedeljo ob 15., 17., 19. in 21. uri. Blagajna odprta od 11.—12. in od 14. ure dalje.

NOVO!

OD NARVIKA DO PARIZA

NOVO!

Filmska reportaža zadnjih vojnih dogodkov, posnetih po vojakih P.K. odredov iz prvih in najpomembnejših položajev. Predprodaja vstopne dnevo od 11.—12. in od 15. dalje. KINO SLOGA, tel. 27-30. Danes ob 16., 19. in 21. uri, jutri v nedeljo ob 10.30 ter ob 15., 17., 19. in 21. uri

Sadovi dela mladih jadralcev

se vidijo na zanimivi in poučni razstavi Aero-kluba v Kranju

Kranj, 9. avgusta

Ko se je pred dvema letoma osnoval tu- di v našem mestu aeroklub, so mnogi zelo skeptično gledali na ustanovitelje, pa tu- di na mladino, ki se je kmalu pridružila aeroklubu. Kot vedno je bilo polno nepremišljenega govorenja o nepotrebnosti takih klubov pri nas in o vsem mogočem kar spada ali kar ne spada v delo aeroklu- ba.

Na te čvekače sem pomislil, ko sem zadnjič obiskal razstavo domačega aeroklu- ba in rad bi jih pripeljal s seboj, da bi vi- deli, kaj se da narediti v kratkem času. Pomislil sem na vse te in še druge, ki so jih vedno polna usta o potrebi narodne obrambe, a da bi materialno izdatno pod- prli to mladino, ki jo tako mika letalstvo, o tem nečemu slišati nič. Vsi ti nam skodi- jo več kot sovražnik valed svojega zasta- relega mišljenja in ker enostavno mislijo, da bodo z lepim govorom ali člankom storili več kot z zaposlitvijo mladine in če hočete, s plačevanjem za izvežbanje pila- ta ali nabavo letalskega materiala.

V tem mišljenju naših gnotno boljših ljudi je ovira, ki onemogoča, da bi v Kranju imeli že prej ljudi, ki bi s ponosom no- silli znake svojih zmognosti bodisi v ja- dralnem ali motornem letanju. Druge ni ovire, kajti mladina je tu in to delavna mladina. Vsak korak po razstavi nam to kaže. Ze sama ureditev razstavnega pro- stora je lična, kaj šele razstavljeni mode- li in ročno izdelana jedrilca »Kranjec«, tipa »Vrabe«, ki jih je gradilo 10 članov jadralne grupe, ki manj kot 3.520 ur. Vse je precizno izdelano, vsak najmanjši del preizkušen. Za vsoto ponosno ptico pa je bilo potrebno 18 kv. metrov vezanih plošč, 67 kv. metrov platna 0.30 kub. me- trov smrekovega lesa, 8 kg kleva, 60 m pletene žice, 20 kg laka, 15 acetona in 9 kg jeklenke okovja, da bo lahko pole- tela in omogočila mladini — našim jadral- cem prvi pouk v letanju in resnici na- je bil potreben za to ptico in resnici na- juhu je treba zapisati, da je v veliki me- ri trud članov aerokluba omogočil z raz- nimi prireditvami, da je »Kranjec« danes zgrajen.

Radioprogram

Nedelja, 11. avgusta

8: Jutranji pozdrav. 8.15: Dueti harmo- nik (g. Vilibald Jenko, Miloš Mihelič). — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz franc. cerkve. — 9.45: Verski govor, M. Tomc: Stopli bom k ol- tarju (g. prior Valerijan Učak). — 10: Koncert radijskega orkestra. — 11: Prenos promenade koncerta vojaške god- be. — 12: Valček za valčkom (plošče). 12.30: Objave. — 13: Napovedi, 13.02: Ci- mermanov kvartet. 15: Prenos pevskega in instrumentalnega koncerta z Jesenic. — 16.30: Pol ure za dijake. — 17: Kmet. ura: Kako donosno uredimo malo gospo- darstvo (g. ing. Greif Anton). — 17.30: Slovenske narodne s spremljevanjem radijskega orkestra. Sodelujejo: ga. Dragica Sokova, gđc. Bogdana Stritarjeva, gđ. Andrej Jarc, Roman Petrovič. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Potrebe našega turizma v današnjih pri- likah (Drago Potočnik) Ljubljana. — 19.40: Objave. — 20: Pisana šara (plošče). — 20.30: Violinski koncert gđ. Inke Dernovškove, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek. — 21.15: Koncert radijskega orkestra. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Zdaj pa za ples (plošče).

Ponedeljek, 12. avgusta

7: Jutranji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 7.45: Solisti naprej! (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Giuseppe Barbanti Brodano, italijanski do- brovojelec v srbsko-turški vojni (Miodrag Ristić) Bgd. — 19.40: Objave. — 20: Mal- ta (g. Viktor Pirnat). — 20.10: Stari stajerski gradovi (g. prof. Leo Pettauer). — 20.30: Koncert Delavskega glasbenega društva. — 21.15: Podoknice (plošče). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Lahka glasba (radijski orkester).

Torek, 13. avgusta

7: Jutranji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. — 12: Slavni pevci (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Sprehod po Jugoslaviji (koncert radijskega orkestra). — 14: Poročila. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Meštrovčevi portreti II. (Branko Mašić) Zgb. — 19.40: Objave. — 20: Deset minut zabave (g. Fr. Lipah). 20.10: O potrebi počitnic (g. prof. Etnin Bojc). — 20.30: Pevski koncert g. Majde Lovsetove, pri klavirju g. prof. Čedomir Dugan. — 21.15: Koncert radijskega or- kestra. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Veselje in žalost (koncert radijskega or- kestra).

Sreda, 14. avgusta

7: Jutranji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. — 12: Waldteu- flovi valčki (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Har- monika solo (g. Ivo Podobnikar). — 14: Poročila. — 18.30: Mladinska ura: Kaj pravi znanost in tehnika (g. prof. M. Adlešič). — 18.45: Glasbene slike (plošče). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Kulturna misija mesta Skopja

(dr. Pero Šljepčević). — 19.40: Objave — 20.10: Podporni sklad za onemoglost, starost in smrt (g. Milko Pirih). — 20.30: Pevski zbor »Cankarc«. — 21.15: Godalni kvartet s kitaro. — 22: Napovedi, poro- čila. — 22.15: Za boljšo voljo (plošče).

Četrtek, 15. avgusta

9: Napovedi, poročila. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. — 9.45: Verski govor (g. prof. Filip Terčelj). — 10: Šramel igra (plošče). — 10.15: Sa- mospevi gđc. Viršek Milene, pri klavirju g. Fr. Venturini. — 11: Koncert radijskega orkestra. — 12.30: Objave. — 13: Na- povedi. — 12.02: Samospevi s spremljeva- njem kitare. Poje g. Alojzij Sekula, igra g. Stanko Prek. — 14: Operetni venčki (plošče). Oddaja prekinjena od 14.30 do 17. — 17: Kmet. ura: Uporaba sadija na kmetih (g. Fr. Kafol). — 17.30: Prenos koncerta vojaške godbe planinskega pol- ka iz Škofje Loke. — 19: Napovedi, po- ročila. — 19.20: Nac. ura: Božidar Rač, slovenski narodni buditelj (Rudolf Dostal) Ljubljana. — 19.40: Objave. — 20: Tam- buraski orkester (A. Karmelj). — 20.45: Slovenska lahka glasba (plošče). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Veseli zvoki (radijski orkester).

Petek, 16. avgusta

7: Jutranji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. — 12: Naša pe- sem (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Iz opernega sveta (radijski orkester). — 14: Poročila. — 14.10: Turistični pregled Tujskoprom- etne zveze. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Iz življenja Dubrovčan- ov v XV. in XVI. stoletju (dr. Tomislav Jakič) Zgb. — 19.40: Objave. — 20: Za planince. — 20.10: Pravilno spravljane in konserviranje povrtnine (ga. Kelhar). — 20.30: Pevski in orkestralni koncert slo- venske glasbe. Sodeluje Jože Gostič, član zagreb. op. Radijski orkester. Dirigira M. Šijanec. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Halo! voljo! (plošče).

Sobota, 17. avgusta

7: Jutranji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. — 12: Pisana vr- sta veselih stvari naj nam prežene vsaj malo skrbi (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Pisana vrsta veselih stvari naj nam prežene vsaj malo skrbi (plošče). — 14: Poročila. — 17: Otroška ura (gđc. Manica Komarova). — 17.30: Otroški svet (plošče). — 17.50: Pregled sporeda. — 18: Za delopust igra radijski orkester. — 18.40: Narodna in pravna vzgoja mladine (g. Ljubo Šnu- derl). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Kaj vemo o zemlji in nebu (dr. V. Maleš) Bgd. — 19.40: Objave. — 20: Zunanje-politični pregled (g. dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: Prešmetane počitnice — pisan večer. Napisal Mirko Ljubić, iz- vajajo člani radijske igralne družine. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za vesel konec tedna igra radijski orkester.

V VIŠJI DEKLIJSKI SOLI

Profesorica popljuje učenkam razne vrste kač, nasadnje jo vpraša: — Zakaj se moramo bati na izletu kač? — Da nas ne zapeljuje kakor Ežo v ra- ja — odgovori neka učenka.

Činčila — najdražja živalica na svetu

Kožica te ljubke, komaj kakor človeška dlani velike živalice predstavlja celo premoženje — Umetna reja činčil

Najdražji činčila kožuh ne izvira od divje živečih živali, temveč od živalic, ki jih reje na farmah. Z umetno rejo se je posrečilo doseči izdatno zboljšanje njihovega kožuha, toda činčile reječe farme so tako redke, da lahko rečemo, da so še redkejši od činčil kožuha. Komaj nekaj let je tega, ko so bile na vsem svetu samo tri in tudi zdaj jih ni dosti več. Zanimivo je, da se je prvi ukvarjal z rejo činčil rudarski inženjer, ki se je seznanil s temi redkimi živalicami v začetku svojega dela v njihovi domovini Čilu in Peruju. Tam je spoznal, da se činčila kožuh pridobiva z velikim trudom in da je zato na evropskih in ameriških tržiščih zelo drag.

Redkost činčila krzna

Rudarski inženjer Chapman je pripeljal iz južnoameriških And domov v Združene države tucat živih činčil. Ni bilo lahko dobiti jih. Iz tega zaklada so zrastle tri farme v Idahofalls, v Loganu in Ingleswoodu v Kaliforniji. V šestih letih se je razmnožilo prvotnih šest parčkov činčil približno na 160 komadov, poleg tistih, ki so bile ukradene in ki so poginile. Tako farma činčil predstavlja zdaj skoraj kraljevsko premoženje. Parček činčil za rejo so prodajali po 5000 dolarjev. Za en damski plašč se porabi okrog 140 kožic, kajti činčile so majhne, komaj nekoliko večje od človeških dlani. Za izdelavo enega dolgega kožuha bi bilo treba pobiti malone vse činčile, kar so jih redili na omenjenih treh farmah. Poedine kožice so prodajali v Los Angelesu in New Yorku po 200 do 300 dolarjev. Dolg plašč je veljal 45.000 dolarjev in je predstavljal v našem denarju že milijonsko premoženje. Na vsem svetu je moral dobaviti en sam trgovec v New Yorku. Prave činčila kožuhe so nosili največ na kraljevskih dvorih. Na vsem svetu jih je samo okrog 100 in v vseh ameriških združenih državah se more pobahati z dolgim činčila plaščem komaj 12 bogatih dam.

Življenje v ujetništvu

Če govorimo o redkem krznu, smatramo navadno za najdragocenejše krzno ruskega sobola. To krzno pa ni tako drago zato, ker bi bilo lepo, kakor bolj zaradi težkega pridobivanja. Ruskega sobola se ni posrečilo rediti v ujetništvu, ker ga je treba loviti. Preden zberemo lovci za en dolg damski plašč potrebno število kožic, minejo v najboljšem primeru dve do tri leta. Nasprotno se pa činčila krzno odlikuje po lepoti, toda odstrel činčil v Andih je že povsem prepovedan in prodaja živih rejnih parčkov je pod najstrožjim državnim nadzorstvom.

Reja činčil na farmah je sicer zelo težavna, vendar se pa posreči, čeprav je prava domovina činčile v gorah okrog 5000 m visoko. V ujetništvu imajo na farmah za njene prostorne kletke, široke okrog 2 in dolge okrog 5 m. V eni kletki je zaprt en samec s šestimi samicami. V prosti naravi ima činčila na leto samo dva mladiča. V ujetništvu se je pa posrečilo doseči tudi tri. Na zunaj je činčila podobna koncu, seveda je mnogo manjša. Divje žive činčile v skalnatih delih južnoameriških And. Nežno siva barva njihovega krzna jih dela skoraj nevidne v skalah. Po hrano hodijo v mraku in zgodaj zjutraj. Preživljajo se z ržni in raznimi plovci, tako da reja na farmah ni posebno draga. V Chapmanovi farmi so računali približno 60 din za eno činčilo letno. Činčile tudi v ujetništvu ne smemo vzeti vse možnosti, da si koplje v zemljo luknje. Drugače postane slabotna

in kaj lahko podleže boleznim. Največ činčil pogine zaradi požiranja lastne dlake. Živalice se ližejo in s hrano jim pride tako dolga dlaka v želodec. Tam se napravi iz nje drobne neprebavljive kroglice in ko se jih nabere več, živalica pogine.

Znani sta dve vrsti divje živečih činčil, na Chapmanovi farmi se je pa posrečilo zrediti s križanjem pet različnih vrst. Nove vrste se pa za rejo niso obnesle in tako so se zopet oddčili za edini vrsti v srednjem in severnem delu republike Čile živijo vrsti činčile. Ta ima najfinjšee krzno rjavkastosive barve s črnimi pičicami in rahlo žoltni nadhim na trebuhu.

Težave pred ustanovitvijo farme

Priljubljenost činčila krzna je zelo stara. Ze Inki so redili činčile in jedli njihovo meso, iz kože so pa izdelovali razne dele obleke. Na evropski in ameriški trg je prišla činčila šele ob koncu preteklega stoletja, ko so nekaj kož pripeljali v Pariz. Od takrat je povpraševanje po njih neprestano naraščalo in mnogi so poskušali te dragocene živalice umetno rediti. To se je pa posrečilo šele Chapmanu, ki je na tudi imel svoje težave. Za činčilo se je jel zanimata že leta 1925, ko je delal v Čilu in Peruju. Slišal je mnogo o dragocenosti činčila krzna. Leta 1884 je en sam trgovec izvozil iz Čila 100.000 činčila kožic, a leta 1901 je dosegel že izvoz iz Južne Amerike celo en milijon komadov. San Pedro de Altacama je bilo takrat najvažnejše mesto za trgovino s činčila krznom; tudi severno od La Plate blizu Molinos se je mogel en trgovec pohvaliti z letno prodajo 3.000 tucatov činčila kožic. Naravna posledica te divje gonje za činčilo je bila, da je činčila skoraj izumrla in da se je ohranila samo še v neznatnem številu v visokih predelih And, kamor beli lovec sploh ne pride. Tja gori si upajo samo domačini.

Ekspedicija 23 Indijancev je lovila celo leto v višini 4.000 do 5.000 m za Chapmana činčile in ujela je komaj 11 živih živalic. Lovili so jih večinoma z rolnimi rokami. Po streli iz puške zbeži činčila v svojo luknjo, od kod pa kmalu zopet pomoli glavico. V tem trenutku lahko lovec poskusi vjeti jo, kajti sicer zelo hitro beži. Po neuspehu z rejo činčil, o katerih je Chapman slišal, je bilo treba ravnati zelo

previdno. Za ujetih 11 živalic je ustanovil aklimatizacijsko farmo v višini 4.000 m, kjer je najprej proučeval navade in potrebe činčil. Na tej farmi so ostale živalice dve leti, potem so pa prišle v 3.000 m visoko ležečo farmo. Šele čez tri leta se je Chapman oddčil za prevoz svojega zaklada v Združene države. V ta namen je zbral zimno, pa tudi prevoz po morju v tropični vročini ni bil brez nevarnosti. Plačala ga je ena činčila z življenjem, čeprav je bila kletka urejena in opremljena kakor ledenica, da je bila temperatura v njej vedno okrog ničle. Na svobodi so činčile valene mnogo hujšega mraza. V Združene države je pa ekspedicija po 14 dneh vožnje vendarle pripeljala 12 činčil, ker je bila ena med potjo skotila dva mladiča.

Tatvina, ki se je izplačala

Po Chapmanovem uspehu se je napolnilo v Ande še več ekspedicij iz Amerike in Evrope po žive činčile. Toda vse so se končale z neuspehom in finančnim porazom. To je bil menda vzrok, da so na Chapmanovi farmi nekega jutra pokrešili 17 činčil. Nekdo, ki so mu morale biti razmere dobro znane, se je oddčil za tatvino, ki je pa morala biti prav tako dobro pripravljena kakor ekspedicija v Ande. Skoraj leto dni trajajoča preiskava ni mogla ničesar doznati. Nekdo so pa našli na ladji, namenjeni v Evropo, 8 činčil, vkranih pod lažno prijavo. Ostalih sploh niso našli, čeprav je med preiskavo v neki drugi zadevi neki Američan priznal tudi soudeležbo pri tatvini Chapmanovih činčil. Moč se sedaj sedi v ječi v San Quintinu. S tatvino Chapmanu povzročena škoda je znašala okrog 54.000 dolarjev.

Čeprav se dame željno ozirajo po sobolih, po herminskih, modrih in sivih platinastih lisicah, vendar ostane činčila najtežje izpolnilna želja vseh ljubiteljev dragih krzn, kajti za vedno so minili časi, ko se je pridobivalo do en milijon činčila kožic na leto, a umetna reja se nikoli ne more posebejo razmahati. Kakor vse krzno, skušajo tudi činčilo umetno ponarejati iz kunca. Dobro ponarejena činčila da mnogo dela in iz nje izdelani plašč seveda tudi med drage dele damske garderobe. Imitacija činčila plašča se orodača v Ameriki po 1.000 dolarjev. Strokovnjak na spozna imitacijo od prave činčile že na prvi pogled.

Wagner in številka 13

V življenju slavnega nemškega skladatelja in njegove rodbine je igrala ta številka čudno vlogo

V človeškem življenju so naključja, ki se ponavljajo tako pogosto, da bi skoraj videli v njih zakonitosti, čeprav je ne moremo razumeti. Mnogi ljudje imajo svoje datume, srečne ali nesrečne številke. Nikjer ni rečeno, da mora biti to 7 ali 13, masec ali določeni dan v tednu. Delaj kar hočeš, važen dogodek se pripeti temu v petek, onemu v nedeljo. Ta se rodi, oženi

ali umre v maju, drugi v decembru. Pri ljudeh, ki žive svoje življenje prikrito očem javnosti, ve za to njihova rodbina. Pri slavnih možeh pa postanejo taki dogodki predmet širokega zanimanja.

Te dni je minilo deset let, odkar je umrl nemški skladatelj in dirigent Siegfried Wagner, sin slavnega ustanovitelja moderne glasbene drame. Čudno vlogo igra v rodbini Wagner številka 13. Richard Wagner jo je smatral za svojo srečno številko, toda v resnici bi jo lahko smatrali za usodno. Ze ime Richard Wagner ima 13 črk, če štejemo po nemški abecedi c in h posebej. Wagner je bil rojen 22. maja 1813

v Leipzigu. Številka 13 se pojavlja tu celo trikrat, dvakrat v poedinih številkah, tretjič pa v njihovi vsoti. V Kreuzschule v Dresdenu je vstopil Wagner leta 1822. Če seštejemo te številke, dobimo zopet 13. Na lipso univerzo se je vpisal in začel sistematično študirati glasbo pri Weinlingu leta 1831. Tu se zopet pojavi številka 13 trikrat kar v letnici rojstva. Leta 1836 so prvič vpisali v Magdeburgu Wagnerjevo opero »Prepovedana ljubezen«. Wagnerjevo bivanje v Parizu, tako važno za njegov umetniški razvoj, se je pričelo leta 1839. Leta 1840 (sesteto zopet 13) je napisal tam Faustovo uverturo in dovršil veliko opero »Rienzi«. Leta 1840 se je seznanil z Lisztom, poznejšim prijateljem umetniških podpornikom, tovaršem in tastom. Glasbeni osnutek »Letečega Holandca« je dovršil 13. septembra 1841, opero »Tannhäuser« je začel 13. julija 1843 in 13. aprila 1845 je dovršil partituro V zgodovini Lohengrina se uveljavlja usodna številka vsaj toliko, da je šele 13 let po dovršitvi Wagner videl in slišal to svoje delo prvič upričeno. Zaradi udeležbe v revoluciji 1848-49 je bil Wagner 13 let političen izgnanec. 13. marca 1861 je prišlo na parški premieri »Tannhäuserja« k enemu največjih in najgrših gledaliških škandalov. Prve glasbenosti igre v Bayreuthu na katerih je bil prvič vpričorjen ves »Nibelungenring« so se pričele 13. avgusta 1876. Partitura glasbenosti igre »Parsifala«, trinajstega Wagnerjevega dramskega dela, je bila dovršena 13. januarja 1882, a 13 mesecev po dovršitvi tega zadnjega dela, ki je bila njegova premiera 26. julija 1882 in čigar uprizoritve so ostale Bayreuthu pridržane do konca 1913, je Wagner umrl v benški palači Vendramin 13. februarja 1883.

A rodbina? Druga Wagnerjeva žena Cosima, Lisztova hči, je bila rojena 1837, z Wagnerjem je bila poročena 13 let in njun sin Siegfried, čigar rojstvo je pozdravil srečni oče s »Siegfriedovo idilo« za 13tonski orkester, je bil ob očetovi smrti star 13 let. Cosima in poznejši Siegfried sta čuvala bayreuthske dediščine do l. 1930. Številka 13 se pojavlja tu v številkah in v vsoti. Cosima je umrla 1. aprila, Siegfried

F. M. Spagnel:

Novela

Z jutrnjo pošto je prišlo pismo. Pisal je urednik in prosil je, naj mumpošlje novelo »tako, ki bo polna zagonetnosti, polna dejanj, intrig in presenečenj, kakršno znaš pisati samo ti.« To ga je veselilo. Lepo je biti slaven pisatelj. To mu je laskalo. Dobro, je pomislil, govorec v duhu z urednikom. Zadovoljim te z malim čudežem.

Vzel je palico in odšel na izprehod, da bi osredotočil misli na ustvarjanje. Solnce je lepo sijalo, čeprav je bil januar. In Gabriel Dumeci se je izprehajal ves navdušen do ene, ko se je vrnil domov, in odšel z vrta naravnost v kuhinjo, kjer je imela njegova žena Doroteja v pisanem predpasniku in z modro ruto zavezanih las skoraj že pripravljen obed. Poljubil jo je rahlo na vrat rekoč:

— Pozuri se, dušica! Takoj po obedu se moram lotiti dela. Henrik Riel hoče, da mu pošljem novelo. Moram mu ustreči.

— Ali že imaš snov? — je vprašala.

— Ne, toda najdem jo. Zahteva nekaj polno gibanja, presenečenja, itd., kakor druge moje stvari, ki ugajajo čitateljem zmed vsa najbolj. Poslali mu jo moram

pojuštrnjem, gotovo jo potrebuje za prihodnjo številko. Upam, da jo bo dobro pričel. Veš, povsod se piše in ljudje čitajo samo literarno navlako, ne pa novel.

Doroteja je morala paziti, da se ni opekla, ko je pripravljala obed. Zato je molčala. Očel je torej v jedilnico, kjer je sedel in čakal. Bil je lačen, pobeđoval je s slastjo, potem se je pa takoj zaprl v kabinet. Novin niti pogledal ni.

Ob pol treh je slišal praskanje na vratih in Doroteja je pomolila v sobo glavico. Ali gre... Hočeš kavo? Skuhala sem ti svežo.

— Dobro, pa jo prinesi. Toda hitro.

Ni mogel trpeti, da bi ga kdo motil pri delu. Zdal je izgubil nit. Trkal je s svinčnikom po listu papirja, ki je bil zaenkrat samo še pobečkan. Konica je odletela in treba ga je bilo znova osliti. Torej: mož in žena. Ljubita se. Toda kaj se jima more pripetiti? Bomo videli. Nekega dne, on ali ona opazi, da... kaj moreta odkriti novega, nesluteneža?... Vražja strela! Nit misli se mu je pretregla, ker je prihajala Doroteja s kavo. Smehljala se je in zdelo se je, da hoče nekaj reči. Ozri se je na njo, namršil obrvi in dejal suhoparno: — Hvala, draga!

— Postavi kavo sem! Ne bom je takoj

pil. In odločno je sklonil glavo nad list papirja ter jel pisati: Nekega dne... potlej je pa po prečital in napisal: Nekega večera... Doroteja je po kratkem oklevanju tiho odšla. Tedaj je pretrgal tudi druge besede, ter začel risati nekakšno rožo — nič se ne da spraviti iz tega, da se dva ljubita... To je že preveč oguljeno... Vzemimo raje dva, ki se ne ljubita. Kaj se jima more pripetiti? Z zaljubljenim ni torej nič. Ali pa se zaljublita, toda šele pozneje. Nekaj originalnega...

Roža je bila narisana in Gabriel je začel risati jadrnico. Pri tem je pa še vedno razmišljal. Uredniku je lahko... Dragi Dumeci, ncvelo bi rad... hitro... Toda Dumeci jo mora napisati in najprej si jo mora izmisliti. Njemu je lahko reči: burno dejanje, zapletljaji, nepričakovani in presenečljivi. Toda kaj naj zapletem? Ne, tudi z dvema, ki se ne ljubita, se ne da nič storiti. Da vidimo! Čemu bi si belil glavo! Vražja obrt! Potem pa še najdeš vedno tepca, ki ti poreče: Bože moj, kako lepo je biti pisatelj.

— Kaj je? — je vzkliknil in se obrnil k vratom, ki so se počasi odpirala.

— Gabrielček... je dejala Doroteja, in se v zadregi smehljala.

— Triste vragov, kaj res ne morem ime-

ti niti trenutka miru? — je kričnil in vrgel srdito svinčnik na mizo. Sklenil je roke nad glavo: Kaj hočeš? Saj veš, da mi je potreben pri delu mir, da se osredotočim. Kaj misliš, da pri tej vražji misli švam čez ali sadim krompir?

Brzjavni prenos fotografij

Leta 1886. je bilo z velikim navdušenjem sprejeto odkritje kako brzjaviti s pomočjo navadne abecede. Risba je bila takrat izdeljena v mnogo majhnih četverkotnikov in tako na črke razdeljena risba je bila brzjavljena naslovijencu. Šele leta 1896. je prišlo do brzjavljenih slike same. Izumitelj je bil Američan elektroarograf inž. N. S. Amstutz iz Clevelanda. Njegovo metodo so opisovali takrat, pred 44 leti, takole:

Inž. Amstutz da učinkovati z negativom slike, ki naj bo brzjavljena na plast fotografsko občutljive želatine. Svetli del negativu napravi želatino neraztopljivo v vodi, dočim dajejo temna mesta želatini

potrebno raztopljivost. Po raztopitvi raztopljivega dela nastane tako plastična slika, ki so njeni svetli deli izbočeni, temni pa udrti. Ta želatni relief se pritrdi na valjar oddajnega aparata, ki se s pomočjo posebnih aparatov suče z enako hitrostjo kakor valjarček sprejemnega aparata. ovit s plastjo voska. Igla oddajnega, tesno k plasti strnjene želatine prilagajočega aparata vključi s posebno napravo kontakt in električni tok različne napetosti po tem katera mesta reliefa se pač dotika. Svetla mesta negativu propuščajo poln intenziven električni tok, nasprotno pa propuščajo temna mesta negativu povsem slab tok. V sprejemnem aparatu se dotika z voskom ovitara valjarčka tenka konica, ki dela po moči električnega toka intenzivnosti tona v plast bolj ali manj globoko zarezo. Če pa odstranimo z valjarčka sprejemnega aparata plast voska, lahko iz nje galvanoplastičnim potom izdelamo tiskarski klise.

Prof. Amstutz se takrat torej niti sanjal ni, da njegovi nasledniki zlasti prof. Belin, ne bodo več potrebovali plastične slike, temveč samo fotografijo, da bodo v nekaj minutah prenesli samo izjemnembo svetlobe in sence v majhne počke več tisoč kilometrov daleč.

Go — najstarejša igra na svetu

Japonski oficirji morajo celo posecati državno akademijo za to igro

Go je narodna igra Japoncev, izvira pa s Kitajske. Na Japonsko je prišla šele v 8. stoletju. Na Kitajskem so jo spoznali že davno prej in tam jo smatrajo za starejšo od šaha in sploh za najstarejšo igro na svetu. Go pomeni v japonski kamen. Deska, na kateri se ta igra igra, je nekoliko podobna šahovnici. Po dolgem in počez je razdeljena z 19 črtami, ki tvorijo 361 povprečnih točk. Kamenčki, ki jih ima vsak igralec 180, se postavljajo na te točke, ne pa na prazna polja. En igralec ima črne, drugi pa bele kamenčke. Namen igre je doseči kolikor mogoče nepretrgano vrsto točk, s katerimi bi se zaprla bodisi prosta polja, ali pa z nasprotnikovimi kamenčki zasedena. Gre torej za obkolitev nasprotnika. Obkoljena polja postanejo mrtva in se izločijo. Število prostih in izločenih nasprotnikovih mest odloča o izidu. Če ni več kaj zapreti, je igra končana.

To igro je izumil kitajski cesar šun pred 4.000 leti. Njegov glavni namen pri tem je bil, da bi naučil svojega sina misliti. Na Japonskem so jo igrali skozi stoletja izobraženci. Zdal jo pa igrarj malone že vsi ljudje. Japonski častniki morajo celo posecati državno akademijo za to igro, da bi tako poglobili svoje znanje na polju strategije in taktike. Seveda so tudi mojstri v igri go, in sicer se dele v 9. razredov.

Mojster najvišjega razreda e nekronani kralj vseh igračev go. Na Japonskem mu praviyo hudaug.

V Evropi je pa ta narodna igra Japoncev malo znana. V Nemčiji je prišla šele pred 35 leti. S podporo japonskega barona Okure je bila v Berlinu ustanovljena Nemška zveza go. Za instruktoria je bil poklican v Berlin japonski mojster 5. razreda Fakuda Masojoši. Tudi v Nemčiji se že igrarj mojstrski turnirji v igri go, ki jih organizira omejena zveza (Deutscher Go Bund) in ki se jih udeležujejo igrači iz 13 nemških žup.

Go je prvenstveno igra strateškega značaja, v kateri se kakor na bojnem polju baje tudi več bitk istočasno ali pa po vrsti. Utrjena nasprotnikova mesta se oblegajo, lastna pa utrjujejo, tako da se prisili nasprotnik h kapitulaciji. Ob pričetku igre je deska prazna, to je zemlja, to je zemlja, ki nikomur ne pripada. Nva naroda zastopana po dveh igračih, si prizadevata pridobiti čim več zemlje. Pošlata torej previdno svoje vojake v obliki kamenčkov v boj. Prednost igre je v tem, da se da premoč enega ali drugega nasprotnika ugotoviti z matematično točnostjo. Igra go ne pozna važnih in manjvažnih figur, kakor je pri šahu. Tu so vsi kamenčki enako važni, vsi so enakopravni bojovníki.

Napor in telesna toplota

Prof. Wunderlich je izmeril temperaturo tekača potem ko je prišel na cilj. Ugotovil je, da se mu je temperatura dvignila na 39,5 C. Prof. Bergonie je pa ugotovil pri človeku, telesno zelo obremenjenem, temperaturo 38,6. Raziskovalec Richet je privezal psa in zajca k poskusnemu stolu. Pes si je na vse načine prizadeval odtrgati se. Njegova temperatura je narasla na 39 in celo na 41 C.

Nadalje so učenjaki ugotovili, da ima vsako daljše nategovanje mišicevja za posledico zvišanje telesne temperature, pa tudi duševni napori zvišajo telesno temperaturo, čeprav ne tako zelo kakor telesni. Prof. Richett in Gley sta izmerila svojo temperaturo med duševnim počitkom, potem pa po prečitanih člankov iz filozofske revije. Ugotovila sta, da je pri obeh temperatura nekoliko poskočila. Čim sta pa nehala čitati filozofske razprave je temperatura zopet padla.

Vojni indeksi

Sociološki zavod ameriške hawardove univerze je izračunal »vojni indeksi« za vsako stoletje, v kolikor so na razpolago številčni in drugi podatki. Indeks se nanaša na število vojn v vsakem stoletju in na število njihovih žrtev. Iz primerjave vojne indeksa za poedina stoletja je v prvi vrsti razvidno, da je bila najbolj krvava v svetovni zgodovini prva četrtina 20. stoletja. V teh letih je bilo več vojn in več žrtev vojne furije, kakor v katerikoli drugem četrtstoletju zadnjih 2000 let.

Nasprotno je bilo pa glede vojnih zapletljajev najbolj mirno 13. stoletje. Točno je rečeno: povprečnemu človeku 13. stoletja so se odpirali 6.500 krat bolj izgledi, da bo umrl mirne smrti na svoji postelji, kakor za ljudem, živčim v prvi četrtini 20. stoletja. Mirna in v bistvu nekrvava doba 13. stoletja se pojasnjuje v komentarjih k

omenjenemu pregledu vojne indeksa s celo vrsto pomembnih pojavov. Takrat se je bilo nekako začelo novo duhovno življenje, nova stavbna kultura se je širila po Evropi, nastajale so mogočne gotične stavbe, ustanovljale so se prve univerze, nastajala je narodna literatura itd. Ljudje v 13. stoletju res niso umirali na bojiščih, pač pa so jih mnogo pokosile nalezljive bolezni. Tudi umrljivost otrok je bila razmeroma zelo velika.

Čiščenje v japonskem tisku

Čeprav je prenehalo na Japonskem v zadnjem letu na uradni pritisk izhajati 4.500 listov, zahteva notranje ministrstvo novo akcijo proti listom, ki so škodljivi interesom naroda, ali pa ki ne prispevajo k poglobitvi narodnega duha ter javnega blagata. Taki listi lahko po mnenju japonskega prosvetnega ministra brez škode izginejo. O tem naj odločajo edino oblasti in javno mnenje.

Izredno nizke cene papirja in dela so privlekle do tega, da se je pojavilo na Japonskem v zadnjih 20 letih mnogo preveč listov. Njihova vsebina je bila žalostna in klavna. Obstojala je deloma iz literarnih tatvin, deloma pa iz člankov, ki so bili v oostrem nasprotju z japonsko moralo. Takih listov niso izdajala prava novinska podjetja, temveč dobičkalni trgovci, ki z novinarskim poklicem nimajo nič skupnega. Uredniki so bili intelektualci, klug kulturne zahteve pogosto niso nič drugega nego za vedno izpodkopavanje japonskih ideolov.

LENUH

— Veš, prijatelj, moj ideal bi bil stroj, ki bi sam delal. Pritiskal bi lepo na gumb in takoj bi bilo vse delo opravljeno.

— Ze razumem, toda zdi se mi, da bi kljub temu potreboval še nekoga, ki bi pritiskal na gumb.

dan v brezdelju za svojimi okencem. Jaz sem pa pisatelj in zato moram imeti oziro do svojega moža... Dobra, skrbna žena si. Ne ponizujem te, če ti rečem to, toda človek mora opravljati svoje delo in kadar sedim v svojem kabinetu, moram misliti, da me ni doma, ne smeš torej hoditi sem, ne smeš me motiti... Moje delo je zelo naporno, in iztrpa me. In vse, kar moriš storiti, da mi pomagaš in olajšaš moje nalogo, je upoštevati in čuvati moje osredotočenosti... Toda ne pretiravaj, Doroteja? Zakaj jočeš... Kaj sem ti rekel takega... Pridi sem... Saj veš, človek včas nehotno pretirava, bil sem nekoliko razburjen... Vidiš tale novela... Urednik samo naroči: burno dejanje, nepričakovani zapletljaji. Toda taka novela se ne napiše kar tako na povelje. In razmišljaš o nji sem bil tako rekoč... Nič ni hujšega nego če se človek zagrizne v fantazijo... Toda dragica, počaj, da ti obrišem solze s te... Glej, saj se še smehljaj, zdaj mi pa povej, kaj si prav za prav hotela?

Poločila je glavo na moževe prsi. Še malo je počakala, vnes je pa govorila:

— Miličar. Hotela sem ti samo povedati... pripravežovati, da mi je šnila v glavo anov za novo novelo, tako, kakršno hoče tvoj sprednji. Ouj torej...

Reorganizacija delavskega zavarovanja

V razpravo je posegel tudi generalni ravnatelj SUZOR-ja R. Matjašič

Ljubljana, 10. avgusta. Blizamo se odločimo o nadaljnjem usodi delavskega zavarovanja; vprašanje je, kakšen obseg bo zavzela reorganizacija ali bo prišlo do popolne razdrobitve zavarovalne organizacije po posameznih pokrajinah in državah, ali pa bodo ohranili osrednji zavod vsaj kot nosilca zavarovalnih panog, ki morajo zbirati večje rezerve za izplačevanje rent. Od reorganizacije je odvisen ves nadaljnji razvoj delavskega zavarovanja v naši državi, ne le v posameznih pokrajinah, ampak v celotni državi. V tem pogledu je odločilna razmera, ali zavarovanje lahko nudi delavstvu več ali manj, kakor se tudi delodajalci ne morejo naveduati za zvišanje prispevkov. Delavstvo mora skrbeti, zlasti če se mora seliti za zaslužkom iz pokrajine v pokrajino, kako bo zavarovanje urejeno po banovinah in ne le v eni sami banovini. Čeprav so pri vprašanju reorganizacije delavskega zavarovanja odločili predvsem le zavarovalno-tehnični in gospodarski činitelji, nikakor ne politični, vendar je zasluga tudi v to razpravo politika in demagogija. Prav zaradi tega je delavstvo, ki bi ga morala usoda njegovega zavarovanja najbolj skrbeti (kakor tudi delodajalci) začelo v dvome, katera rešitev bi bila boljša. Prišlo je do zmede in v hrupu se ne silijo več dovolj jasno glas razsodnih, najbolj poučenih in nepristranskih poznavalcev tega tako pomembnega vprašanja. Dostojna uprava Osrednjega urada za zavarovanje delavcev se ni poseljala v debato, zdaj se je pa zavzel generalni ravnatelj R. Matjašič v obrambo skupnega delavskega zavarovanja v državi z obširnimi člankom v »Politiki«.

IZGUBLJENA AVTORITETA IN PRIMANJLJAJ

Ravnatelj Matjašič opozarja predvsem, da uredba o ustanovitvi banovine Hrvatske ni jasno rešila vprašanja bodoče usode delavskega zavarovanja. Po tej uredbi je sicer pristojnost za posle delavskega zavarovanja prenesena na bansko upravo, toda pristojnost za skupne interese socialnega zavarovanja je prepuščena tudi nadalje ministrstvu za socialno politiko. Vendar ni povedano, kaj je treba razumeti pod »skupnimi načeli zavarovanja«, ki ostanejo obvarovana pod pristojnostjo ministrstva. Uredba določa le nadzorstvo bana nad krajevnimi organi SUZOR-ja na področju Hrvatske, medtem ko se ni jasnosti, ali so hkrati z nadzorstvom prenesene na bansko upravo tudi druge kompetence. Sporno je, ali ima uredba v določilih glede prenosa poslov meritorni ali deklaratorni značaj. Pravni položaj SUZOR-ja je zaradi tega v popolni negotovosti, in zato je tudi trpela avtoriteta zavoda; posledice se že kažejo. Ne le vplivu mednarodnih dogodkov na gospodarsko življenje, temveč tudi izgubljeni avtoriteti SUZOR-ja je treba pripisovati, da je nastal primanjkljaj v zadnjih štirih mesecih lani skoraj v višini 12 milijonov dinarjev v bolezenski panogi in da izkazujejo krajevni organi v prvih štirih mesecih letos še večji deficit; 15 milijonov dinarjev.

NEVARNA DISKUSIJA

Diskusija o reorganizaciji delavskega zavarovanja je negotovost še povečala. Za skupno zavarovanje so se v glavnem izrekli delavske sindikalne organizacije, ki so po svojih zastopnikih sodelovale v upravi zavarovanja in se z njim dobro seznaile. Zastopniki delavskih organizacij, ki zdaj zastopajo delavstvo v delavskih zborovih in ki niso imeli prilike, da bi sodelovali v delavskem zavarovanju, kakor tudi zastopniki raznih delodajalskih organizacij se pa zavzemajo za decentralizacijo zavarovanja in delitev iz političnih razlogov glede na preureditev države. Iz njihovega dokazovanja po potrebi delitve delavskega zavarovanja je razvidno, da ne poznajo dobro zavarovalne organizacije, ali pa da se poslužujejo netočnih argumentov.

CENTRALNO ZAVAROVANJE V ZVEZNIH DRŽAVAH

Preureditev države po federativnem načelu ni razlog za cepitev enotnega delavskega zavarovanja. Enotnost delavskega zavarovanja ni v nasprotju s federativno ureditvijo države, kar sprevidimo po tem, da imajo enotno zavarovanje uvedeno tudi v najizrazitejših federativnih državah: v Zedinjenih državah, v SSSR in v Švici. Delavstvo je nedvomno tudi v naši državi tako pomemben činitelj, da bi se morali predvsem ozirati na njegove interese pri reševanju njegovih zadev. Ni upravičena zahteva, naj bi delavstvo žrtvovalo svoje skupne interese zgolj iz potrebe po solidarnosti z drugimi stanov, zlasti še, ko skupni interesi v tem pogledu ne morejo biti oškodovani.

NE RUSITE ZDRAVIH TEMELJEV!

Načela unifikacije in centralizacije, na katerih je bilo organizirano naše delavsko zavarovanje, so bila spoznana kot pravil-

na v resnem proučevanju naših in tujih strokovnjakov in jih je sprejel tudi v prvi vrsti poklicni strokovni forum Mednarodnega urada dela. Ravnatelj Matjašič naglašja, da so njegovi predhodniki na njegovem odgovornem službenem mestu vložili vse svoje veliko strokovno znanje in skoraj neizčrpno delovno silo za organizacijo Osrednjega urada za zavarovanje delavcev. Pri svojem dolgoletnem delu so žrtvovali svoje zdravje in življenje. Z veliko požrtvovalnostjo, delavnostjo in sposobnostjo se jim je posrečilo postaviti delavsko zavarovanje na trdne temelje, da je prestalo vse krize.

DRŽAVA OSTANE ENOTNO GOSPODARSKO PODROČJE

Reorganizacija, če se je izkazala potrebna, je izvedljiva s primernimi reformami, ne da bi bilo pri tem treba odpraviti skupnega nosilca.

Naša država ostane tudi po svoji notranji preureditvi enotno gospodarsko področje, kar pa zahteva od vsega gospodarstva enaka bremena in enake pravice za

vse delavstvo, ne glede na to, kje so zaposleni. Zaradi tega pa mora ostati zakonodaja delavskega zavarovanja enotna za vso državo. V veljavi morajo ostati torej osnovna načela delavskega zavarovanja na vso državo, to se pravi načelo osrednjega nosilca ter uprave zavarovanja po samoupravnih organih, izvoljenih iz vrst delavcev in delodajalcev, pod državnim nadzorstvom, prav tako pa tudi načelo unifikacije vseh panog zavarovanja. Nikakor bi ne bilo priporočljivo, da bi bilo delavsko zavarovanje v enem delu države državno, v drugem pa samoupravno. Podržavljenje zavarovanja bi ne bilo priporočljivo, ker bi bilo posledje poslovanje v resnici birokratično, kar nekateri očitajo že sedanji organizaciji, čeprav ne vedno upravičeno.

Ukinitev SUZOR-ja in prenos njegovih nalog na okrožne urade bi najbrž marsikomu ne bila ljuba že zaradi tega, ker bi bila posledje ena instanca za pritožbe manj in bi se morali delodajalci obračati naravnost na ministrstvo za socialno politiko.

V zaščito humanitarnih ustanov

Zahteva se sprejemljiv pravilnik za nje

Ljubljana, 10. avgusta. Ni prvič, da stopa vprašanje obstoja naših humanitarnih ustanov v ospredje. Uredba o nadzorstvu nad zavarovalnimi podjetji ni nova in vse od tedaj so naše humanitarne ustanove v skrbi, da ne bi bil uveljavljen pravilnik, ki bi spričo svojih trdovratnih poslovanj našim dobrodelnim in socialnim ustanovam sploh onemogočal. Predstavnik stanovskih humanitarnih ustanov — akcijski odbor — je spoznal nevarnost grozečih sadovom dela najplemenitejših ljudi, pa je zato še o pravem času ukrenil vse potrebno, da ni prišlo do izvajanja pravilnika, ki bi povzročilo toliko zla vsemu našem socialnemu delu. Nevarnost pravilnika se je predložila mednarodnim činiteljem v Beogradu in po krajevnih odborih tudi v posameznih banovinah, tako da se je z izvajanjem in redakcijo dokončnega pravilnika, ki naj bi določal, kako bodo stanovske človekoljubne organizacije poslovale, odlagalo.

Vprašanje obstoja naših dobrodelnih ustanov pa s tem še ni bilo rešeno, kajti vse stremljenje gre za tem, da pride do uveljavljenja pravilnika, ki bo dopuščal humanitarnim ustanovam, ki zbirajo v svojem krogu v ogromni večini našega malega človeka, nemoten in neokrnjen razvoj. »Če-

mu podirati to, kar se je v desetletjih izkazalo za dobro in pametno, je danes klic tisočih, ki bi bili prizadeti, ako bi socialne ustanove morale prenehati.

Trdne vere pričakuje zato članstvo naših človekoljubnih ustanov, da bodo nujnost rešitve pravilnika po predlogih akcijskega odbora uvideli tudi na odločujočih mestih, zlasti še, ker je dobrohotno stališče osvobodila tudi naša banska uprava in nešteti drugi činitelji, ki jih je akcijski odbor naprosil za pomoč v tej borbi. Vpravi se dni so člani akcijskega odbora zopet v Beogradu. Prispele so iz vseh krajev države, da posredujejo pri ministrstvu za socialno politiko v prilog elaboratu, ki ga je akcijski odbor s predlogi vred predložil po tehtnem preudiranju odločujočim faktorjem. Borba za pravičen pravilnik je prišla tako daleč, da je jasno, da mora država sama imeti interes, da stanovske humane ustanove ne prenehajo s svojim blagodejnim delom. Kajti nihče drugi kakor država sama, bi bila prisiljena, da iz svojih sredstev lajša bedo in nudi pomoč tedaj, ko bi njen državljani potrkali na njena vrata. Zdrav razum zato narekuje, da pride do uveljavljenja ustreznega pravilnika, ki bo spravil to perečo zadevo z dnevnega reda.

Škofja Loka se pridno obnavlja

Mnoga obnovitvena dela, pa tudi nove zgradbe

Škofja Loka, 9. avgusta. Novo življenje, nov duh in z njim nove zahteve so potekale tudi na vrata Škofje Loke, ki se pridno izmota iz svoje patriarhalističnosti in tako postopoma dobiva moderno lice. Opažati je, da se v mestu izredno mnogo obnavlja, pa tudi zida. Razvoj mesta gre svojo pot naprej in že danes slutimo obise bodoče velike Škofje Loke, ki bo segala tja pod Kamnitiško, in ob vsej kolodvorski cesti in proti Suhi, pa na drugo stran notri do Vincarjev. Še najmanj je zanimanja za svet v Poljanski dolini, dočim je baš obratno za zemljo proti kolodvoru. Povpraševanju odgovarjajo cene za svet, kjer so na vidiku nove zidave. Med Stenarji in Plevno, kjer je občina razparcelirala bivše zemljišče mlekaršne šole za stavbni svet, so vse parcele razprodane, enako živahno je povpraševanje po svetu ob poti proti Suhi, kjer se obetajo nove gradnje. Zlasti je živahno stavbno gibanje v Novem predmestju. Negotovi časi ne vplivajo na stavbno sezono, morebiti jo celo pospešujejo, ker se več ali manj izraža težnja po posesti nepremičnin.

Na Mestnem trgu samem se kdo ve kaj izpremeniti ne da. A kljub temu: urar Miran Planarič je predelal svoj lokal v moderno urarsko delavnico, občina pa je na novo postavila staroznano Marijino znamenje sredi trga. V hiši Ivana Koširja so predelali spodaj trgovske prostore in se je vanje vselil trgovec s sočivjem in sadjem Tibljas. Pred Kapucinskim mostom smo dobili nov brivski salon. Čigar lastnik je Bertil Koritnik. Izredno sliko delavnosti nudi Kapucinsko predmestje samo. Prenovili so cerkev, okoliški posestniki so lično prebelili svoje hiše, gostilničar Anton Pojkar je dočela predelati bivšo Jurmanovo hišo v moderen gostinski lokal s prenočiščem, pred cerkvijo smo pa napravili širok, lepo okrajen trg. Še nekaj zelenja in ta del bo še bolj pridobil! Pohvalno moramo omeniti tudi ureditev cestnega križišča v tem delu mesta. Tesen ob pisarni loške elektrarne proti Stari Loki so odstranili in staro lopo so podrli. Cesto

so znatno razširili, dobila je lepo ograjo, na svetu Katarine Bickove pa se gradi hišica, kot zamena za področje. Razgledanost je sedaj velika, kar je posebno važno, ker je to velik promet.

Nova, ponosna vila vstaja ob Pokopalski cesti. Gradnja iz zdravnik dr. Viktor Kojancič. V Vincarjih, predmestju Škofje Loke, vzbujajo pozornost velika preureditev tvorniškega kompleksa tekstilne industrije Thaler-Brumen. Trakt ob poti je dočela ograjen in pozidan, lično so zniževali svet, odstranili so barako, predvsem pa so nekaj objektov tudi prizidali. V te prostore se je vselila tvorniška pisarna, zadaj pa so skladišča. Pogled na vhod v tovarno napravi kar najudobnejši vtis. Se več seve je vredno, da je dobilo nepoketni ljudi zaslužek. Streljaj od tovarne dalje si je uredil lično vilo dežnikar Lovro Planina, še dalje pa si je postavil nov dom Deisnerjev uslužbenec, Arhar. Močno so povečali tvorniške prostore Rada Thalerja, kjer izdelujejo odee. Objekt z gospodarskimi in stranskimi prostori so podaljšali za 32 m in mu dali prav tako zunanjo podobo, kakršno je imelo staro poslopje.

Nova stanovanjska kolonija je nastala pod Kamnitiškim in ob Vojaški poti. Gradili so in grade izvečne mali ljudje, ki so srečni, ako jim ni treba plačevati najemnine pod tujnimi krovi. Lep dom si je postavil Jozef Langerholc. V tem delu mesta bo zidal tudi monter Tine Zalelet. Onstran Kolodvorske ceste, tudi v Novem predmestju, so pravkar pokrili novo vilo geometra Jozefa Severja. Manjša poravnala so izvršili v mestni občini, na prostorih mestne klavnice pa so storili vse potrebno za cementiranje sodov. Na Spodnjem trgu je padla stara ogelna hiša Matevža Hafnerja in čaka lepa parcela na zidavo. Vzorno mesarsko prodajalnico si je uredil mesar Bogataj Anton, lično so predelali Rebičovo brivnico, preuredili pa tudi Košenov in Hafnerjev lokal za poslovne potrebe. Ob Suški poti se pripravljajo zidava stanovanjske hiše zasebnega uradnika Ivana Plestenjaka, dočim je hiša uradnika

sreskega načelnika Pavla Čenika že pod streho.

In končno: gradi se še dolga vrsta manjših gospodarskih in stanovanjskih objektov, kar vse kaže na pridnost in dobro voljo naših ljudi. Tudi prva protiletalska zaklonišča smo dobili. Zgradile so jih loške industrije: Heinrich, Elektrarna, Dolenc in Škofjeloka predilnica.

Nevšečnosti železnikeškega prometa

Maribor, 9. avgusta. Železniška uprava je iz vseh večjih mest, med drugim tudi iz Ljubljane, uvedla vrsto izletniških vlakov, ki imajo svrsto razbremeniti redne potniške vlake. Take udovitosti smo bili pred leti deležni tudi Mariborčan, zdaj so pa menda na nas pozabili, čeprav bi se tudi v Mariboru obnesli redni izletniški vlaki ob sobotah in nedeljah. Sicer dosepejo Mariborčani tudi z rednimi vlaki na zaželjena mesta, vendar so taka potovanja prava muka. Izletniki pripovedujejo o nevšečnostih na postajah, v čakalnicah ter na vlaku, ki utrujajo in povzročajo mnogo slabe volje. Ob sobotah in nedeljah se nabere na mariborskem glavnem kolodvoru množica potnikov, ki se preriva v majhni veži,

kjer so blagajne. Na vso jezo poskušajo običajno le dve blagajni, od tod tudi že kar običajni zamudni odhodi vlakov. Sicer je res, da bi si izletniki lahko oskrbeli vozovnice pri »Putniku«, vendar je treba vedeti, da se večina izletnikov odira na za izlet primerno vreme in se odloči za pot v zadnjem trenutku. V tem pogledu bi bilo prav, ko bi poslovala blagajna »Putnika« tudi ob nedeljah zjutraj pred odhodom vlakov.

Stiska je potem vso pot na vlaku, ki so, čeprav ojačeni, vedno prenapolnjeni. Potniki se gnetejo, ob vstopanju in izstopanju pa se prerekajo in zamere letijo na vse strani. Ob teh dneh je tudi izredno število potnikov, ki se vozijo na obiske k znancem in sorodnikom, ki so na orožnih vajah. Vsi ti so optani s košarami, culami in nahrbtniki, kar gneto le še povečuje. Lahko si mislimo, kako potnika, ki si je izbral nedeljo za tedenski odhiti tako potovanje izmuči. Zato bi bilo res na mestu, ko bi železniška uprava uvedla ob teh dneh posebne izletniške vlake predvsem v smeri proti Dravogradu in Ljubljani. V frekvenco ne dvomi nihče, ki je že kdaj opazoval zgoraj navedene stiske. — Ob priliki bi se apelirali na poedine železniške postaje turističnih krajev, ki bi naj postavile pred postajami večje število klopi in tudi sicer skrbela za udobnost izletnikov, ki se trudni vračajo z izletov.

Letos tudi obisk planin slabši

Planinske postojanke bodo imele najbrž znatno manj gostov kakor lani

Ljubljana, 10. avgusta. Napredek našega planinstva se kaže v zadnjih letih tudi v naraščanju števila obiskovalcev planinskih postojank. Statistika, ki jo zbira o obisku planinskih domov Osrednje društvo SPD, je zelo poučna. Kaže nam enakomerno, stalno naraščanje obiskovalcev. Te številke bi bilo treba upoštevati tudi pri presoji tujeskega prometa, čeprav gre po večini le za domače goste. Vendar obiskovanje planin ni tako tesno vezano s tujim prometom samim na sebi, da bi bila vselej slaba planinska sezona, ko je manj živahna tujeski promet. Pač pa se kaže letos slab vpliv razmer pri obiskovanju planin skoraj prav tako kakor pri splošnem tujem prometu. Samo po sebi je razumljivo, da je bil dostoj obisk planinskih postojank na naših planinah znatno slabši zaradi neugodnega vremena. Poletna sezona se je letos začela mnogo pozneje, česar ne more odtehtati tudi dolga zimska sezona. Dostoj so imeli planinci še malo lepšega vremena. Mnogi, ki se radi poleti umaknejo na planine, letos niso bežali pred vročino, saj prave vročine se ni bilo. Na planinah je pa bilo dostoj še občutno hladno. Najzvišalnica sezona bi bila v tem mesecu, a še vedno ni zanesljivo, ali bo vreme kaj boljše kakor junija in julija.

Slabši obisk planinskih postojank pa ni samo zaradi slabega vremena. Znano je, da so se nekaj časa raznašale govorice o nenavadnih razmerah v slovenskih letoviščih. Izkazalo se je sicer, da so to izmišljotine, vendar pa letos ni v Slovenijo mnogo rednih obiskovalcev naših planin iz južnih pokrajin. Blizina meje bi nikakor ne smela vplivati na promet v planinah, toda to je ljudem težko dopovedati. Celo mnogi domačini, ki so bili redni obiskovalci planin, gledajo letos planine le od daleč. Zaradi tega je bilo tudi prav, da je SPD nedavno priredilo skupinski izlet na Triglav; za izlet je bilo precej zanimanja in kljub nezanesljivemu vremenu je bila udeležba lepa. Udeleženci so se lahko prepričali, da je obisk naših planin do same meje neoviran. Planinci, ki hodijo na izlete posamezno, pa so se tudi prepričali, da jim ne dela nihče sitnosti, zlasti, če se lahko legitimirajo.

Vsekako moramo računati, da bo obisk naših planinskih postojank letos znatno slabši kakor je bil lani. Vendar vsaj upamo, da bodo uprave planinskih domov prestale zastoj brez hujših posledic. Upoštevati moramo, da ima samo Osrednje društvo SPD 18 planinskih postojank, podružnic pa 45. Med njimi je nekaj pravih planinskih hotelov. Vzdrževalni stroški domov niso majhni in odplačevanje investicij dela društvom hude skrbi, zlasti še, ker so podpore za njihovo delo zelo skromne. Podružnice SPD so imele lani v svojih domovih 282 sob s 720 posteljami in 706 skupnimi ležišči.

Postojanke Osrednjega društva SPD je obiskalo lani 25.952 planincev, predlanskim 23.099 in l. 1937 21.835. Med njimi je bilo lani 2.139 tujcev, največ Nemcev, ki jih letos seveda ni, 1.122 Italijanov je bilo 113. Posebej so zbrane številke o obisku postojank podružnic. Predlanskim je te postojanke obiskalo 60.364 planincev, l. 1937

57.984 in lani 68.996. Naših državljanov je bilo 66.425, tujcev pa 2.571. Med tujci so imeli večino Nemci, saj jih je bilo 1.602. Skupno so imele torej lani planinske postojanke SPD 94.948 obiskovalcev.

Seveda je bilo obiskovalcev planin še mnogo več, ker so v statistiki upoštevani le tisti, ki so bili prijavljeni v planinskih domovih. Upoštevati moramo še, da je zdaj že precej planinskih postojank, ki jih upravljajo druga društva.

V primeri z velikim obiskom naših planin je planinskih nesreč malo. Nesreče dandanes najbrž ne odvrčajo več nikogar od planin. Če bi bil tako nizek tudi odstotek prometnih nesreč kakor je planinskih, bi bili lahko zadovoljni. Tako se pa pripeti absolutno in relativno mnogo več nesreč na cestah kakor na planinah.

Iz Metlike

— Pomočnik izkušnje. V nedeljo 28. julija so se vršile v prostorih obrtniškega združenja v Metliki pomožniške izkušnje. Oproščeni so bili krojaški vajenci Anton Okorn, Franc Stariha in Franc Škof ter mesarski vajenec Alojzij Muc. Predsednik komisije je bil g. Josip Zalar, prisednika za krojače g. Ferdo Gregelj in Anton Okorn, za mesarje pa Josip Beve in Slavko Weiss. Vsi vajenci so napravili izpite z odličnim in dobrim uspehom.

— Prireditev. V nedeljo 11. t. m. ob 1/9. zvečer priredi zagrebško »Dječje Carstvo« v dvorani sokolskega doma koncert s plesom in petjem. Vsi vljudno vabljani!

— Velik požar v Jurovskem Brodu. V sredo 7. t. m. okoli ene ure popoldne je v vasi na drugi strani Kolpe pri posestniku Ivanu Zvonkoviču izbruhnil ogenj. Vsi domači so bili odšli na polje, medtem ko so se otroci domala igrali. Med igranjem so prišli do vžgalice in zažgali kup slame. Ogenj se je hitro širil in zajel pod, ki je bil poln slame in sena. V bližini je stal drug pod in hiša, ki sta bila kmalu vsa v plamenu. Hiša in oba poda sta popolnoma zgorela. Ker v vasi ni gasilnega društva, voda pa je prilično daleč, je bilo gašenje zelo oteženo. Kmalu so prispeli gasilci iz vasi Brhova in Metlike, ki jim je uspelo omejiti ogenj toliko, da se ni razširil po vasi, ki je vsa krita s slamo. Posestnik trpi veliko škodo, ker ni bil zavarovan.

— Tečaj za konzerviranje zelenjave in mesa. Dne 29. in 30. avgusta se bo vršil v Metliki dvodnevni tečaj za konzerviranje zelenjave in mesa. Vse gospe in gospodice, ki se žele tečaja udeležiti, naj se čimprej prijavijo v občini. Kje se bo tečaj vršil, bo pravočasno objavljeno.

— Ribolovce opozarjamo, da se bo vršila v sredo 21. avgusta t. j. ob 9. uri v pisarni sreskega načelnika v Črnomlju oddaja ribolova za deset let, t. j. do 31. julija 1950, in sicer v vrstnem redu.

— Vsi obrtniki, ki prihajajo na sejmne dneve v Metliko, morajo imeti sejmsko legitimacijo. Predpisane legitimacije za trgovce izdaja trgovsko združenje, za obrtnike pa obrtno združenje.

— Opozarjamo lastnike sadovnjakov, da jih proti zimi očistijo, posebno češnje, ki so po nekaterih sadovnjakih močno zane-marjene.

Daniel Lesueur

Krinka ljubezni

Roman

Mislila je, da prihaja njena sosed, vrla žena, ki je oboževala Clauda in ga zelo rada pestovala.

— Tem bolje, — je mislila mlada mati, — ga vsaj prevzame za trenutek. Nerodno mi je, da nadlegujem to damo.

Ker se je zdelo, da prišlec čaka, je ponovila glasneje: — Prosto! — vedoč, da je ključ v ključavnic. Ključ je zaškripal. Na pragu se je pojavila moška postava.

Obe ženi sta se obrnili k priščlec in onemeli od groze. Na pragu tesne podstrešne izbe je stal Gilbert Gairlance, princ de Villingen.

Z enim samim pogledom je ošinil ves prizor. Spoznal je, v čigavem naročju se igra njegov otrok. Kakor omamljen je kriknil:

— Françoise!

Ta čas se je Bertrand obrnila in očinila s pogledom njo, ki je vsa zbegana krčevito objemala mla-

dega Clauda, kakor da ga hoče zaščititi pred nečem preveč groznim.

Gilbert je stopil naprej in zaprl vrata za seboj. Tedaj pa je nastala globoka, naravnost tragična tišina v podstrešni izbi. Bilo je tako tiho, da se je malone slišalo močno utripanje treh različnih ganjenih src.

Françoise de Plesguen je izpregovorila prvo. Navzlic globokemu ganotju, ki ji je stiskalo grlo, je črpala pogum za to iz svoje čistosti, iz svojega ponosa. Izročila je otroka Bertrandu, ki je nehoti razprostrla roke, potem je pa dejala:

— Nimam vam kaj očitati, gospod! Pregrešila sem se, da sem se zvezala z vami k ropu. Mar mi ni bilo treba za vsako ceno preskrbeti si potrebnega denarja, da bi kupila vašo ljubezen? Ponizala sem se tako daleč, da sem postala sokriva vašega zločina. Igrali ste se z menoj. To je bil naraven razvoj stvari.

Princ de Villingen je napravil odklonilno kretnjo. Toda molčal je. Kako bi se opravičil eni teh žen, ne da bi ubil drugo. Ta dvojna možnost ga ni spravila iz ravnotežja, pač je pa zadelo njegovo samoljublje. Obe sta imeli enako pravico do obzirnosti. Skomignil je z rameni, stopil naprej in si z robcem obrisal od zadrege potno čelo.

Bertranda je imela edini občutek izrednega naključja, ki je vprav ta trenutek privedel njenega ljubčka tako malo vajenega nepričakovanih posetov. Gilbertova blešča ni vzbujala v nji misli, da bi ta resni dogodek izpremenil njegovo hladnokrvnost in

brezbriznost. Na tem razburjenem obrazu je videla samo neprijetno presenečenje, da je srečal Françoise de Plesguen. Toda končno se je pa razvijalo iz tega prizora za njo kot ljubico in povzru še mater nekakšno zmagovalstvo. To je čutila nehoti, toda zanesljivo in brez trpkosti, malone s sočutjem se je obrnila k Françoise z besedami:

— Čemu ste prišli sem, gospodična, če ne s sovražnimi nameni?

Nesrečno dekle je zardelo, takoj nato pa še bolj prebledelo. Mar je mogla priznati, dati samo slutiti svojo vročico ljubezni, ki je hotela na višku strasti trpeti še bolj — svojo vročo željo prebosti svoje srce z bodalom resničnosti, svoje vroče hrepenenje videti njo, ki se je drznila udati se Gilbertu, to telo, ki mu je podleglo, tega otroka, rojenega iz tajne strasti, v kateri se je mučila njena deviška duša? Odgovorila je:

— Hotela sem zvedeti vso resnico... Da bi mi ne mogel ničesar prikriti, da bi ne mogel lagati. Hotela sem videti, da-li mu je vaš sin podoben. In pa...

Beseda ji je zastala v grlu. — In pa, — je nadaljevala, — moj sklep vstopiti v samostan je bil tako trden in mislila sem, da imam nekaj dolžnosti in pravice izpolniti poslanstvo, dostojno mojega bodočega stanu.

— Kakšno poslanstvo? — je vprašala Bertrand. Gilbert ni kriknil teh dveh besed, toda v njegovem vprašujočem pogledu ju je bilo mogoče prečitati, ko se je ves presenečen obrnil k Françoise,

In dvojno pričakovanje, moža in mlade matere, je plavalo z obzirno plahostjo okrog te nesrečnice, trepete tako nepopisne muke.

Françoise de Plesguen je morda poplačala v teh trenutkih vso tisto podlost, ki jo je zakrivala v mislih, ko je hotela oropati svojo sestrnico de Valcor časti in premoženja, ko je zahrepenela po bogastvu, da bi postala princesa in navezala nase moža, o katerem je vedela, da je ne ljubi.

Mirno in dostojanstveno je odgovorila:

— Hotela sem videti, in videla sem, Bertrand, dali more Kristova nevesta, kar kmalu postanem, v svojem posvetnem poslanstvu prepustiti drugi posvetnega ženina, od katerega se za vedno loči. Vredna ste nositi ime svojega otroka, čeprav je to knežje ime. To pravico vam zelo rada priznam. Gilberta pa prosim, naj izpolni svojo dolžnost do vas in do sina, ki ste mu ga dali. Jaz ne pripadam več temu svetu. Zbogom!

Naglo se je sklonila k malemu Claudu, ki ga je mati še vedno držala v naročju, in poljubila ga je na čelo. In preden sta se mogla Bertrand in princ toliko pomiriti, da bi bila kaj storila, je Françoise de Plesguen odšla iz podstrešne sobice.

Njeni lahni koraki so še nekaj časa odmevali po hodniku, potem so pa utihnili.

Gilbert je stal vzravnal, roke prekrizane in povešenih oči, da bi se ne srečal z Bertrandinim pogledom. Le-ta je omahnila v naslanjaj in zaplakala. Potlej je pa sedel tudi princ in se zatopil v težke misli.

Jakac, Pavlovec in Deržaj razstavljajo

Ljubljana, 10. avgusta
Čas je od sila važen faktor v slovenskem življenju. Zamujena ura se ne vrne, pa stori kar hočeš. Sprjazniti se moraš z ugotovitvijo: bilo in prešlo je. Tega se prav gotovo zavedajo naši likovni umetniki, ki ne zamudijo nobene prilike, da se ne bi pokazali naši javnosti. Vsa njihova koraka v lepšo bodočnost jim omogočajo razstavni prostori v tej ali oni dvorani, v zadnjem času pa se prav s pridom poslužujejo izložbenih oken »Salona Kos« v pasaži Nebotičnika. Že nekaj dni so izvešene v »Salonu Kos« slike treh naših umetnikov, t. j. Božidara Jakca, Franceta Pavlovca in Ede Deržaja.

Božidar Jakac razstavlja pasteje — šest po številu. Izredno posrečena sta »Pred nevihto« in »Stara domačija«. Efektivni pa so tudi ostali: »Večer pod šmarno gorco« in »Kozolec«.

France Pavlovec se vedno bolj uveljavlja. Njegovi motivi so srečno izbrani, v barvah pa so tako nežni, da malokdaj srečaš toliko nežnosti. Razstavljenih ima trije deli: dva motiva iz Gameljnov in Votnice. Gameljne ob sončnem vzhodu so pravi biser.

Naš prijazni planinar Edo Deržaj pa nas s svojimi olji navdušuje za naše planine. Z »Ljubljanskega polja« nas vodi v

Kamniške planine (Motiv z Velike planine), od tam pa pod »Triglav z rožami« na Praprotnico in takoj nato pred »Pesem gorca«. Ko smo se navdušili ob »Pesmi gorca« treba, da takoj usmerimo svoj korak proti »Erdmanim policam«, ki jih od časa do časa zatre jutranje megle, dvigajoče se iz doline. Planinskim motivom iz Skoplja in 8 perorisb, ki so visoko kvaliteta dela.

Čenjenemu občinstvu prav toplo priporočamo ogled umetnin, ki bodo razstavljene v »Salonu Kos« do 25. t. m.

Velike motociklistične dirke na Gorjancih Pripravljenih je že nad 70 dirkačev — Iz Ljubljane bo vozil v Novo mesto poseben vlak

Novo mesto, 9. avgusta
MK Ilirija sekcija Novo mesto priredi na praznik 15. t. m. na Gorjancih medkulubske hitrostne motociklistične dirke. Proga je dolga 12,7 km in vodi od Gotne vasi, kjer bo pri 12.7 km start, na sedlo na Gorjancih, kjer se stika privatna cesta Oglarica s cesto Novo mesto—Karlovac. Start je stoječ za kat. do 125 ccm v skupinah po trije tekmovalci, za ostale v presledkih po 2 minuti. Dirka se prične ob 14. Pravico do starta imajo vsi člani klubov, verificiranih v MSKJ. Dirke se bodo vršile po mednarodnem pravilniku FICM in po nacionalnem sportnem pravilniku SMKJ. Motorna vozila morajo ustrezati mednarodnemu pravilniku, opremljena morajo biti z dvema med seboj neodvisnima, sigurno in hitro delujočima zavorama.

Sporod dirke: Prvi so turni motorji kat. 2/3/4 do 125 ccm, kat. 6/a do 250 ccm, kat. B do 350 ccm 6/D/E nad 350 ccm. Sportni motorji kat. A do 250 ccm, kat. B do 350 ccm, kat. 6/D/E nad 350 ccm. Tretji: B/F/G: motorji s prikolicami. Za vozila s prikolico je predpisan vozač in sovozač s povprečno težo do 60 kg. Manjša teža se mora izpolniti z obremenitvijo. Start šibkejših strojev v višji kategoriji je dovoljen samo enkrat. Ocenjevalo se bo na podlagi prevoženega časa v posameznih kategorijah. Prijave sprejemata MK Ilirija Ljubljana, telefon 20-66 in motociklistična Ilirija v Novem mestu. Tekmovalci, ki dosežejo najboljši čas v vsaki kategoriji, prejmejo častne nagrade, ravnokotno drugi in tretji pa plakete. Posebna častna nagrada je določena za najboljši čas dneva. Za najboljši čas vozača motociklistične Novo mesto in vozača MK Ilirije.

Iz Celja

— c Nacionalni amaterski šahovski turnir se prične drevi v vrtnem salonu hotela »Evropa« v Celju. Ob 17. bo tam zbiranje, ob 19. bo slovesna otvoritvena turnirja, ob 19.30 pa se bo pričelo prvo kolo. Sodelovalo bo 18 odličnih šahistov iz Beograda, Zagreba, Ljubljane, Splita, Siska, Zemuna, Čačka, Maribora in Celja. Igrali bodo vsak večer od 19.30 do 23.30, prekinitve partije pa od 10.30 do 12.30. Šahisti so že prispeli v Celje, prav tako tudi poročevalci beograjskih in zagrebških listov. Po eno kolo bodo igrali 15. t. m. na Dobrni in 26. t. m. v Rogoški Slatini, eno kolo pa morja v Rimskih toplicah. Šahiste iskreno pozdravljamo v Celju in jim želimo mnogo uspehov!

— c Umrlj je v petek na Obrežni cesti v Liscu pri Celju 34letni krojaški mojster Aleksander Dragar.

— c Gradnja grobnice na mestnem pokopališču. Mestna občina celjska je razpisala gradnjo grobnice in rodbinskih obrob na mestnem pokopališču v Čretu pri Celju. Ponudbe je treba vložiti do 16. t. m. do 11. dopoldne v vložnišče mestnega poglavarstva v Celju.

— c Obsodbe po zakonu o zaščiti države. Okrožno sodišče v Celju je obsodilo 54letnega sobnega slikarja Antona Fumiča iz Bukovca v banovini Hrvatski po členu 3. zakona o zaščiti države na 1 leto in 1 mesec robije, 46letnega posestnika Vinka Kodriča iz Žetala po členu 3. zakona o zaščiti države na 6 mesecev strogega zapor.

ra in 34letnega, v Limbuš pristojnega Karla Prmeke, delavca brez stalnega bivališča, po čl. 4. zakona o zaščiti države na 3 mesece strogega zapor.

— c 20 delavskih tožb. Te dni je 20 delavcev tekstilne tovarne »Polzeles« na Polzele vložilo v Celju proti omenjenemu podjetju tožbo zaradi preizkušnje med. Delavstvo zahteva od tovarne izplačilo razlike med izplačanimi preizkušnji in predpisanimi minimalnimi mezdami.

— c Šoferski izpiti za kandidate iz celjskega, gornjegorjskega, konjskega in šmarskega sreza se bodo pričeli v četrtek 22. t. m. ob 8. zjutraj na sreskem načelstvu v Celju. Kandidati naj vložijo zadevne prošnje čimprej na sreskem načelstvu v Celju.

— c Napad z noži. V Stojnem selu pri Rogatcu so neznani moški v sredo zvečer napadli posestnikovega sina Jerneja Krivca iz Stojnega sela ter ga zabolili z noži v glavo, prsi in obe roki. Krivca so prepeljali v celjsko bolnico.

— c Vlak je odbil otroka. V St. Vidu pri Grobelnem je odšla dveletna hčerka grogovnega delavca Ivana Klavnikova od doma na železniško progo in se tam igrala. Kmalu je privozil vlak. Lokomotiva je zadela v deklico in jo odbila. Deklica je dobila težke poškodbe na glavi. Oddali so jo v celjsko bolnico.

— c S kozoletca je padel v četrtek 47letni posestnikov sin Ivan Rogelj v Grižah pri Žalcu. Priletel je tako nesrečno, da si je zlomil hrbtenico. Nesrečneža so prepeljali v celjsko bolnico.

— c Dva ušesna padca. Na Javorju pri Slivnici si je 63letna preizkušnica Ana Plankova pri padcu močno poškodovala glavo. V četrtek je padla 10letna uradnikova hčerka Marija Peterneva z Dečkove ceste v Celju pri igri in si zlomila levo roko. Ponorečenci se zdravita v celjski bolnici.

— c Švinska podružnica Alpinističnega kluba »Skale« v Celju bo proslavila jutri na Okrešlju desetletnico obstoja. Jutri ob 10. dopoldne bo na Okrešlju spominška maša za umrle člane, nato pa bo planinsko rajanje. Drevo ob osmih bo vozil iz Celja poseben avtobus v Logarsko dolino.

— c Atletski dvoboj SK Planina : SK Celje. V nedeljo 11. t. m. ob 9. dopoldne se bo pričel na celjski Glaziji zanimiv atletski dvoboj med juniorji SK Planine iz Ljubljane in SK Celja. Nastopili bodo najboljši atleti obeh klubov. Določene so naslednje discipline: tek na 100, 200 in 1000 m, štafeta 4 x 100 m, skok v daljino in višino ter meti krogla, diska in kopja. Borba bo gotovo zelo zanimiva.

— c Zdravniško dežurno službo na člane OUZD bo imel v nedeljo 11. t. m. zdravnik dr. Drago Hočevnar v Kolenčevi ulici, na praznik 15. t. m. pa zdravnik dr. Drago Mušič na Cankarjevi cesti.

40 letnica starošolskih gasilcev

Stara Loka, 10. avgusta.

Po svoji delavnosti izredno vidno mesto zavzemajo starošolski gasilci, ki bodo slavili v nedeljo 11. t. m. 40letnico svojega obstoja. Svesnost bo tem pomembnejša, ker bodo na slavo svoje posestrime prihiteli vse čete škofjeloškega sreza. Jubilej domačinke bo združen z župnim zletom. Slovesnosti vojščakov sv. Florijana se bo seve priključila vsa soseska, da izrazi tako simpatije do človekoljubne gasilske organizacije. Starošolski gasilci so sestavili za 40letni jubilej svojega društva obsežen spored, med drugim bodo razvili tudi prapor — drugi v škofjeloškem srezu. Prvega so razvili Ločani.

Drevo ob 20. bo podoknica botru, g. notarju Stevu Šinku v Škofji Loki, in botrici ge. Francki Volgemutovi na Trnju. Jutri zjutraj ob 4.30 bo budnica, ob 10. pa služba božja za umrle člane. Po kosilu, ob 13., bo zbirališče članstva pred »Starošolskim domom«, nakar bodo slovesno sprejeli botra, botrica in g. bana. Po cerkvenem

opravilu bo pred kapelico v Stari Loki blagoslovitev in razvite zastave. Blagoslovitev bo opravil častni kanonik g. Matjaž Mrak. Po govornih in mimohodu, se bo razvila prosta zabava, ki bo zaključila praznik.

Iz Škofje Loke

— Tatvine. Vinku Mesecu, je izginila ta čas, ko se je mudil v Ahčinovi gostilni pri Sv. Duhu, denarnica s 700 din gotovine. Tatvino so osumili nekega moškega, ki se je mudil v Mescevi družbi. Osumljenca so sledili do Kranja, kjer so mu vzeli 410 din, ki pa o njih vsaj zaenkrat ni dokazano, da bi bili Mesceva last. Osumljenec trdi, da je listino našel na dorišču in tudi je imel namen, da jo izroči oblasti, čim se iztrezni. Tatvina je ostala zaenkrat nepojasnjena. — V Lipici je bil ukraden g. Ojstršku radijski aparat, vreden nad 4000 din. Hkrati je zmanjkalo mnogo pribora in ruh. — Na loški orožniški postaji imajo motorno kolo, ki si o njem niso prav na jasnem. Lastnik trdi, da ga je kupil in plačal, minil pa je ves teden. Lastnika ni z dokazili od nikoder. Motorno kolo je namreč brez evidenčne tablice.

Takole deluje

ULTRA-OLJE-NIVEA

Kratkavalovne (opisane povzročajo) sušne kože zaščitje dolgovredne (opisane povzročajo) sušne kože zaščitje

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Prekliti, izjave beseda din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

Za weekend

KUPITE NAJCENEJŠE ZLOZLJIVE VRTNE FOTELJE, ROZASTE KRETON IN KLOT ODEJE, PRIMERNE ZAVESE V RAZNIH VZORCIH PRI SEVER — MARIJIN TRG 2 V POPRAVILO VZAMEMO TUDI STARE ODEJE!

RAZNO

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

DRVA
bukova, gabrova in drugih vrst — zdrava, suha, samo v večjih partijah, postavljena na nakladalno postajo v vagon ali v kolodvorsko skladišče, kupujemo po solidnih cenah na lico mesta. Ponudbe na »Dubravka«, trgovina z gradbenim materialom in drvmi, Zagreb, Ilica 11. 1884

FOTO-AMATERJEM
razvija, kopira povečava fotografije Mancini, Ljubljana-Vič. 1765

50 PAR ENTIANJE
azuriranje, vezanje zaves, perila, monogramov, gumbic. — Velika zaloga perja po 7.— din. »Julijana«, Gosposvetska c. 12 in Franciskanska ul. 3. 4. L.

ZA WEEKEND
ležalne stole, otomane in drugo praktično opremo najceneje pri tapetnistvu

Egon Zakrajšek
LJUBLJANA
Miklošičeva 34 — Telefon 48-70

ZA VSAKO PRILIKO
najboljša in najcenejša oblačila si nabavite pri
PRESKER
Sv. Petra cesta 14

Poslužite se
malih oglasov
v
»Slov. Narodu«
ki so
najcenejši!

KLIŠEJE
FOTO
VEŠČAVNE
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP 23

PRODAM
Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

MEDICA
barva ustne in lica!
Dobite jo v
MEDARNI
Ljubljana, Zidovska ulica 6

UGODEN NAKUP
Sandale po izredno znižanih cenah dobite v trgovini
»EDO« čevlji
Vošnjakova 2 (Gosposvetska cesta 12) 1896

KUPIM

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

SIVALNI STROJ
kolo ali otroški voziček najbolje kupite, prodate ali zamenjate v trgovini J. Uršič, Celje, Narodni dom. 36 L.

POSEST

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

VELIKA HISA
z gostilniškimi in trgovskimi prostori v Slovenjgradu — bivši narodni dom — sredi mesta, na najlepšem kraju — na prodaj. Proda se tudi velika žaga v neposredni bližini mesta. — Podrobnejše informacije daje: R. Drušković, Slovenjgradec. 1893

SLUŽBE

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

KOT POMOČ V PISARNO
na deželo bi šla gospodinja, ki že ima 3 leta slične prakse. Je mirne narave, pridna in poštena. Prevzame tudi kakšno drugo primerno delo. Cenj. ponudbe prositi pod »Nujno potrebna zaposlitve«. 1856

VAJENCA IN POMOCNIKA
sprejme Ivan Košak, slikar in pleskar, Ljubljana, Gorupova ul. 4. 1898

KDOR ZELI
brez znatnega kapitala doseči nezavisno samostojno eksistenco z izdelovanjem raznih kemičnih predmetov, naj zahteva brezplačen prospekt od Kemitega zavoda, Pašičevo, Dun. banovina. 1897

RADI VELIKE IZBIRE NIZKE CENE!

Najnovejši otroški in igračni vozički, dvokolesa, sivalni stroji, prevozniki tricikli, pnevmatike. — Ceniki franco!
TRIBUNA F. B. L. Ljubljana, Karlovska 4
MARIBOR — ALEKSANDROVA C. 2.

Inserirajte v »Slov. Narodu«!

ZAHVALA

Za cremenoge dokaze sožalja ob smrti našega očeta

Jožeta Gorjanca

naiprišrčnejša zahvala.

Ljubljana, 10. avgusta 1940.

Žalujemo družine:
GORJANC, MAHNIČ, FLAJS, RAK,
PODOBNIK, HOGE.

Zahvala

Vsem, ki ste nam lajšali bol in žalost ob izgubi naše nenadomestljive soproge in mame

Antonije Anžič

in vsem, ki ste nam pomagali ob bridki uri, ter vsem vam, ki ste jo obsuli s cvetjem in jo spremili v obilnem številu na zadnji poti, naša iskrena zahvala.

DOBRUNJE, dne 10. avgusta 1940.

Rodbina Anžičeva
in ostalo sorodstvo

Med sedanjimi in bodočimi zmagovalci na Blokah

Kako žive in streme pod nebo ter kako zmagojuje — Iz razgovora z novim rekorderjem v vztrajnostnem letenju Marijanom Križmanom

Ljubljana, 10. avgusta

Slovenija je presrečna dežela, ki združuje vse vrste pokrajinskih znamenitosti in lepote, čeprav je tako majhna. V tem pogledu se ne moremo z njo kosati niti mnoge znatno večje dežele. Zato imamo tudi Bloke, ki je nedvomno edinstvena pokrajina v naši državi. Bloška planota v srednji nadmorski višini, z vencem zmerno strmih, kopastih hribov, kjer se skoraj neprestano gibljejo zračni tokovi, prostorne položne livade, sorazmerno redka naseljenost in malo njiv — vse to se zdí kakor nalašč ustvarjeno za jadrarno letenje. Ne da bi skušali biti patetičen, se zdí človeku, ko se pred njim razgrne Bloška planota, kakor da je na permanentni lepotni razstavi — če prideš tja od Rakeka ali od Velikih Lašč — da je tudi nebo tu lepše ter da vabi človeka na obisk. Kombinacija nebesne sinjine in zelenila bloških senožeti je res nekaj posebnega. Morda ti prav to stremenje pod nebo tudi pomaga, ko sopihaš večkrat ob kolesu kakor na njem po tistih viraških klanecih v Ljubljani, proti Blokam. Verjetno je pa tudi, da izpuhti iz kolesarja vsa zloba že na turjaškem klanecu in sploh tam okrog Turjaka, kjer so klanec doma, in kjer se nudi na levo in desno toliko čudovitih pogledov — lahko bi rekli: na deviško naravo, proti Kureščku in Krimu — da vidi vse bolj rožnato na Blokah.

DVE NENAČADNI POSLOPIJI NAD NOVO VASJO

Ko zagledaš pred seboj Novo vas, značilno notranjsko naselje, strnjeno, vendar nekoliko drugačno od strnjjenih dolajskih vasi, ti zbudi pozornost nenavadna, na zunanjo leseno in precej veliko poslopje s stolpičem; dominira na hribčku, tik nad cerkvijo. Na jamboru na stolpu vibrata dve zastavi: državna in modra. Na temeljni modri barvi so trije beli galebi. Potem zagledaš nekoliko dalje na slnemu hriba še pravi hangar — na prvi pogled opaziš, da ne more biti nič drugega. To je torej slovišta Bloška jadrarna letenja na Blokah. Samo 50 km je od Ljubljane, a jo zelo slabo poznamo, seveda razen onih redkih, ki kažejo za stremiljenja naše mladine iskreno razumevanje.

POGLED V HANGAR IN STANOVANJSKO POSLOPIJE

Prvo poslopje, ki nad njim ponosno vihrata državna in letalska zastava, je precej veliko. Na zunaj prijazno, skoraj domače, znotraj pa neke vrste internat. Lahko bi tudi rekli, da je vojašnica, vendar ne kaže takšne strogosti. V veliki spalnici, ki je glavni prostor, tudi ni železnih vojaških postelj, temveč preproste lesene, surovo obdelane in zvršene nadstropno. Prostora je za 56 tečajnikov. Zdj jih je 34. Jedilnica je nekoliko manjša, vendar prostorna. Služi tudi za učilnico. Teoriji se posvečajo manj kakor praksi, a jo obdelajo vsi, ko da delo na terenu ni primerno vreme. Razen drugih stranskih prostorov je v tem poslopiju še pisarna upravitelja in soba vojaškega meteorologa. Meteorološka postaja je dobro opremljena. V poslopiju imajo tekočo vodo, zato je tam tudi umivalnica s prho. Vodo poganja iz vasi bencinski motor v rezervoar pod streho stanovanjskega poslopja.

Precej velik hangar se deli v tri prostore; razen glavnega prostora za shranjevanje letal sta ob straneh dve misarski delavnici. V eni dela stalno zaposlen mizar, druga je pa namenjena tečajnikom, ki morajo tudi kolikor toliko, znati konstruirati ter popravljati jadrarna letala.

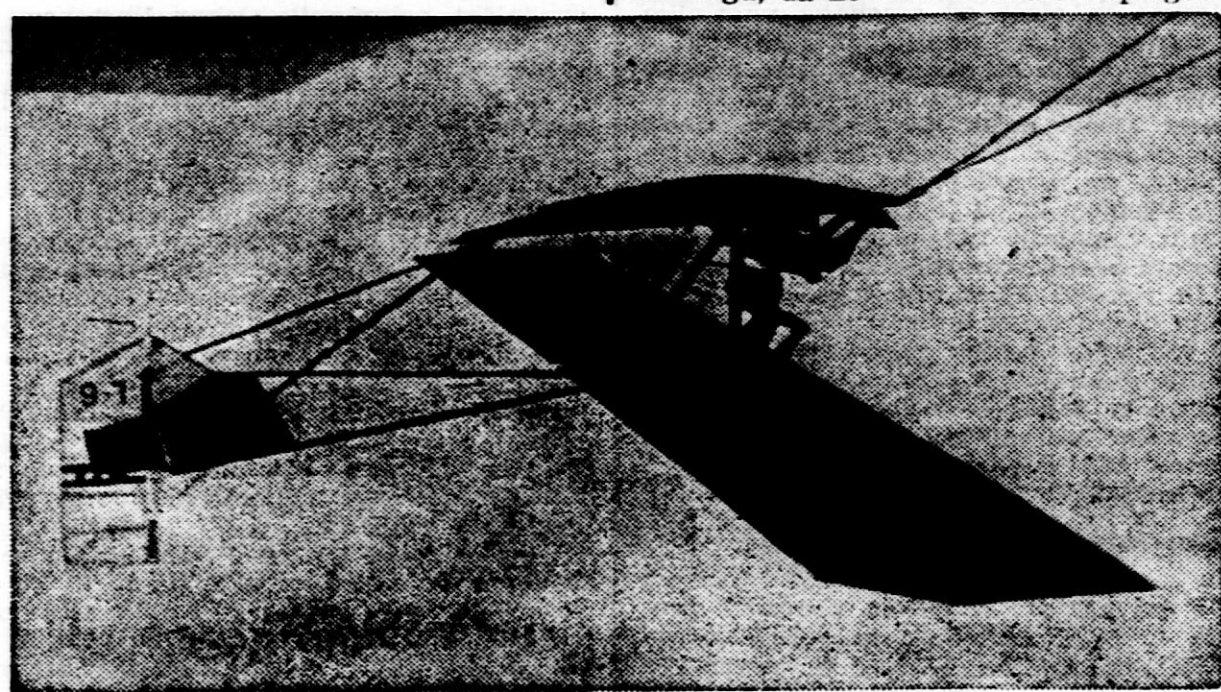
ZIVLJENJE V JADRALNI SOLI

Same mlade obraze vidiš v tej soli, redki so tečajniki, ki so nad 30 let stari. Pogoj je, da mora biti tečajnik najmanj 16 let star, navzgor je pa starostna meja neomejena. Vendar se zdí, da je sinji sport predvsem mladinski, čeprav lahko trdimo, da bi se zanj navdušili tudi starejši, ko bi se seznanili z njim neposredno. Sicer, kdor ga vsaj nekoliko pozna, trdi, da ni lepšega sporta, če je jadrarno letenje sploh sport — nekaj več je. Na vseh teh mladih obrazih je pa nekaj resnega. Če se posvetiš jadrarnemu letenju, moraš se pač čutiti že moža, četudi si še tako mlad.

Zivljenje v soli je precej spartansko, a tudi toliko lepega in izrednega, da je vsak dan prekratek. Dnevni red se začne ob 5.30; na verandi visi cilindri motorja raznatega »Lojzeta«. Doletela ga je nenav-

na usoda: še po svoji »smrti«, poje, izpodbuja mladino, poje kot najcistejši zvok. V začetku se morda njegov glas, ko zjutraj zazvoni dežurni, nekateremu tečajniku ne zdi posebno prijeten, kajti na Blokah je spanje tako sladko. Toda solnce že sije, na Blokah ne poznajo poleti megle, začena se dan, ki nudi toliko notranje radosti, čez pol ure so postelje pospravljene, spalnica urejena, fantje umiti. Ob 6. je zbor, povsem po vojaško. Tečajniki se zvrste pred poslopjem in ob povelju »Mirno!« se dvigneta na jambor zastavi. Potem je podan spored za delo med dnevom. V jedilnici že čaka zajtrk, nakar je treba pohiteti na teren. Praktični vaj ni nikdar preveč. Dopoldne hitro mine, da fantje pozabijo celo na opomine želodca. Mnogo gibanja na čistem, višinskem zraku pač pospešuje tek. Kostilo je navadno ob 12., po njem pa tečajniki lahko počivajo do 14.30, ko je zopet zbor, razglašen spored in odhod na teren. Delajo do 19. Ob 19.30 se zberejo na glavnem zboru. Na njem napravijo obračun o delu in sporedu, ocenijo uspehe, pa tudi neuspehe, a včasih tudi koga doleti kazen; nalože mu, da mora bodisi nositi vodo, pripravljati drva ali kaj podobnega.

Po razhodu in večerji so fantje prosti do 21.45, ko mora v spalnici zavladati mir. Vendar izhoda v vas nima dovoljene noben posameznik. Pač pa dovoljujejo ob četrtih in nedeljah zvečer skupinski izhod v vas. Vsi se morajo vrniti najpozneje do 23.30. Spat lahko leže vsak takoj po večerji, ne da bi mu bilo treba čakati do 10. Vendar jih zvečer večina bere, piše pisma ali počne kaj drugega koristnega.

TRJE DIPLOMIRANI UČITELJI

Brez učiteljev seveda ni šole, a šola mora imeti tudi svojega vodjo. Vodja jadrarnega centra, kakor se imenuje šola, je znani jadralec Stane Raznožnik. Čeprav je še mlad, je izkušil že cel kader jadrancev. Iz njegove šole so izšli tudi sedanji učitelji jadrarnega letenja, ki so letos v Beogradu, Zlatiboru in Vršcu absolvirali šolo učiteljev letenja z brezmotornimi letali. Šola je trajala od 1. aprila do 1. junija. Najprej so v Beogradu absolvirali teoretični pouk, nakar so se praktično vadili v letenju v Zlatiboru in Vršcu. Zlatibor in Vršac sta jadrarna centra za jadrarno letenje kakor Bloke. Med okrog 30 tečajniki so zastopali Slovence Marijan Križman, Rudolf Japelj in Ernest Završnik. Prejeli so posebne diplome ter postali učitelji jadrarnega letenja in kontrolorji jadrarnih letal 2. razreda. Kontrolorji jadrarnih letal 1. razreda so inženjerji. Vsako letalo mora biti pregledano po enkrat na leto in v njegovi knjigi, kjer so zapisani vsi podatki o tipu, konstrukciji, letenju itd., mora biti potrjena po kontrolorju 1. razreda, da ustreza svojemu namenu. Če se letalo razbije, tako da je potrebna rekonstrukcija nad 50 odstotkov dela, mora biti ponovno pregledano, preden ga smejo uporabljati popravljenega. — Odgovornost učiteljev je precejšnja, skrbeti jih morajo učenci, pa tudi letala.

BREZ LETALA NI LETALCA

Letala si brez letalcev lahko mislimo, ne moremo si pa misliti letalcev brez letala. Večno vprašanje, kaj je bilo prej, putka ali jajce, je v tem primeru rešeno: letalo je bilo prej. Kljub temu bi človek v to skoraj podvomil ob pogledu v hangar na Blokah. Na prvi pogled je sicer tam precej letal, a vendar opaziš pri pazljivšem ogledu, da boljših ali tako zvanih visoko sposobnih sploh ni. Tu so trije »Zöglinge«, enostavna letala za začetne »skoke« in kratke poletje; razen tega imajo še sestavne dele za eno letalo letga tipa, a dva »Zöglinga« sta bila včeraj na poti iz Ljubljane na Bloke. Nekoliko boljših letal tipa »Salamandra«, izdelal »Utvac« v Zemunu in dobre poljske konstrukcije, imajo tri. Z enim imed njih je bil 29. julija doleten nov jugoslovski rekord v vztrajnostnem jadrarnem letu: 12 ur 44 minut. Ta letala pa vendar niso v pravem pomenu besede visoko sposobna in že zato za službi še posebno priznanje mladi rekorder M. Križman, ki je zopet mnogo pripomoč slovesu naših Blok. Jadrarna letala se dele v 4 kategorije: dralna, šolska, trenazna in visoko sposobna. »Zöglingi« spadajo med dralna letala, to se pravi, namenjeni so predvsem za začetne vaje tečajnikov, dšenje po položnem terenu.

ABC JADRALNEGA LETALCA

Tečajnik najprej »jadrac« po zemlji. Reporter je pokazal posebno nagajenje do sinjega sporta na samem terenu. Pridružil se je skupini tečajnikov (tečajniki so razdeljeni na tri skupine po 9 do 10 fantov). Najprej se je skušal orientirati; na zahodni strani Nove vasi so imenovani hribi, ustvarjeni nalašč za naše fante; najvišji je Pečnik, tik ob njem je Pliskovec in nekoliko nižji Mali Pliskovec. Na jugu sta Brenšček, na severovzhodu Bradatka in Volčanški vrh. Starta ne morejo poljubno izbrati: jadranci neprestano proučujejo veter ter zato metajo travo v srak kakor lovci. Ugoden polet je samo proti vetru. Če piha smeten drzenju igra veter precejšnjo vlogo.

Začetniki pripetijo letalo na nižji in precej položni teren. Ob repu ga začasno pripiše k železni palici, trdno zabiti v zemljo, spredaj ob sedežu pa pripiše dve gumijasti vrvi, približno po 25 m dolgi in

še podaljšani z navadnimi vrvmi. Začetnik sede z močno utripajočim srcem na sedež. Na glavo mu povežejo usnjeno čelado in z jermeni ga privežejo k hrbtnemu naslonjalu. Prva vaja je tako zvano pariranje. Bodoči jadralec mora zravnati ter loviti ravnotežje zibajočega se letala (zibaje ga učitelj) z vzvodom v roki, zvezanim s stranskimi krili. To krmilo pa služi tudi kot višinsko krmilo. Nogi počivata na žicah, vzvodih za smerno krmarje nje. Toda začetnika ne sme zanimati nič drugega kakor samo uravnavanje letala.

KAKO SMO DRESELI...

Šele potem je začetnik goden za krajše drsenje. Za vsako gumijasto vrv, ki sta položeni pred letalom v precej ostrem kotu, primejo po trije fantje. Učitelj povečuje: »Pozor!« Fantje se obrnejo v smer drsenja. »Naprej!« Fantje korakajo in počasi nategujejo vrvi. »Tedi!« Mišice se napno, prožni vrvi se začeta daljšati. Nategneta se približno do 2/5 normalne dolžine. Šele zdaj učitelj povečuje: »Spusti!« Tečajnik pri repu odgne letalo. Začetnik na sedežu začuti srce v grlu. Reporter je poskusil... Čelada mu je bila sicer premajhna, kakor da mu je otekla glava od vse te učenosti. Najbolj ga je presenetila hitrost, s kakršno je letalo vrglo naprej. Vse je trajalo nekaj sekund. V takšnem trenutku najbrž človek nič ne misli ter prepusti vse le živcem, zato se tudi počuti tako blažen. Ne čutiš, da te trese, čeprav smučka letala poskakuje po zemlji in se ne izogiba krčin. Tvoja naloga je le, da uravnaveš letalo, smernega krmila pa ne smeš uporabljati, kakor tudi ne višinskega, da ne začneš delati loopingov po

matinci znajo ceniti naše jadrance in ni tudi naključje, da je zdaj v soli na Blokah 12 Hrvatov.

ČE PLAVAS 12 UR MED NEBOM IN ZEMLJO

Kako je bilo, ko ste postavljali rekord? je poizvedoval reporter. Križman je pripovedoval:

Raznožnik je dosegel rekord 29. julija, jaz pa 30. Morda so ob koncu julija vremenske razmere na Blokah za takšne poletje najugodnejše. Vreme je bilo že dan pred poletom precej ugodno. Sklenil sem, da prihodni dan poskusim. Prejšnji dan smo se dogovorili. Dogovorjeno je bilo tudi, da bodo tovariši zažgali grmade na obrobni hribih, če bi se polet zavlekel v noč, da bi se lahko orientiral pri pristanku. Nočni poletov doslej na Blokah najbrž še ni bilo. Vselet sem ob 4. Veter je bil ugoden, a je kmalu ponehal, zato sem zopet legel. Pred 7. je bilo nekoliko boljše, zato sem se odločil, da poskusim. S konjem in s pomočjo škipca smo potegnili »Salamandro« na Pečnik in ob 6.45 sem startal. Veter je bil dober. Posrečilo se mi je doseči 2000 m nadmorske višine, to se pravi 1100 m nad Bloško planoto. Ob 11. se je začelo termično jadrnanje, to se pravi, letalo so nosili vertikalni zračni tokovi. To je trajalo do 16. Postal sem utrujen. Prej nisem čutil posebne utrujenosti. Neprestano zvenenje žic, ki sta napeti ob trupu, da

so krila bolj pričvrščena, me je začelo uspavati. Za trenutek sem zadremal. To je bilo seveda nevarno, kajti krmariti je treba neprestano z nogami in roko. Sedež je tesen, da lahko pri dolgem sedenju otrpneš. Odrvene noge in hrbtnica začne boleči. Lačen sem bil seveda nekoliko; zajtrkoval nisem. S seboj sem vzel sušico kruha. Jesti nisem mogel. Ko sem ugriznil, sem čutil, kako se mi majejo vsi zobje...

Ob 16. je začel zopet pihati veter, zato sem se moral odločiti za grebensko jadrnanje nad grebeni hribov. Bloške planote, kjer sem izrabljaj navpične tokove. Kljub vsemu bi ostal v zraku še delj časa, a po 19. je prenehal veter. Ob 19.29 sem pristal. Izvlekli so me iz trupa letala in noge so mi klecnile, ko so me postavili na zemljo. — Ta tipa letala se mi zdi precej dolga. — So lahka letala, tehtajo lepo 120 kg in imajo 13.5 m razpetine. Razmerje pri planiranju znaša 1:14 m (pri spuščanju na vsak meter drsi letalo 14 m v dolžino). Višinskega rekorda nisem mogel tedaj postavljati, ker letalo ni bilo opremljeno z barografom, samemu višinomerju pa ne verjamem. Zdj ima letalo tudi barograf. Morda bom kdaj pozneje ob primernih prilikah še poskusil, zdaj me pa še ne mikla posebno.

Razgovor je bil bil končan in popoldnevni pouk se je zopet začel. Reporter je pa zajadral proti Ljubljani — s kolesom.

Slovenci!

V srcu Slovenije, v beli Ljubljani smo postavili veličasten likovni spomenik našemu Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju.

Vliti v bron stoji na granitu močnogi lik Njega, ki je vzrasel iz naše jugoslovanske zemlje, jo brezmerno ljubil in prelil za njo svojo kri.

V petek 6. septembra, ko prestopi naš mladi kralj Peter II. prag leta svoje polnoletnosti, bomo Slovenci in z nami v duhu krepko združeni vsi Jugoslovani svečano odkrili spomenik Njegovemu Velikemu očetu. Kakor je kraljev lik iz bron vlit in postavljen na granit, tako naj bodo naša srca prekaljena v ljubezni do Jugoslavije, tako bodi trdna naša odločnost braniti našo rodno grudo do zadnje kaplje krvi. Sredi Ljubljane stoječi spomenik našemu nesmrtnemu Kralju Mučeniku bodi kakor v našem srcu postavljen simbol večno živega spomina Nanj, ki nam je bil in ostane najsvetlejši vzor in najvišji ideal. A kdaj so nam bili svetli vzori in visoki ideali tako potrebni kakor so nam v teh burnih časih? Zgrnimo se okrog tega simbola, strni mo krepko svoje vrste, pripravljeni vedno doprinesiti tudi najtežje žrtve za našo, z Njegovo krvjo posvečeno skupno domovino Jugoslavijo.

Slovenci! prihitite na rojstni dan Nj. Vel. Kralja Petra II. v Ljubljano, da združeni okrog veličastnega lika njegovega nepozabnega očeta proslavimo ta radostni praznik in obnovimo prisego, da bomo verno izpolnjevali najsvetejšo oporoko našega blagopokojnega Viteškega Kralja Aleksandra I. Zedinitelja: Čuvajte Jugoslavijo!

Neobhodno potrebno je, da je vsa slovesnost svečanega odkritja spomenika Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja tudi skrbno pripravljena. Le tako bo dan primeren okvir temu zgodovinskemu dogodku, kateremu bo hotel vsakdo prisostvovati. To se da doseči edino po čvrsti organizaciji in strogi disciplini.

Ves program za svečano odkritje je sestavljen delovni odbor in bo v kratkem objavljen. Tudi je upošteval odbor željo vseh nešteti darovalcev širom dežele, da bi se jim omogočilo prisostvovati tej slovesnosti in je zabil ministrstvo prometa, da odobri udeležencem odkritja 75% vozno olajšavo. Podrobnosti bodo po odobritvi objavljene v dnevnem časopisu.

Za pripravo slavnostnega prostora in razporeditve posameznih skupin pa potrebuje odbor še predhodno izvestne podatke od vseh korporacij in ustanov, zavodov, organizacij in društev, ki se nameravajo udeležiti odkritja. Ker je nemogoče, da bi odbor s posebno okrožnico pozval vsako posamezno društvo itd., objavlja ta splošni

poziv s prošnjo, da se odboru (Ljubljana — Kongresni trg 1 II. nadst., telefon štev. 33-60) sporoči do 18. VIII. t. l. načelno odločitev po teh točkah:

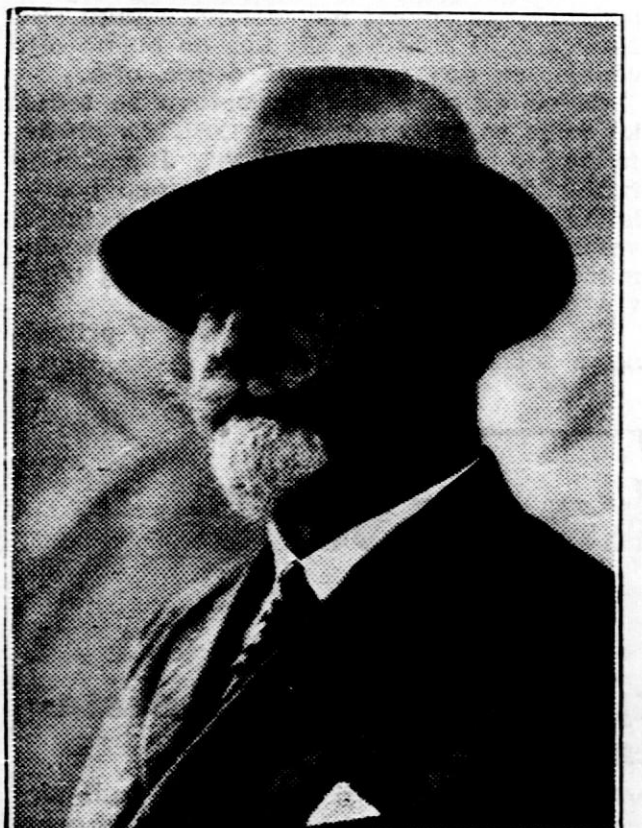
- 1) ali bo udeležba po deputaciji ali korporativna,
- 2) v kroju — narodni noši — z zastavo — z godbo,
- 3) se namerava položiti venec in
- 4) bi se udeležilo tudi večerne baklade dne 5. X.

Podrobne podatke, osobito točno število udeležencev pa potrebuje odbor najkasneje do 25. VIII., da bo mogel izvesti točno razvrstitev in odreditve prostora.

Storjeni so tudi potrebni koraki, da bo mogla prisostvovati mladina skupno z učiteljskimi zbiri. Tozadevna navodila bodo dobili zavodi neposredno.

Radi kratkega roka ne odlašajte s prijavami!

Delovni odbor
Odbora za postavitve spomenika
Viteškega kralja Aleksandra I.
Zedinitelja

Predsednik odbora za postavitve spomenika dr. Josip Pipenbacher

Predsednik delovnega odbora za postavitve spomenika ing. Ladislav Beve

Najvišje tržne cene drv v Ljubljani Najdražja so drva v naši državi v Beogradu in Novem Sadu

Ljubljana, 10. avgusta
Po odločbi urada za kontrolo cen o maksimiranju cen za drva je mestno poglavarstvo v Ljubljani določilo naslednje najvišje tržne cene za prostorni meter drv na razkladalni postaji in v lesnih podjetjih:
1) za bukovca polena I. vrste 125 din, II. vrste 105 din, III. vrste 95 din (vse vključno poslovni davek franko vagon, postavljen na postajo v Ljubljani); za bukovce okroglice, cepljene, je cena za 10 din nižja, za necepljene bukovce okroglice in za odpadke na žagah pa je cena za 30 din nižja od cene za bukovca polena; za bukovce klate, panje ali panjace in sečnice je cena za 40% nižja od bukovih polen;

2) za drva iz drugega lesa so določene cene v odstotkih cene za bukovca drva, tako za polena kakor za okroglice, klate in sečnice, in sicer za gabrova drva 105%, za lipova 95%, za jesenova 92%, za borova in smrekova 90%, za hrastova in cerova 87%, za jelševa 63%, za topolova in vrbova 50% cene, ki velja za enakovrstna bukovca drva.

Za drva, ki jih postavi proizvajalec ali preprodajalec kupcu na dom, se računa

25 din več od zgoraj navedenih cen. V tem znesku je računani dovoz s postaje v skladišče preprodajalca ter dovoz na dom kupca pri takojšnjem plačilu.

Drva, kupljena franko skladišče trgovca, se računajo 15 din nad zgoraj navedenimi cenami.

Posebej se računa odškodnina za žaganje, ki ne sme biti večja od 15 din za prostorni meter, in pribitek zaradi plačevanja v obrobkih, ki na mesec ne sme presegati od 1% kupne vsote, katero kupec še dolguje za drva.

Po teh cenah bomo torej prodajali odnosno kupovali odsej drva v Ljubljani. Zanimivo je, po čem so drva drugod. Kučni meter bukovih drv stane v Zagrebu na trgu 140 do 150 din, v Banjaluki 95, v Beogradu 160 do 190, v Celju 120, v Mariboru 125 do 130, v Ljubljani 140, v Oslju 165 do 175, v Petrovargradu 185 do 192, v Sarajevu 135 do 150, v Splitu 175, v Somboru 145 do 162, v Subotici 140 do 148 in v Varaždinu od 140 do 160. Najdražja so v naši državi drva v Beogradu in Novem Sadu.

Regulacija Pesnice je nujno potrebna

Ze leta 1928 po 12 obmejnih občin poslana, zapored ponovljena in še vedno nerešena važna spomenica

Maribor, 9. avgusta

O nobenem gospodarskem vprašanju našega severnega obmejnega ozemlja se ni v javnosti izpregovorilo, pisalo in tiskalo toliko prošelj, apelov, pritožb itd. Kakor o regulaciji Pesnice. Da pravilno pojмимо bistvo tega zelo perečega obmejno-gospodarskega problema, je treba vedeti: reka Pesnica, ki napaja kot največji vodni vir večjo zahodno polovico Slovenskih gor, je že pred sto leti s svojimi poplavi in odredila biva predvno Avstrija, ki je izvedla najprej in samo le regulacijo Pesnice v njenem zgornjem toku ter tako tendentno ustregla le — v prvi vrsti — svojo-rodom-kapitalizmu! S temi vred so seve bili deležni koristi te akcije tudi slovenski zemljolastniki v tem predelu. V tem večje gospodarsko hiranje pa so bili s to nestrokovno in nesoučutno taktiko vrženi naši posestniki ob srednjem in spodnjem toku Pesnice. Ni čudo, da so sprito vedno groznejši posledice tako napadno izvršene regulacije Pesnice od leta leta glasneje in gosteje prosili in kričali po pomoči. Od leta 1907, ko je bila dogotovljena omenjena regulacija, torej 33 let se naša dolinska zemljišča vedno opasneje potapljajo v pesniških poplavih! Res se postopoma vrši regulacija Pesnice od spodnjega toka gor, toda v prepočasnem tempu. Res so si oblasti in drugi činitelji dokaj prizadevali, izpeljati regulacijsko akcijo potom osnivanja vodne zadruge, do katere pa žal ni prišlo, ker obstaja tozadevno precej pomislekov, osebno glede časa, v katerem bi regulacija dosegla od spodaj gor zemljišča v srednjem toku ter s tem vred nesigurno dotaknuto razmerje med višino plačanih združnin in vrednosti ogrožene zemlje posameznikov. Ljudstvo pač pričakuje, da vzameta kot pri drugih rekah tudi tukaj vso regulacijo v roke država in banovina. K temu upanju pa predvsem takorekoč sili drugo upanje, namreč: da država in banovina sprevidita naraščajočo obubožanost, v katero so ga že spravile in ga še spravljajo poplave Pesnice.

Od mnogih prošelj, pritožb i. t. d., ki jih je naša prizadeta obmejno ljudstvo odposlalo na razne naslove, priobčim tukaj spomenico, ki sem jo sestavil že leta 1928 ter jo je podpisalo 12 obmejnih občin. Spomenica jasno prikazuje nastajanje in posledice pesniških poplav ter je kakor leta

1926 aktualna in kilče po rešitvi še danes!

Glasila se je: »Udano podpisane občine predložijo tem potom visoko cenjenemu naslovu sledečo nad vse nujno prošnjo: Kakor znano je Pesnica regulirana le v svojem zgornjem in deloma spodnjem, ne pa v srednjem toku, torej popolnoma pogrešno. Od železniške proge Pesnica-Maribor se razprostira tje čez župniji Sv. Marijeta ob Pesnici, Sv. Lenart v Sl. gor., Sv. Trojica v Sl. gor. itd. lepa širna, nekdanj rodovitna pesniška dolina, ležeča ob ne-reguliranem srednjem toku Pesnice. Tu so nekoč bila deloma plodnosa polja, deloma priznana dobri travniki. Ker pa je: 1. V tem delu Pesnica neregulirana, 2. prikazuje tu pesniška struga neštete in naravnost nazaj vode ovinkne, 3. tukajšnja ozka pesniška struga ima višje ležeča tla nego okolica, 4. tukajšnja ozka, plitva in ovinkasta pesniška struga iz zgornjega regulirane toka ob večjem dežju z veliko brzino pritekajoče vode ni v stanju sproti odvajati dalje, povzroča to v celni naši širni dolini neznozne posledice. Voda v pesniški strugi prestopi kmalu čez nizka obrežja, se razlije čez vso dolino, voda v Pesnici in njenih pritokih pa v tem slučaju sploh ne teče dalje, marveč zastoji popolnoma ozir. celo prične teči nazaj. Vsa dolina in par urah postane podobna jezeru, izstopivša voda pa v dolini, v kateri je vsled tega vsaka redna kanalizacija nemogoča, zastaja tedne in tedne, kajti odvoda nima, naša itak premočena, močvirna zemlja pa je ne more absorbirati ter čaka zato le še na izhlapevanje. Posledice tega so naravnost grozne: 1. Vsa v dolini ležeča zemljišča so deloma že, deloma pa še postajajo močvirja, torej močvirja na mestu nekdanj lepih poljan in bujnih travnikov. 2. Ta neodtekača voda in ta močvirna zemlja pa povzročata zdravju skrajno škodljiv, močvirni zrak, vsled česar tu vedno bolj pošujejo razne bolezni. 3. Vsled poplavljenosti krme je tu vedno bolj ogrožena živinoreja, glavna naša gospodarska panoga tako, da nam je n. p. leta 1927 vsled metiljavosti padlo mnogo nad tretjino vse živine. 4. Poplave in povodnji otežujejo in čisto onemogočujejo vse prometne zveze v Slov. gorah ter postaja brez pomena, popravljati občinske, okrajne in (takrat) oblastne ceste, ker jih povodnji vsako leto po večkrat zrušijo.

5. Zapored prihajajo v nevarnost človeška bivališča in gospodarska poslopja, katerim so povodnji vsako leto prizadejale že veliko škodo.

Ne moremo dovolj popolno in dovolj glasno popisati ogromne škode, s katero nas neregulirana Pesnica tukaj tira v gospodarsko propast, v zdravstvene katastrofe, v prometni zastoj in celo v ogroženje življenj in bivališč!

Ker so načrti za regulacijo Pesnice (srednjega toka) že gotovi izza predvojnih let ter shranjeni pri zemljiško-evidenčnem uradu v Mariboru, so s tem v glavnem dovršene regulacijske predprilave. Treba je le gnetati pomoči, na katero čakamo in po kateri kličemo in prosimo vsa leta doslej.

Najskrajnejši čas je, da oblasti in vse merojane korporacije brez obotavljanja in prelaganja preidejo k reševanju vprašanja regulacije Pesnice, kajti na lico mesta se izvolite prepričati, da je regulacija Pesnice in njenih dotokov v naših krajih prvo, najbolj pereče in grozeče gospodarsko-ekstremno vprašanje našega severnega ozemlja, pri čigar prebivalcih je treba državljansko zavest in ljubezen do domače grude posebno vzdrževati in dvigati, ki čemur pa bo v baš ne mali izmeri pripomogla zaprosena državna pomoč!

Prosimo zato, da nemudoma podvzamete vse možne korake, oskrbite vsa razpoložljiva sredstva za takojšnjo zasiguranje in pričetje regulacije Pesnice ter bodite uverjeni, da vam bo naše obupano obmejno ljudstvo za to kričeče potrebno, narodno-gospodarsko reševalno akcijo nezrekljivo in vseudano hvaležno!

Dvanajst let je minilo od te spomenice, ki je bila odposlana merodajnim sedmim naslovom in sicer od sreskega načelnika do ministrskega predsednika. Marsikje narodu v večjo ali manjšo korist služeče akcije so bile prej in tekom teh 12 let izvršene! Tisoč naših brezposelencev, tisoč naših sezonskih delavcev in tisoč naših dinarjev so morali preko — mimo regulacije Pesnice, ki pa je še — kot je videti, bo tudi v nadalje napadala tisočim naših obmejnih posestnikov tisoče tisočakov škode! In vendar: Pred vsemi tisoči stvarmi in nad vsemi tisoči interesi nam mora biti nad vse gospodarsko zadovoljna in tako najbolje domoljubno utrjena meja! Ne zabimo na to danes — v dobi vsestranskega utrjevanja! Ne zabimo, saj val hočemo in utramo biti čuvarki naše meje, čuvarki Jugoslavije!

šila v tej baziliki, v katere ponositih prostorih je prvič odmevala naša jugoslovanska državna himna — kar je povzročilo solza veselja prepojenega ganjenje celo pri moških kot so bili general Maister, dr. Rosina, dr. Vrstovšek in več drugih. Vršilo pa se je zgodovinsko slanje baš v tej cerkvi iz nujnega razloga, ker je ob prevratu na sedežu lavantinske stolnice spomin na velikega Slomška že tako globoko obledel, da to državno slanje ni bilo dovoljeno v cerkvi, kamor bi v prvi vrsti spadalo.

Pa tudi sicer je baš ta cerkev oz. Frančiškanoz ozko povezana z zgodovino mariborskih Slovencev izza dobe njihovega narodnega prebujenja. (Prišli so namreč v Maribor že l. 1864).

Ti narodni svečniki pa zaslužijo posebno spoštovanje tudi od cerkvi nasprotnih strani — zaslužijo to kot zgraditelji prve res monumentalne stavbe sredi Maribora. In zaslužijo še tem večjega občudovanja, ker je veličina tega dela spočetje enega skromnega redovnika (p. Kalista Herica) a cela izvedba izvira doslovno rečeno iz — nič. Ko so se pred več kot 40 leti lotili dela, niso imeli še nič, razen malega sklada, ki so ga slovenski Mariborčani nabrali že v 40. letih ko so od viharja revolucije pregnani redemptoristi zasnovali načrt za novo cerkev.

Čast zaslugam!

Radvanje čez nedeljo

Radvanje 8. avgusta.

V noči od sobote na nedeljo ni bilo vso noč miru. Slušalo se je petje in vriskanje veselih planincev, ki so hiteli na Pohorje, da v lepi in prijetni naravi preživijo nedeljski počitek in da prisostvujejo tako redki slavnosti — blagoslovitvi nove pohorske ceste. Tudi Radvančani so se z gasilsko četo vred udeležili slavnosti. Toda kljub temu, da je vse drvelo na Pohorje, Radvanje čez nedeljo ni ostalo prazno, temveč je bilo tokar v naši vasi zelo veselo in živahno. Saj pa je bila skoraj v vsaki gostilni godba in veselica. Tako je imela v gostilni »Pri lipi, Kokot, veselico »Strelska družina« iz Studenc, pri Šunko so se zabavali »Rejci malih živali«, pri Mihevcu pa SK Slavija. Nikjer ni primanjkovalo ljudi, saj je Radvanje znana prometna točka in znan kraj, kamor radi prihajajo meščani.

Ob 7. zjutraj se je zbrala na pokopališču v Radvanju množica ljudi z zastopnikom občine g. županom Pristovnikom, da prisostvuje blagoslovitvi novega križa. Stari križ, ki je na tukajšnjem pokopališču stal skoraj nad 60 let, se je ob zadnji nevhiti podiril in na njegovem mestu so postavili lep nov lesen križ, katerega je domači kaplan to nedeljo blagoslovil. Po lepem, kratkem, a jedrnatem govoru g. kaplana je sledila blagoslovitev, nato pa ljudsko petje in kratke molitve v počastitev novega križa, nakar se je množica razšla.

Ko se je začelo mraziti, so bile vse ceste polne veselo vračajočih se meščanov in Pohorčev, ki so odnesli najlepše spomine in vtise z nedeljskega odhoda in slavnosti na Pohorje.

Za domače tekoče gorivo

Maribor, 8. avgusta

Dne 1. 9. potoče rok za preureditev motorjev na uporabo domačega goriva glasom tretje navedbe o omejitvi prodaje tekočega goriva št. 41.

V razmeroma kratkem roku bi se na ta način prevale posledice za vse, kar se je v teku 20 let na tem polju goščilo in zamudilo, na razmeroma mali krog nedolžnih.

Brez osira na znatne investicijske stroške, katere marsikateri podjetnik vled gospodarske knjige težko prenese, ostane na podlagi dosedanjih preizkušenj nafta in bencin — idealno pogonsko sredstvo. V časopisu se je vprašanje pridobivanja te »križi naših motorjev« v tuzemstvu obširno razpravljalo, do praktične rešitve iz znanih razlogov, o katerih se bo še govorilo, pa še ni prišlo.

V teku je akcija, s katero bi naj prizadeti interesi, ki sodelujejo na praktični rešitvi tega vprašanja — postali enakovredni in deležni ugodnosti tistih, ki uporabljajo, prodajajo ali proizvajajo druga domača pogonska sredstva. Predvsem se

dela na podaljšanje prekratko odmerjenega roka za preureditev, ki je določen za l. IX. 1940.

Javnost bo o poteku akcije, ki sloni na pridobivanju bencina in drugih pogonskih sredstev iz neizčrpnih ležišč parafinskih škrljencev Jugoslavije, informirana. Radi bližnjega končnega termina pa dobijo prizadeti krogi medtem informacije brezplačno pri Lesni in splošni industrijski d. d. Maribor, Glavni trg 1, pri kateri se tudi nahajajo originalni dokumenti in načrti, posebno pa priporočilo odbora za propagando domačih pogonskih sredstev pri ministertvu za šume in rudnike v Beogradu.

Mariborske in okoliške novice

— O tem in onem. 400 kg težak sod je padel na nogo šiltemu nakupovalcu Mihailu Petriču s Pobreške ceste. Zdravi se v mariborski bolnici, kamor so pripeljali tudi šleto viničarsko hčerko Ano Irgolčevico iz Sv. Lenarta v Slovenskih gorah, ki si je pri padcu z lestve zlomila levoico. — Namesto venca na grob blagopokojnega dr. Kronvogla je Jugoslovanska hranilnica in posojilnica v Mariboru darovala Protituberkulozni ligi v Mariboru znesek 150 din. — V nedeljo 11. t. m. ob 10. bo pri Povodniku občni zbor Društva stanovaniških najemnikov. — Na Pobreški cesti so tatovi ukradli 4 m dolgo travero, ki je služila za cestno ograjo. — Drevo ob 20. bo v mali dvorani Narodnega doma ustanovni občni zbor šofersko-kovinarske organizacije. — Pri »Novem svetu« so mariborski Irlavci, vključeni v »Napredkus, imeli komemoracijo ob priliki 12. obletnice Radičeve smrti. Spominjski govor je imel lekarnar Albanež, medtem ko je g. Franc Novak nanizal nekaj spominov na Radiča. — Na Vodnikovem trgu je žepar izmaknil zasebnici Tereziji Kitak denarnico, v kateri je bilo okoli 150 din gotovine.

Iz železniške službe. Premeščen je uradniški pripravnik Oskar Bertoncelj iz kurilnice v Mariboru k železniški delavnici v Kraljevu.

Z gobami sta se zastrupila na Pobrežju pri Mariboru 60letna posestnica Neža Cvetko in 33letna Hedvika Gerlič. Obe ženski sta se zatekli v bolnico, kjer so jima zdravniki rešili življenje.

Jezik si je oglednil pri padcu v stanovanju 29letni tkalec Jakob Ploj s Pobrežja. Zdravi se v mariborski bolnici.

Gnezdo nemorale je odkrila mariborska policija v središču mesta. Zalotila je več mlajših žensk v družbi moških, ki so se proti primernemu plačilu z njimi zabavale. Ženske je policija poslala v bolnico, kjer so jih pregledali, nakar se bodo zaradi nemoralnega življenja morale zagovarjati pred sodiščem.

Študentske novice. Predsnočnim se je vršila seja občinskega odbora, ki jo je otvoril in vodil župan g. Kaloh. Obravnavali so razne tekoče zadeve. Sklenilo se je, da se mora do prihodnje seje izdelati pravilnik glede plačila toka za stranke, ki uporabljajo občinski studenec. Referent za cestni odsek g. Kac je poročal, da je podaljšek Erjavčeve ulice do Pohorske ceste občinska last, a katero ne more nihče razpolagati. Na seji se je dovolilo ge. Fridauerjevi gostilniški obrt na Radvanjski cesti. Prošnja kapucinov za odstop prostora za skupno grobnico na pokopališču po znižani ceni, se bo obravnavala na prihodnji seji.

S stritim prniti košem je obležal na cesti v Koskih 67letni viničar Rudolf Halbert, ki je prišel pod kolese s senom naloženega voza. Hudo poškodovanega Halberta so odpeljali v mariborsko bolnico.

Huda prometna nesreča se je pripetila na cesti pri Spodnjem Dupleku. Nekit osebn. avto je podrl na tla 42letno posestnico Ivanka Toplak iz Graneje, ki je obležala nezvestava v mlaki krvi. Reševalci so jo prepeljali v mariborsko bolnico, kjer so zdravniki ugotovili, da ima Toplakova zlomljeno nosno kost, roke in noge, razen tega tudi notranje poškodbe. Njeno zdravstveno stanje je zelo kritično.

Mestno poglavarstvo v Mariboru razglasi: Kostanjarji, ki želijo v letu 1940/41 peči kostanj v območju mestne občine mariborske, se vabijo, da se javijo pri mestnem tržnem nadzorstvu, in sicer od 14. do 20. t. m. med uradnimi urami. Zglasijo naj se samo tisti kostanjarji, ki imajo obrtno pravico in ki so že lansko leto pekli kostanj. Osebam, ki nimajo obrtne pravice, se dovoljenje za pečenje kostanja ne bo izdalo. Tudi na kasnejše prijave se ne bo oziralo.

Zaradi pomanjkanja moke zapirajo pekarnice. V Mariboru je nastalo silno pomanjkanje moke. Moke primanjkuje zlasti pekarni in je bil te dni nek pekovski mojster že prisiljen zapreti svojo pekarno. Kakor se sliši, bodo morale ustaviti obratovanje v najkrajšem času še številne druge pekarnice, če ne bo mogoče dobiti moke. Upropašeni pa bodo zlasti številni manjši pekarnski mojstri, ki si miso mogli pravočasno nabaviti potrebne zaloge, če ne bo pristojno oblastvo nujno ukrenilo vse potrebno, da bodo mlina zopet dobavljali moko. Prav tako primanjkuje moke tudi v trgovinah, povrhu tega pa se cene v zadnjem času silno poskočile, tako da si jo revnejši konzumenti sploh ne morejo nabaviti. Nekateri trgovci prodajajo že samo po 1 kg moke. Kaj naj napravi družina, ki potrebuje mnogo več moke vsak dan? Potrebno je, da se nujno nekaj ukrene, ker paš nič ne verjame, da bi bila v naši državi zmanjkala popolnoma vsa moka, čeprav se je izvozilo mnogo preved žita. Če so pomanjkanje morda povzročili veržniki, je pa potrebno, da jih oblastvo nemudoma obično kaznuje in da tako za bodoče onemogoči spekuliranje na račun revnejših slojev. (Del. pol.)

Zanimiv izlet s splavom po Drini priredi Društvo Putnik v Novem Sadu. Podrobne informacije in prospekte te zanimive vožnje dobite v biletarnici Putnika v Mariboru.

Rekordi bodo padali na jutrišnji veliki nacionalni gorski dirki »Pohorje 1940«, ki jo priredi motosekcijska Slovenskega avtomobilskega kluba v Mariboru na 15 km dolgi pohorski avtomobilski cesti Reka—Sv. Arah na Pohorju. Za dirko se je prijavilo 115 dirkačev iz vseh športnih centrov naše države, in sicer iz Beograda, Zagreba, Ljubljane, Celja, Varaždina in Maribora. Tekmovalci bodo najvidnejši in najboljši dirkači, tako da je pričakovati silno napeto poteka. Vsi dirkači že pridno trenirajo in ne nekateri dosegi pomembne rezultate. Start k veliki nacionalni gorski motociklistični in avtomobilski dirki bo točno ob 14. uri Lebejevo

gostilno v Reki, cilj pa bo pri Ruški koči. Občinstvo se ponovno opozarja, da je na pohorski avtomobilski cesti za časa dirke usvajen vsaj civilni promet.

Poroke. V zadnjem času so se v Mariboru poročili: Anton Klinar, železniški uradnik, Studenci, in Sonja Tičar, učiteljica, Vošnjakova ulica 19; Alfred Hvala, diplomiran jurist, in Ana Veljak, učiteljica; Viktor Gutsmandl, mizarjski pomočnik, in Marijana Lenhard; Ludvik Tajzl, ključavničar državnih železnic, in Marija Rudi; Anton Pristavec, krojaški mojster, Trubarjeva ulica 9, in Ivana Potokar, kuharica, Zrinjskega trg 5; Mihael Petek, krojač, in Marijeta Meško, gosposinja, Cvetlična ulica 13; Ivan Sabeder, delavec, in Marija Klun, delavka, Praprotnikova ulica 27; Janez Podravčan, kmečki sin, in Rozalija Rižnik, kmečka hči, iz Marenberga; Rudolf Ferš, pleatarski pomočnik, in Julijana Lešnik, tkalka, Podbrzežje; Karel Maček, tkalski pomočnik, in Kristina Strehar, navijalka, Tezno; Ljubomir Humeč, inž. arh., Turnerjeva ulica 33, in Dragica Nemec, profesorica, Zolgerjeva ulica 20. Bilo srečno!

Nočno lekarniško službo imata od danes naprej Vidmarjeva lekarna pri sv. Arehu na Glavnem trgu 20, tel. 20-05, ter Savostova magdalenska lekarna na Kralja Petra trgu 3, tel. 22-70.

Služba božja za planince in izletnike bo v nedeljo 11. avgusta na sledečih postojankah: pri Mariborski koči ob 9. pri Sv. Arehu ob 10, na Smolniku ob 9, na Punčgatu (koča pod Kopo) ob 11, na Uršiji gori ob 9; v mariborski frančiškanski cerkvi pred odhodom vlakov ob 4.15. — Aližev klub.

Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD in njihovim upravljenim svojim vrši v neodoljivih primerih in v odsotnosti pristojnega zdravnika v nedeljo dne 11. avgusta 1940 gospod dr. Wankmüller Alfonz Maribor, Frančiškanska ulica 8/III.

Radija. Mariborska policija je včeraj izvršila v mestu in na periferiji obširno racijo, pri kateri je izsledila celo vrsto postopačev, delomrznih in lahkoživih, ki so se potepali po mestu in se preživljali na nepošten način. Zenske, in sicer 16 no štivilo, so poslali v svrhu zdravljenja na dermatološki oddelek tukajšnje splošne bolnice, nakar se bodo morale zagovarjati pred sodniki. Ostale delomrznice in postopače, ki niso pristojni v Maribor, so odpravili v domovne občine. Med aretiranci je bilo tudi nekaj takih, ki so zasledovani od raznih sodišč.

Dve žrtvi dela. V Pekrah pri Mariboru je bil 32letni delavec Franc Ratej zaposlen pri podiranju dreves. Nesrečno naključje je hotelo, da je drevo padlo na Rateja, ki je obležal z zlomljeno hrbtnico in težkimi poškodbami na glavi. Nezvestega Rateja so nemudoma odpeljali v tukajšnje splošno bolnico, vendar imajo zdravniki le malo upanja, da bi okrevaj. Pri Sv. Miklavžu na so pri nalaganju hlovdov na voz zmrzeli težki hlovi na 23letnega hlapca Franca Rojka. Z zlomljenimi rokami in hudimi notranjimi poškodbami so ga prepeljali v bolnico.

Tezenske novice. Na Tezenu vlada veliko zanimanje za uprizoritev Vembergarjeve burke v treh delanjih »Voda«, ki bo to nedeljo popoldan na sokolskem letnem telovadišču. — Med mnogimi drugimi združenji obrtnikov je sprejelo te dni tudi Skupno združenje obrtnikov na Tezenu odlok o svojem razpustu. Zaenkrat še posluje združenje kakor doslej.

Praznik plavalnega sporta

Maribor, 10. avgusta

Danes in jutri bo najlepše kopališče v Jugoslaviji »Mariborski otok« prizorišče izredno zanimive in važne prireditve »Plavalnega prvenstva Slovenske plavalne zveze«. Po reorganizaciji plavalnega sporta v držvi je bila za potočje Slovenije ustanovljena vrhovna plavalna instanca Slovenska plavalna zveza, ki je mariborski kluboma predala častno nalogo, letos izvesti prvenstvo, ki naj pokaže izredno lep razvoj plavalnega sporta v Sloveniji. Tekmovanja se udeležijo izbrani plavalci Ljubljane, Kranja, Kamnika, Radovljice, Celja, Murske Sobote in veliko tevilo mariborskih tekmovalcev, ki so se temeljito pripravili za to važno prvenstveno borbo. Tekmovanja bodo izvedena v plavanju, skokih in waterpulu ter bodo nudila občinstvu, ki bo obiskalo v teh dneh Mariborski otok, priliko, prisostvovati vsem fazam napeh borbe za častni naslov »Prvaka Slovenske plavalne zveze«. Vsi številni tekmovalci so že na mestu in marljivo trenirajo ter nudi Mariborski otok silko prave sportne arene. Mariborska kluba prireditelja »Mariborski plavalni klub« in »Maraton« se bosta z vsemi silami potrudila, da bo ta važna prireditev, ki bo pomenila zopet velik korak v napredku našega in zdravega plavalnega sporta na svetovni meji naše države brezhibno organizirana in dobro uspeša. Sodniški zbor je sestavljen iz preizkušenih organizatorjev jugoslovanskega plavalnega sporta s predsednikom SFZ dr. Skabernetom, tajnikom Kramaršičem in odborniki Stergarjem, Megušarjem in drugimi na čelu.

Tekmovanja se vršajo v soboto ob 9. do 12. ure in 15. do 18. ter v nedeljo ves dan. Sportu in plavanju naklonjeno občinstvo bo nedvomno v velikem številu izkoristilo redko priliko, da prisostvuje napetim borbam na Mariborskem otoku.

Iz Celja

— 20 delavskih tožb. Te dni je 20 delavcev tekstilne tovarne »Polzele« na Polzeletu v Celju proti omenjenemu podjetju tožbo zaradi preizkušnih mezd. Delavstvo zahteva od tovarne izplačilo različne med izplačanimi preizkušnimi in predpisanimi minimalnimi mezdami.

In zakaj ni bučnega olja?

Nekaj splošnih pojasnil na članek, priobčen pod tem naslovom v »Sl. Narodu« v sredo 31. julija

Maribor, 6. avgusta

»Slov. Narod«, ki je pod gornjim naslovom priobčil zelo zanimivo razpravo o bučnem olju, gre posebno priznanje, da je s tem nael vprašanje, ki je že postalo vlevažen problem v naši prehrani in s tem v zvezi tudi v našem gospodarstvu vstevši domačo in veleindustrijo. »Narodov« članek je posebno zadel v Mariboru živeče Dolenjce in zanj se morajo zanimati tudi tam na starem Kranjskem živeči rojaki našega Podravja. Dolenjce je to zadelo, ker je baš tam še posebno doma stara odvratnost do bučnega olja in negospodarsko postopanje z bučami odnosno z bučnim semenom.

Na gornji članek pa je postal pozoren tudi vsačak v tovarniškem izdelovanju bučnega olja. Zanimga ga ta razprava zlasti zato, ker je dovolil že bridke izkušnje s ponovnimi poskusi uvedbi bučnega olja tudi na bivšo Kranjsko, pred vsem pa v Ljubljano; v slednjo že zato, ker tam živi tudi več tukajšnjih rojakov ozir. sploh takih, ki so bili svojčas navajeni izrecno na bučno olje, pa ga v Ljubljani zelo pogrešajo.

Zelo zanimivo zgodbo o odpornosti ljubljanske trgovine napram bučnemu olju pripoveduje tudi ljubljanska rodbina (žena je celo Dolenjka), ki se je preselila v Maribor. Koliko se je trudila, da je v Ljubljani za poskus pri znanem trgovcu uvedla

priplubljeno ji bučno olje, katerega nadaljnje razpečavanje pa je dotični trgovec že po kratkem času zopet opustil z izgovorom, ki se je pa izkazal kot neresničen, češ da Ljubljanci bučnega olja ne marajo. Toliko za danes v splošnem. Pripravlja pa se točno poročilo na podlagi podatkov vsačakov na tem polju. Ne gre pa samo za bučno olje, marveč še za celo vrsto semen, iz katerih se v območju Maribora pridelujejo različna olja deloma doma, večinoma pa v posebnih tovarniško urejenih oljarnah. Bučno olja tvori le glavno produkcijsko in uporabo, a letos, ko ga tako primanjkuje, ga skušajo nadomestiti tudi z onimi drugimi semeni, zlasti s solnčnicami.

S tem pa smo tako rekoč že popravili podnaslov v zgoraj navedenem članku »Sl. Narod«, ki zahteva, da naj bo bučno olje ceneje, če naj nadomesti druga olja.

Če ne že pred tem pa gotovo že tedaj, ko se je to prvo poročilo v »Sl. N.« pisalo, je bučno olje na tržišču vse Jugoslavije radi občutnega pomanjkanja semen postala taka redkost, da bi bili danes lahko veseli, če bi le mogli še dobiti naše domače bučno olje oni, ki so ga doslej trdovratno odklanjali.

Pa o tem kot rečeno, kaj več v prihodnjem točnejšem poročilu.

Stara slovenska posest v Mariboru

Prva slovenska župnija v Mariboru, njen nastanek in narodni pomen

Maribor, 9. avgusta

V vsej naši ožji domovini bo težko najti še katero cerkev, ki bi bila po svoji zgodovini tako odlično narodnega pomena kakor je bazilika »Materae Milostie« ali župna cerkev oo. Frančiškanov ali pa tudi »Slovenska cerkev« v Mariboru. Nam gre tu pred vsem za ugotovitev zgodovinskega obstoja slovenske župnije v tistem Mariboru, o katerem se toliko trdi, da ni bil nikdar naš in da smo mi še le priseljenci iz novejših dob. Zato tudi nekatoličanu ali sploh neprijatelju vsega cerkvenega baš ta cerkev ozir. župnija, ki to nedeljo praznuje svojo 40-letnico, služi kot zgovorna javna priča, da je moral na tej zemlji ob Dravi že davno prej odnosno od vsega početka živeti slovenski rod in da je tu stalo ne le ena, marveč več slovenskih naselbin — torej da je mogla cerkev nastati šele pozneje, ko je bilo to gnetno omogočeno in ko jo je zahtevala duševna potreba slovenskih vernikov. Da pa ta slovenska naselja niso bila samo na ozemlju sedanjega mestnega okolja, marveč, da je vsaj eno segalo tudi v osrčje današnjega Maribora, to nam sprčuje tudi od Nemcev priznana »Win-disch Gasse«, ki je pod tem imenom znana že v 15. stol.

S to ugotovitvijo v zvezi se nam odpira doslej premalo znana doba tako neznatnega števila priseljenih drugorodcev v Mariboru, da je bila današnja stolnica — še ob prevratu označena kot nemška cerkev — le podružnica župnije v Kamnici. Da pa so morali biti Slovenci tudi v notranjšini mesta vsaj že v dobi, ko je omenjena podružnica že postala mestna župnija, to nam izpričuje zgodovinsko dejstvo, da je

v tej mestni župniji moral biti tudi slovenski kaplan, ki je od l. 1745 dalje oskrboval ob nedeljah in praznikih skužbo božjo v slovenskem jeziku tudi pri cerkvi Sv. Urha, na kar se še povrnemo. Sploh je moralo biti na celem tem ozemlju tudi toliko Slovencev, da so se nemški duhovniki morali učiti slovensčine, da so mogli opravljati božjo službo.

Tudi od nasprotni strani nesporno priznajo, da je (približno) na mestu sedanje bazilike stala kapucinska cerkev, ki jo je l. 1613 ustanovil Ivan Jakob Khisl, grof Kočevja in Slovenske marke in da je ta cerkev l. 1786 postala predmestna slovenska župnija, ki je obsegala vso bližnjo okolico levega nabrežja, od katerega se je leta 1860 Koroško predmestje vključilo stolni in mestni župniji.

So pa sledovi, iz katerih se da sklepati, da je še pred tem že obstajala še starejša slovenska župnija. In sicer v cerkvi Sv. Urha (Ulriha), ki je bila blizu te zgrajena že v 13. stol. Za enkrat je toliko gotovo, da je bila ta (Urhovna) cerkev že l. 1783, določena kot predmestna slovenska župnija. (Kot spomin na to staro cerkev hranijo Frančiškani znamenito sliko sv. Urha).

Nasproti tudi še najnovejšim poskusom utajitve obstoja Slovencev kot domorodcev na tem ozemlju, se za enkrat lahko zadovoljujemo z gornjimi podatki in je naša narodna dolžnost, da si (posebej) vsaj od daleč ogledamo tudi zgodovino velikega nedeljskega slavlja v baziliki, ki je ozko povezana tudi z zgodovino osvobodjenja Maribora. Vse preveč se je namreč že pozabili, da se je za prvi državni praznik našega Uedinjenja prva slovenska služba božja ur